

PROGRAMMABEGROTING

2017-2020

INHOUDSOPGAVE

PROGRAMMABEGROTING

Algemene inleiding	5
Programma 1 Leefstijl.....	7
Programma 2 Economie en bedrijfsomgeving	12
Programma 3 Veiligheid en handhaving	18
Programma 4 Wonen en woonomgeving.....	22
Programma 5 Sociaal domein	25
Programma 6 Bestuur en bedrijfsvoering	29
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	31
Paragrafen.....	35
Paragraaf 1 Lokale heffingen	36
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	36
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	47
Paragraaf 4 Financiering.....	52
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering.....	54
Paragraaf 6 Verbonden partijen	58
Paragraaf 7 Grondbeleid.....	63
Financiële begroting	69
Bijlage 1 Overzicht taakvelden	77
Bijlage 2 Overzicht taakvelden naar programma.....	79
Bijlage 3 Overzicht reserves en voorzieningen	81
Bijlage 4 Beleidsindicatoren	83

Aan de raad,

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2017 - 2020 aan. Het is de begroting voor het laatste volledige begrotingsjaar in deze raadsperiode. In budgettaire zin verschilt deze begroting niet substantieel van de afgelopen Voorjaarsnota 2016. Omdat er geen autonome ontwikkelingen zijn met grote budgettaire consequenties zult u in deze begroting dan ook geen aanvullende bezuinigingen of andere dekkingsmaatregelen aantreffen. Vanzelfsprekend zijn wij er blij mee dat het erop lijkt dat we wat dat betreft in rustiger vaarwater komen. De laatste jaren zijn de mei- en septembercirculaire van het Gemeentefonds een belangrijke bron van budgettaire schommelingen geweest. Rekening houdend met de beperkte marges rondom de nullijn die wij gewend zijn te beschouwen als reëel sluitend, zijn opeenvolgende circulaire waarin de algemene uitkering of het deelfonds sociaal domein ineens meer dan een miljoen wijzigt een probleem.

Zoektocht en gewijzigde opzet

Conform uw wens hebben wij de begroting zoveel mogelijk vereenvoudigd en het aantal doelstellingen teruggebracht. Daarbij hebben wij ook gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werksessies van uw raad in dit kader. De doelstellingen die daaruit resulteerden hebben wij in de programmadoelstellingen en subdoelstellingen zoveel mogelijk een plek gegeven.

Ook inhoudelijk is deze begroting een nadere invulling van de voorstellen uit de Voorjaarsnota 2016. Steeds meer zal gewerkt worden vanuit een nieuwe rol- en taakverdeling tussen gemeente en samenleving op basis van vertrouwen, verantwoordelijkheid en eigen kracht. Dit betekent dat we de komende periode als raad en college gezamenlijk de zoektocht voort zullen zetten hoe we als gemeente flexibel blijven en minder sturen waar de samenleving ruimte nodig heeft. We hebben geprobeerd deze flexibiliteit te creëren door de doelstellingen en activiteiten van de programma's op een iets hoger abstractie niveau te beschrijven. Deze begroting zien we als een ontwikkeldocument, waarbij misschien nog niet op alle punten is gelukt consequent het nieuwe denken te verwoorden, maar wel een duidelijke kanteling wordt gemaakt.

De dialoog 'Samen aan zet' zal de komende jaren een groeiende invloed krijgen op de doelen die we willen bereiken, en welke middelen we daarvoor inzetten.

Zoals besloten bij de Voorjaarsnota 2016 sluit de programma-indeling van deze begroting aan bij de diverse dialoogclusters. De ruimte die 'Samen aan zet' krijgt maakt ook dat we op die onderwerpen waar we beleidsvrijheid hebben minder stellig zijn dan voorheen met betrekking tot de inzet van middelen. Een aantal andere wijzigingen in de vorm en inhoud van deze begroting is het gevolg van aanpassingen die we hebben moeten doen op basis van de per 2017 ingevoerde wijzigingen van de wettelijke voorschriften (BBV).

Zo zijn ook conform verplichtingen diverse beleidsindicatoren ingevoegd. Een nadere analyse van deze indicatoren zou mogelijk in de toekomst kunnen helpen bij het monitoren van onze inzet en resultaten. Graag gaan wij daarover nader met uw raad in gesprek hoe we dit de komende jaren verder vorm zouden kunnen geven.

De invloed van de dialoog en de wijziging van de voorschriften maken deze Programmabegroting 2017 -2020 een degelijk huishoudboekje met een focus op onze wettelijke taken. De niet wettelijke taken zullen we steeds meer samen met de Nijkerkse gemeenschap invullen. We zijn oprecht benieuwd welke innovatieve ideeën 'Samen aan zet' oplevert voor de taken waar we meer beleidsvrijheid hebben. Gezien de vele inwoners die actief betrokken zijn bij de Binnenstad en de clusters Leefstijl en Economie geeft dit ons vertrouwen in het proces.

Financiële stand van zaken

Uitgangspunten

De basis voor het opstellen van deze begroting is de Programmabegroting 2016-2019, met daarin verwerkt de besluiten van uw raad met financiële consequenties tot en met de behandeling van de Voorjaarsnota 2016. Bij het opstellen van deze begroting zijn de baten en lasten voor de opvang van de statushouders budgettair neutraal opgenomen. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat het Rijk eind september met meer duidelijkheid komt over welke gelden de gemeenten voor de uitvoering van deze taak tegemoet kunnen zien.

Meerjarenperspectief

In de volgende tabel wordt de ontwikkeling van de meerjarige saldi van de begroting 2017-2020 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

	2017	2018	2019	2020
Verwacht Voorjaarsnota 2016	-73 N	162 V	756 V	780 V
Ontwikkelingen deze begroting	95 V	185 V	18 V	-111 N
Saldo begroting 2017-2020	22 V	347 V	774 V	669 V

De saldi van de begroting liggen in de lijn van de saldi zoals verwacht in de Voorjaarsnota 2016.

Ontwikkelingen meerjarensaldo sociaal domein

Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2016 blijft het saldo (tekort) van het sociaal domein gelijk. In dit saldo zijn de hogere Rijksbijdrage volgens de meicirculaire, de hogere kosten voor huishoudelijke hulp en de lagere kosten voor WMO-begeleiding verwerkt. Daarnaast hebben wij middelen gereserveerd voor uitvoering van de motie "Stapelingeffecten" en de motie "Geen Kind van de rekening" en het begin van deze maand door het Rijk aangekondigde aanzienlijke kortingen van ongeveer € 400.000 op het sociaal domein.

Omdat we ervan uit gaan dat de tekorten op het sociaal domein per saldo niet veel zullen wijzigen willen we de OZB-verhoging van 2016 ongemoeid laten.

In de financiële begroting kunt u de verschillenanalyse vinden.

Beheerste lokale lastendruk

Het past binnen de visie van ons college dat wij ons bij de begroting van 2017 onverminderd inspannen om te investeren in de lokale samenleving en daarbij de lastendruk zo beperkt mogelijk houden. Doordat wij het tarief voor het rioolrecht conform de Voorjaarsnota 2016 verlagen kunnen we ook de lastendruk voor onze inwoners laag houden. Hierdoor zal de gemiddelde ontwikkeling van de lokale lastendruk liggen tussen -2,7% voor de gemiddelde eigenaar en +2,5% voor een inwoner met een huurwoning.

Hiermee blijven wij een gemeente met een relatief lage lokale lastendruk.

Ongewijzigd begrotingstoezicht

De begroting die voor u ligt, is structureel sluitend. Wij verwachten geen wijziging in het huidige toezichtregime van de provincie Gelderland. Dat houdt in dat we blijven vallen onder het repressief toezicht (toezicht achteraf). Deze begroting biedt de mogelijkheid om er samen zorg voor te dragen dat onze gemeente een plezierige gemeente blijft om in te wonen, te werken en te ondernemen.

September 2016

Burgemeester en Wethouders van Nijkerk,

De secretaris,

De burgemeester,

de heer G. van Beek

de heer mr. drs. G.D. Renkema

ALGEMENE INLEIDING

In de begroting die voor u ligt is een flink aantal veranderingen doorgevoerd ten opzichte van voorgaande jaren. Daarmee wordt ook in deze begroting het veranderproces zichtbaar van onze gemeente. De belangrijkste wijzigingen volgen:

1. de aanpassingen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
2. de wens van de gemeenteraad om te komen toe een vereenvoudiging van de begroting;
3. de 'kanteling' die onze gemeente stapsgewijs doormaakt, waarbij participatie van inwoners en organisaties steeds meer centraal staat.

Ingrediënten die in deze begroting zijn verwerkt komen voort uit de voorjaarsnota 2016, de speerpunten van het college uit de Prezi-presentatie (getoond na de behandeling van de voorjaarsnota 2016) en de ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden na opstelling van de voorjaarsnota.

Uiteraard blijven mede dankzij de veranderingen de volgende vragen centraal in de programma's:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat doen we daarvoor?
3. Wat mag het kosten?

Toelichting op aanpassingen BBV

In de opbouw van het programma zijn verschillende wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van de wijzigingen in het BBV. Dat valt uiteen in drie onderwerpen: beleidsindicatoren, taakvelden en verbonden partijen. Bij de voorjaarsnota is al een overzicht gegeven van de beleidsindicatoren die verplicht als statistische gegevens moeten worden opgenomen in de begroting. De beleidsindicatoren moeten worden overgenomen van 'waarstaatjegemeente.nl', met uitzondering van hoofdtakveld 6 Burger en Bestuur. Hoofdtakveld 6 Burger en Bestuur moet door de gemeenten zelf worden ingevuld.

De oude lv3 indeling van de begroting bestaat niet meer en is vervangen door wettelijk voorgeschreven taakvelden. Deze 51 taakvelden zijn verdeeld over de programma's. Aan het einde van elk programma is een overzicht van de lasten en baten per taakveld behorend bij het programma opgenomen. Deze lijst van welke taakvelden onder welke programma's horen inclusief lasten en baten is opgenomen in de bijlage. De voorschriften van de BBV die per begrotingsjaar 2017 ingaan hebben ook consequenties voor de verbonden partijen. Voorheen werd alle informatie in de paragraaf verbonden partijen opgenomen. Nu moet er een knip gemaakt worden in het beleidsmatige en cijfermatige deel. Het cijfermatige deel mag in de paragraaf geclusterd worden opgenomen. Het beleidsmatige deel, dat wil zeggen de beleidsvoornemens van de verbonden partijen en de doelstellingen die de verbonden partijen realiseren voor de gemeente, horen nu bij de programmateksten thuis.

Toelichting op de 'kanteling'

De kanteling willen we consequent zichtbaar maken in onze werkwijze, dus ook in planning- en control, om daarmee de ingezette cultuurverandering te stimuleren.

De kanteling wordt in deze begroting concreet zichtbaar in:

- a. een voor de samenleving meer herkenbare programma-indeling;
- b. doelstellingen en resultaten gekozen in lijn met de kanteling.

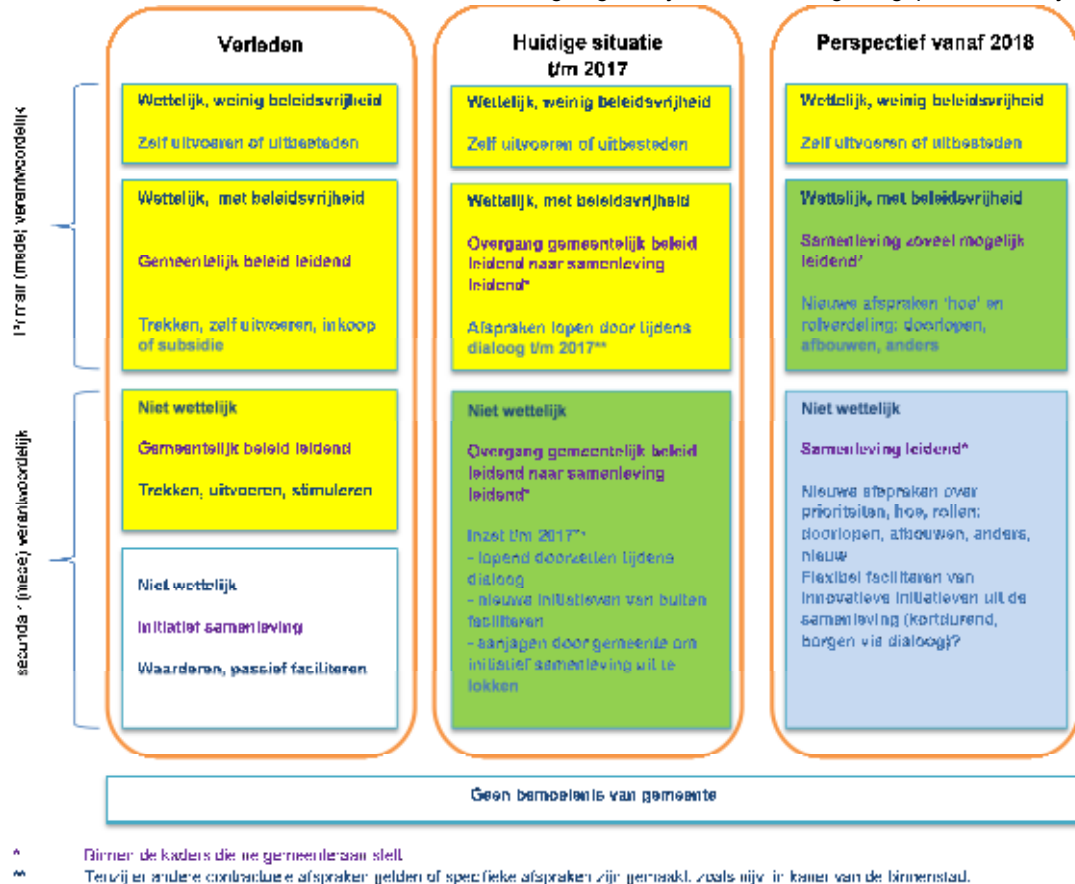
Qua programma-indeling is gekozen voor dezelfde indeling die wordt gehanteerd bij de dialoogclusters van 'Samen aan zet'. Daar is met de voorjaarsnota 2016 door uw raad een besluit over genomen. Vanuit de verschillende doelgroepen in de samenleving bezien sluit deze indeling beter aan op de belangen die zij hebben.

Bij de doelstellingen en resultaten die in deze begroting zijn opgenomen is telkens gecheckt of deze voldoende aansluiten bij de kanteling. De keuze om via experimenteren te transformeren betekent een stapsgewijze verandering door toenemende overdracht van zeggenschap aan de samenleving én nieuwe afspraken over rolverdeling.

Met de begroting geven we de komende jaren in feite ook overzicht waar we nu staan in de kanteling:

- voor welke doelen en resultaten de gemeente de komende periode (nog) aan de lat staat;
- voor welke onderwerpen de gemeente de doelen en resultaten niet meer bepaalt, maar waar de samenleving keuzes maakt binnen de kaders en de rollen verdeelt.

Het onderstaande schema toont wat de invloed van de kanteling in grote lijnen in deze begrotingsperiode zal zijn.

Voor taken die in de gele vakken vallen bepaalt de gemeente de doelen en resultaten. Deze doelen en resultaten zijn voor het komende jaar opgenomen in deze begroting, maar lopen ook voor het deel van de wettelijke taken met weinig beleidsvrijheid de jaren erna door.

Voor taken uit de groene vakken zijn voor korte termijn (tot en met 2017) doelen en resultaten opgenomen in deze begroting, tenzij er inhoudelijke kaders zijn meegegeven voor de dialoog. Dit betekent dat voor de programma's Leefstijl en Economie en Bedrijfsomgeving, waarbij inhoudelijke kaders voor de dialoog al zijn geformuleerd, ook op langere termijn enkele doelen/resultaten zijn opgenomen. Voor zover het gaat om wettelijke taken met beleidsvrijheid, blijkt het meestal goed mogelijk wel doelen te formuleren voor langere termijn omdat deze wettelijk zijn bepaald en de beleidsvrijheid vooral de manier van uitvoering en rolverdeling betreft.

Voor het blauwe vak van niet-wettelijke taken zullen vanaf de begroting 2018 inhoudelijke doelen en resultaten op basis van 'Samen aan zet' worden geformuleerd. Belangrijk is dat de begroting alle ruimte biedt om de samenleving daadwerkelijk prioriteiten, werkwijze en rolverdeling te laten bepalen binnen de kaders. Hierbij blijft het ook zaak om telkens flexibel in te kunnen blijven spelen op nieuwe innovatieve initiatieven vanuit de samenleving en deze ook op termijn mogelijk weer te borgen in dialoog met de samenleving.

Bij de eerste twee programma's, Leefstijl en Economie en bedrijfsomgeving, komt deze 'kanteling' in de inleidende tekst en de (volgorde van de) doelstellingen nadrukkelijker naar voren dan bij de andere programma's, omdat deze clusters voorop lopen in de dialoog.

PROGRAMMA 1 LEEFSTIJL

INLEIDING EN ONTWIKKELINGEN

Voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat is een blijvend goed en divers aanbod van voorzieningen op het gebied van ontmoeting, cultuur en sport van belang. Specifieke aandacht is er voor doelgroepen, die een verhoogde kans hebben op een minder gezonde leefstijl. Dit betreffen inwoners met een lage sociaal economische status, inwoners met chronische aandoeningen, kinderen met een verstandelijke beperking en kwetsbare inwoners (verslaafde inwoners, inwoners met psychiatrische klachten, statushouders, maar ook inwoners die in aanraking komen met huiselijk geweld, en dergelijke). De gemeente richt zich op het stimuleren en ondersteunen van activiteiten in de samenleving en verkent via de Dialoog hoe het beheer en de exploitatie van accommodaties in de toekomst het beste vorm kan krijgen en met welk tijdspad. Daarbij is als kader gesteld dat het aanbod van vrijetijdsvoorzieningen (ontmoeting, sport en cultuur) enigszins gespreid is over de kernen. Voor Leefstijl de indicatieve omvang van beïnvloedbaar budget op € 2,9 miljoen gesteld. Programma 1 Leefstijl is in 2016 in Dialoog gegaan, waarbij de resultaten dit najaar worden verwacht. Inmiddels heeft de dialooggroep Leefstijl de visiefase afgerond. Hierin zijn als de vier belangrijke resultaatgebieden voor het cluster "Aandacht, Verbinding, Persoonlijke ontwikkeling en Vitaliteit" en is een nieuwe rolverdeling tussen samenleving en gemeente beschreven. Zie verder de integraal opgenomen folder van het cluster Leefstijl achter dit programma.

1.1 Doelstellingen en prestaties

Doelstelling	Inwoners hebben een gezonde en sportieve levensstijl.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Een gezonde levensstijl en tegengaan van overgewicht is gestimuleerd.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering jeugdgezondheidszorg (wettelijke plicht) - Sport op scholen (wettelijke plicht) - Jongeren op gezond gewicht aanpak (JOGG). 	2017 - 2020 2017 - 2020 2017
Er specifieke aandacht is voor doelgroepen die een verhoogde kans hebben op een minder gezonde leefstijl en kwetsbare inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> - Inzet buurtsportcoaches. - Preventie gericht op bevorderen en instandhouden gezondheid. - Uitwerking Positieve gezondheid. 	2017 2017 2017
Het aantal jongeren dat softdrugs gebruikt in 2018 minder dan 10% bedraagt.	<p>In samenspraak met de bewoners, scholen, moedige moeders, kerken, jeugd- en jongerenwerk, politie, Victas en derden gezamenlijk uitvoering geven aan het plan van aanpak 'samen sterk tegen drugs in Nijkerk'.</p> <p>De thema's zijn: preventie, vroeg signalering, aanbod, behandeling, familie – vrienden – netwerk en nazorg.</p>	2017-2018
Doelstelling	De gemeente heeft een prettig leefklimaat met een divers sport- en cultuuraanbod waardoor sociale samenhang wordt bevorderd. Inwoners zijn primair zelf verantwoordelijk voor de directe leefomgeving.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Er nieuwe afspraken over het beheer van de gemeentelijke accommodaties zijn gemaakt	<ul style="list-style-type: none"> - Afspraken maken n.a.v. voorstellen vanuit de Dialoog over hoe en in welke mate het beheer en exploitatie van lokale sportvoorzieningen en culturele activiteiten op termijn wordt bekostigd en georganiseerd. 	2017 2017 ev.
Er vitale kernen blijven met een eigen identiteit en een passend voorzieningenniveau.	<ul style="list-style-type: none"> - Meerjarenperspectief maken voor renovatie en vervanging van sporthallen en buitensportvoorzieningen. Voorzieningencluster Nijkerkerveen realiseren. - Nieuwbouw zwembad op locatie Spookkamp (valt buiten de discussie van de Dialoog). - Faciliteren en stimuleren van vrijwilligersinitiatieven en verenigingen. 	2017 2017 – 2018 2017

1.2 Beleidskader

Nota/plan	Planperiode	Jaar vaststelling
Beleidskader welzijnssubsidies	2006 – en verder	2005
Contourennota Cultuur gemeente Nijkerk	2010 – 2015	2009
Archeologische Beleidskaart	2011 – en verder	2011
Beleidsplan Bibliotheekwerk gemeente Nijkerk	2012 – 2018	2012
Nadere regeling Lokale Educatieve Agenda	2012 – 2013	2012
Sportnota	2013 – 2025	2013
Jeugdnota Samen Opvoeden	2014 – 2018	2013
Nota Maatschappelijk Vastgoed	2013 – 2025	2013
Erfgoedverordening	2014 – en verder	2014
Cultuurhistorische waardenkaart	2016- en verder	2016

1.3 Verbonden partijen programma leefstijl

Verbonden partijen	Doelstelling
VGGM (gezondheidsdeel)	Op het gebied van de volksgezondheid zijn per 1 januari 2015 Jeugdzorg, Awbz / Wmo en Participatie tot het takenpakket van de gemeente gaan behoren door de decentralisaties. De VGGM ondersteunt en adviseert de gemeente hierover. Begin 2015 hebben alle regiogemeenten besloten om te sturen op integrale jeugdgezondheidszorg. Eind 2015 zijn 15 regiogemeenten overgestapt naar de VGGM met betrekking tot de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar. De gemeente Nijkerk verkent of zij ook deze overstap in de toekomst wil maken. Op het gebied van de volksgezondheid vormt de nota Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV) van het RIVM de basis voor het gezondheidsbeleid van de VGGM en daarmee voor de prioriteiten in 2016 en verder.
Regio FoodValley: onderdeel FrisValley	Regionale samenwerking in de Regio FoodValley voor een integrale aanpak van de alcoholmatiging bij jongeren.

1.4 Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die aan het programma Leefstijl verbonden zijn.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>-/- = voordeel</i>	2017	2018	2019	2020
Lasten	4.727	4.711	4.995	4.928
Baten	188	188	188	188
Saldo programma	-4.539	-4.523	-4.807	-4.740

1.5 Uitvoeringsinformatie

Bij het programma Leefstijl horen de volgende taakvelden. Ter indicatie zijn per taakveld de lasten en baten voor 2017 vermeld, in afgeronde bedragen.

Taakveld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 (bedragen x € 1.000)		
		lasten	baten	saldo
5.1	Sportbeleid en activering	189	0	-189
5.2	Sportaccommodaties	2.722	141	-2.581
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	189	13	-176
5.4	Musea	35	2	-33
6.1.1	Samenkracht en burgerparticipatie cluster leefstijl	118	32	-86
7.1.1	Volksgezondheid cluster Leefstijl	1.474	0	-1.474
		4.727	188	-4.539

SAMENSTELLING WERKGROEP CLUSTER LEEFSTIJL

Visie Leefstijl is tot stand gekomen door een groep betrokken inwoners, vertegenwoordigers van: maatschappelijke organisaties, preventieve gezondheid, sport, kunst, cultuur en erfgoed en ondernemers uit Nijkerk in samenwerking met twee procesbegeleiders van de gemeente Nijkerk.

Namen deelnemers

Frederike Prins Praktijk voor fysio- & oedeemtherapie	Gea van Essen Inwoner Nijkerkerveen
Jaap Deinum Unie van vrijwilligers	Ingrid Epskamp Inwoner Nijkerk
Hermien Stouwdam Sigma	Jan van Workum Inwoner Nijkerk
Mariëtte Druijff Beweging 3.0/ Welzijn	John Lubach Inwoner Nijkerkerveen
Bert Ruitenbeek Fit op maat	Marja Willems Inwoner Nijkerk
Robert den Hartog Stichting jeugd- en jongerenwerk	Reinder Schoonhoven Inwoner Nijkerk
Ronald Bokkers De Nijveste	Evert Wulfsen WMO adviesraad
Willy Oldenburger Gezondheidscentra Nijkerk	Wout Veldhuizen Inwoner Hoevelaken
Patrick van de Ven Nijkerk Sportief en Gezond	Caroline Blom Volksuniversiteit Hoevelaken
Marcel Wagenveld Nijkerks stedelijk Fanfare Corps	George van Alphen HV Voice (Handbal)
Dieke Buitink Kreativiteits centrum De Brink	Dieter van de Castel Stichting oud Nijkerk/ museum
Jan Cozijnsen Stichting oud Nijkerk/museum	Esther Zuurmond Collage Hoevelaken
Mickel van de Poll NSC (voetbal)	John Machiels SRO
Rachel Gerritsen-Adema Sparta korfbal	Janny van Steeg Galerie Polhus
Rob de Vries Ongebonden sport	Maaïke Hoekstra Scouting
Roel Zuidhof Bibliotheek	Eugène Korff Kv Telstar
Aloys Schoenmakers Scouting Nijkerk	Pim Verhoef PKN De Fontein

Leefstijl Nijkerk

AAANDACHT

VERBINDING

PERSONLIJKE
ONTWIKKELING

VITALITEIT

VISIE LEEFSTIJL NIJKERK BESTAAT UIT TWEE ONDERDELEN:

1) DE RESULTAATGEBIEDEN

De resultaatgebieden geven de onderwerpen weer die van belang zijn als het over Leefstijl gaat. In totaal zijn elf resultaatgebieden benoemd, vier daarvan zijn door de groep als belangrijkste aangemerkt voor de uitwerking van de Visie. Aan elk resultaatgebied is een omschrijving toegekend om inzichtelijk te maken wat hier precies onder moet worden verstaan. Het accent voor Leefstijl ligt dus op de onderstaande vier resultaatgebieden:

AANDACHT

(Specifieke) groepen en individuen betrekken binnen de samenleving van Nijkerk om het meedoen te vergroten.

VERBINDING

Zoeken naar diverse relaties en samenwerkingsverbanden, waarbij elkaars activiteiten en initiatieven worden versterkt.

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Faciliteren van de mogelijkheden tot ontplooiing van alle inwoners, op zowel sociaal, geestelijk, lichamelijk als maatschappelijk gebied.

VITALITEIT

Het hebben van aandacht voor ontwikkelingen in de maatschappij die invloed hebben op geestelijk, lichamelijk, sociaal en maatschappelijk welbevinden.

2) DE ROLLEN

Rollen zijn benoemd om te bepalen wie bepaalde taken het beste op zou kunnen pakken. De rollen zijn benoemd voor zowel de samenleving als de gemeente en samengevat in een aantal hoofdpunten en omschrijvingen.

Rol gemeente

Omdat in de samenleving voldoende kracht en deskundigheid aanwezig is, gaat de gemeente uit van de wensen van de samenleving. De gemeente organiseert, faciliteert, stimuleert en dereguleert.

Rol Samenleving

De rol van de samenleving richt zich met name op het respecteren en zorgdragen voor elkaar en de omgeving, het zoeken van verbindingen en het aandragen, ontplooiën en uitwerken van initiatieven.

Voor de uitgebreide beschrijving van de Visie Leefstijl voor deze twee onderdelen en overige zeven resultaatgebieden verwijzen wij u naar het document 'De Dialoog "Samen aan zet" Visie Leefstijl.

INLEIDING EN ONTWIKKELINGEN

Een vitale en duurzame economie is van groot belang voor de Nijkerkse samenleving. Een vitale en duurzame economie zorgt voor werkgelegenheid en inkomen, maar heeft ook directe invloed op het leefklimaat in onze kernen en buitengebied. Vanuit dat perspectief zetten we met dit programma in op het stimuleren en faciliteren van de bedrijvigheid en duurzaamheidsinitiatieven. Daarnaast richt dit programma zich ook op het opvangen en ondersteunen van inwoners die (tijdelijk) buiten de boot vallen en stimuleren hen om (weer) zelfredzaam te worden. De veranderingen in de economische verhoudingen vragen ook op dit gebied om het innemen van andere rollen door de gemeente. Hoe dit kan plaatsvinden en hoe de samenwerking met maatschappelijke organisaties vergroot kan worden, is mede afhankelijk van de uitkomsten van de Dialoog. Programma 2 is in 2016 in Dialoog gegaan, waarbij de resultaten dit najaar worden verwacht.

Een wettelijke taak waarbij geen sprake is van beleidsvrijheid, betreft het als gevolg van de Participatiewet verstrekken van inkomensvoorzieningen aan die inwoners die hierop zijn aangewezen. De doelen liggen vast en als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan.

Verder valt binnen dit programma een groot aantal wettelijke taken waarbij wel sprake is van beleidsvrijheid. Omdat veranderingen in de gemeentelijke rol op deze terreinen mede afhankelijk zijn van de Dialoog, zijn nog geen concrete acties benoemd voor de langere termijn. Omdat de algemene doelen wettelijk bepaald zijn blijven deze wel gelden voor langere termijn.

De overige doelen en resultaten zijn niet wettelijk bepaald en zijn daarmee onderwerp van de Dialoog. Hier kunnen alleen korte termijn doelen/resultaten benoemd worden. De binnenstad heeft door aparte afspraken een uitzonderingspositie (aansluitend bij kaders van dialoog, zie hieronder) en loopt dus in ieder geval wel langer door qua doel/prioriteit. In dit kader zijn de werkgroepen binnenstad aan het werk met de uitvoering van de visie 'Aantrekkelijk Nijkerk'. De gemeente faciliteert de werkgroepen en scheidt de kaders c.q. randvoorwaarden om de uitvoering van de visie mogelijk maken, o.a. via het bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en verkeersplan (incl. parkeerbeleid).

Ten slotte heeft de gemeente ook een rol bij het in exploitatie nemen van gemeentelijke grondposities voor bedrijfsvestiging. Maar ook hier wordt de rol van de gemeente in sterkere mate gericht op het faciliteren en stimuleren van initiatieven vanuit de samenleving die aansluiten op de veranderingen die in de economische sectoren plaatsvinden.

2.1 Doelstellingen en prestaties

Doelstelling	Voorzien in een minimale inkomensvoorziening voor het bestaan.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Inwoners die dit nodig hebben op een efficiënte wijze de benodigde bijstand/inkomensvoorziening ontvangen.	- Efficiënte toetsing, administratie, uitbetaling en controle voor/van bijstandsuitkeringen/inkomensvoorzieningen.	2017 e.v.
	- Goede afstemming met trajecten (met bedrijfsleven en/of vanuit sociaal domein) om maximaal te helpen mensen zelf in hun inkomen te voorzien.	2017 e.v.

Doelstelling		Toeleiding naar de arbeidsmarkt en financiële zelfstandigheid voor inwoners.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?		Jaar van uitvoering
Jongeren met of zonder "een arbeidsbeperking" worden voorbereid op – en toegeleid naar de arbeidsmarkt.	-	Ondernemers en werkgevers geven actief uitvoering aan de Participatiewet waardoor talenten van inwoners worden benut. De gemeente stimuleert en faciliteert hierbij o.a. middels bedrijfsbezoeken en werkgeversbijeenkomsten.	2017 e.v.
Jongeren zonder "een arbeidsbeperking", maar met meervoudige problematiek worden arbeidsfit gemaakt.	-	Inzet van passende op de persoon toegesneden re-integratie-instrumenten.	2017 e.v.
Overige uitkeringsgerechtigden worden voorbereid op - en zijn toegeleid naar de arbeidsmarkt.	-	Zoeken naar verbeteringen voor aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.	2017 e.v.
Statushouders een optimale aansluiting vinden op de arbeidsmarkt en hun talenten kunnen ontwikkelen.	-	Inzet van Social return bij aanbestedingen.	2017 e.v.

Doelstelling		Bedrijventerreinen en winkelcentra zijn goed bereikbaar en de openbare ruimte is schoon, heel en veilig.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?		Jaar van uitvoering
Bedrijventerreinen ook met het openbaar vervoer en digitaal goed bereikbaar zijn.	-	Faciliteren van de aanleg van glasvezel op bedrijfsterreinen.	2017 e.v.
De inrichting van de openbare ruimte tot stand komt in samenspraak met de samenleving.	-	Ontwikkeling nieuwe werkwijze participatie.	2017 e.v.
Overlast als gevolg van overvloedige regenval tot een minimum beperkt wordt.	-	De samenleving betrekken bij de planvorming van (her)inrichtingsprojecten in de openbare ruimte.	2017 e.v.
Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen en in de winkelcentra op niveau zijn.	-	Het treffen van maatregelen op risicolocaties.	2017 e.v.
	-	Uitvoering van beheermaatregelen vindt plaats op basis van inspecties en beheerplannen en van de uitkomsten van de Dialoog.	2017 e.v.

Doelstelling		Een energie- en klimaatneutrale gemeente.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?		Jaar van uitvoering
Nijkerk in 2035 CO2-neutraal is.	-	In samenwerking met maatschappelijke actoren initiatieven uit de samenleving versterken en verbinden.	2017 e.v.
	-	CO2 zuinige gemeentelijke gebouwen en zonnepanelen op geschikte eigen daken en maatschappelijk vastgoed.	2017 e.v.
	-	Energie neutrale nieuwbouw, ook bij gemeentelijke gebouwen.	2017 e.v.

Doelstelling	Nijkerk heeft een levendige en gastvrije binnenstad met weinig leegstand en in de diverse kernen goed functionerende (wijk)winkelcentra.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Een levendige en economisch gezonde binnenstad waar het prettig winkelen en verblijven is.	- Ondernemers faciliteren bij het inspelen op kansrijke ontwikkelingen.	2017 e.v.
(Wijk)winkelcentra die voorzien in de behoefte.	- Maatwerk bij vergunningverlening.	2017 e.v.
	- Faciliteren van de werkgroepen en regiegroep Binnenstad.	2017 e.v.
	- Stimuleren van de totstandkoming van een BIZ voor de Binnenstad van Nijkerk en het winkelcentrum in Hoevelaken.	2017

Doelstelling	Een vitale economie, waarin vanuit een actieve betrokkenheid tussen ondernemers en samenleving kansen voor de werkgelegenheid optimaal worden benut.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Er meer ruimte wordt geboden voor (agrarische) bedrijvigheid, met minimale aantasting van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.	- In nauwe samenspraak met ondernemers gemeentelijk beleid en regelgeving afschaffen of vereenvoudigen en planologische mogelijkheden verruimen, met oog voor de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.	2017 e.v.
Huidige en nieuwe ondernemers de ruimte krijgen waardoor kansen worden benut en maximale economische en sociale spin-off wordt gerealiseerd.	- Het onderhouden van contacten met (organisaties van) bedrijven.	2017 e.v.
Bestaande bedrijvigheid wordt behouden en versterkt en nieuwe foodbedrijven en kennisintensieve bedrijven worden aangetrokken.	- Faciliteren van initiatieven om startende bedrijven stimuleren en ondersteunen.	2017
Het aanbod van bedrijfslokaties optimaal aansluit bij de wensen van het bedrijfsleven.	- Nieuwe bedrijven uit met name de Foodsector enthousiasmeren zich in Nijkerk te vestigen, door het bezoeken van beurzen en evenementen, goede informatievoorziening en p.r. en persoonlijk contact en service.	2017 e.v.
	- Stimuleren en faciliteren van het Food Production Centre Nijkerk.	2017
	- Realisatie van bedrijfsterreinen De Flier, Arkerpoort, Spoorcamp en Westkadijk. (zie ook paragraaf 7: Grondbeleid).	2017 e.v.
	- Faciliteren van herontwikkeling Havenkom.	2017
	- Het faciliteren van de instelling van parkmanagement.	2017

2.2 Beleidskader

Nota/plan	Planperiode	Jaar vaststelling
Notitie arbeidsmarktbeleid	2009 – en verder	2009
Beleid promotie en acquisitie bedrijvigheid	2011 – en verder	2011
Structuurvisie Nijkerk-Hoevelaken	2011 – en verder	2011
Binnenstadvisie Nijkerk “Binnenstad als Buitenkans”	2011 – en verder	2011
Nijkerk CO2-neutraal in 2035	2012 – 2020	2012
Milieu-uitvoeringsprogramma	2013 – 2016	2013
Nota re-integratiebeleid Nijkerk: selectief en sociaal	2013	2013
Hoofdlijnennota “Op weg naar een vernieuwd sociaal domein”	2015 en verder	2014
Aanvullend beleidskader sociaal domein	2015 en verder	2014
Parkeerbeleidsplan	2014 – 2020	2014
Re-integratieverordening	2015 en verder	2015
Visie “Aantrekkelijk Nijkerk” * * De visie is niet door de raad vastgesteld, maar er zijn met inachtneming van de visie uitgangspunten geformuleerd voor het vervolgtraject.	2015 en verder	2015

2.3 Verbonden partijen programma Economie en bedrijfsomgeving

Verbonden partijen	Doelstelling
Regio Noord Veluwe	<p>Per 1 januari 2015 is nieuwe instroom op basis van de Wet sociale werkvoorziening niet meer mogelijk en is de Participatiewet in werking getreden. Met de komst van de Participatiewet is voor de bestaande Sociale Werkvoorziening een sterfhuisconstructie ontstaan. Eind 2015 hebben alle colleges en betrokken gemeenteraden ingestemd met een nieuwe koers voor de uitvoering van de Sociale Werkvoorziening.</p> <p>In 2016 is door de zeven gemeenten gezamenlijk in opdracht van het portefeuillehoudersoverleg Economie, Werkgelegenheid en Arbeidsparticipatie van de RNV gewerkt aan de uitwerking van deze koers op de volgende punten 1) de realisatie van de samenvoeging van Inclusief Groep (IG) en Proson, 2) de oriëntatie op en besluitvorming over de vereenvoudiging van de bestuurlijk-juridische structuur, 3) het vormgeven aan de gewenste transformatie en veranderopgave bij zowel het SW-bedrijf als bij de RNV-gemeenten en 4) de monitoring, verantwoording en vormgeving van de nieuw te maken contractafspraken met ingang van 1 januari 2017 (het huidige Sociaal Economische Contract met IG loopt af per 31 december 2016). Het voornemen is om voor het einde van 2016 het resultaat van de opdracht ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraden.</p>
Leisurelands	<p>Tijdens de aandeelhoudersvergadering van 9 juni 2016 heeft de meerderheid van de aandeelhouders, inclusief de gemeente Nijkerk, ingestemd met een verlenging van 5 jaar. Hierdoor blijft invloed op Leisurelands mogelijk. Op basis van argumenten zoals de financiële positie van Leisurelands en de bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen (o.a. ontwikkelingen m.b.t. strand Hulckesteijn en de wens van uw raad om het aantal verbonden partijen tot het noodzakelijke terug te brengen) zal in deze periode continuering van het aandeelhouderschap bezien worden.</p>
Coöperatie Gastvrije Randmeren Harderwijk	<p>Per 1 januari 2014 is de gemeenschappelijke regeling Natuur- en Recreatieschap Veluwerandmeren opgeheven en is de Coöperatie Gastvrije Randmeren van start gegaan. Zestien gemeenten langs de Randmeren (Naarden, Huizen, Blaricum, Eemnes, Bunschoten, Nijkerk, Putten, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Elburg, Oldebroek, Kampen, Dronten, Zeewolde en Almere) hebben de overeenkomst voor de oprichting van de coöperatie getekend. Deze overeenkomst loopt tot 2017.</p> <p>Vorig jaar is een nieuwe directeur aangetreden, die naast onderhoud en beheer zoals het maaien van de waterplanten, meer focus legt op de (landelijke) gebiedspositionering. Momenteel wordt er een verkenning uitgevoerd voor vaarfietsvakanties langs de randmeren.</p>

Coöperatie Parkeerservice U.A. Amersfoort	Coöperatie van ± 15 gemeentes. Diensten worden afgenomen ten aanzien van onderhoud parkeerautomaten en geldlediging parkeerautomaten. Nijkerk neemt deel aan deze samenwerking tot (vooralsnog) 2019.
Regio Amersfoort	De gemeenten van de regio Amersfoort hebben een bestuursconvenant gesloten ten behoeve van samenwerking op verschillende terreinen. De gemeente Nijkerk is geen partij in dit convenant maar haakt wel aan ten aanzien van een aantal onderwerpen zoals sociaal domein, economie, wonen en verkeer & vervoer. Deze samenwerking voldoet niet aan de criteria van een verbonden partij, maar is opgenomen om een compleet beeld te geven van relevante samenwerkingsverbanden.
Regionaal Werkbedrijf Amersfoort (doelgroep mensen met arbeidsbeperking)	De arbeidsmarktregio Amersfoort omvat het gebied van de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten-Spakenburg, Leusden, Nijkerk, Soest en Woudenberg. Bijna vijftig procent van de werkgelegenheid in deze regio bevindt zich binnen de gemeentegrenzen van Amersfoort, dertien procent binnen die van Nijkerk. Het Werkbedrijf draagt bij aan het doel om binnen de arbeidsmarktregio Amersfoort de banenafpraak zoals vastgelegd in het Sociaal Akkoord te (laten) realiseren. Ter indicatie, cijfers 2016: 285 arbeidsbeperkten op extra banen in marktsector en 85 arbeidsbeperkten op extra banen bij de overheid. Het Werkbedrijf is verantwoordelijk voor de organisatie en het aanjagen van de matching van arbeidsbeperkten met de extra banen. Daarnaast monitort het Werkbedrijf de voortgang van de regionale samenwerkingsafspraken, die worden vastgelegd in een marktbeperkingsplan en bijbehorende jaarplannen.
Werkgevers Servicepunt regio Amersfoort (doelgroep werkzoekenden)	Deze samenwerking draagt bij aan de volgende gemeentelijke doelstellingen: 1. Het binnenhalen van vacatures/banen voor deze doelgroepen en invullen daarvan. 2. Het bieden van één aanspreekpunt voor werkgevers. 3. Het gezamenlijk opbouwen van een groot netwerk aan werkgevers, die bereid zijn mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen.
Regio FoodValley	De gemeenteraden hebben voor de komende jaren de ambities van de regionale samenwerking in de regio vastgelegd. Bepaald is dat regio FoodValley zich vanaf 2016 gaat focussen op de taakvelden economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit. Er is tevens extra focus gelegd op de samenwerking tussen het bedrijfsleven, de kennis- en onderwijsinstellingen en de overheid (genaamd de Triple Helix). In 2017 zal hier verder invulling aan worden gegeven.

2.4 Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die aan het programma Economie en bedrijfsomgeving verbonden zijn.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>-/- = voordeel</i>	2017	2018	2019	2020
Lasten	15.339	15.592	16.198	16.247
Baten	10.421	10.803	11.305	11.505
Saldo programma	-4.918	-4.789	-4.893	-4.742

2.5 Uitvoeringsinformatie

Bij het programma Economie en bedrijfsomgeving horen de volgende taakvelden. Ter indicatie zijn per taakveld de lasten en baten voor 2017 vermeld, in afgeronde bedragen.

Taakveld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 (bedragen x € 1.000)		
		lasten	baten	saldo
0.63	Parkeerbelasting	5	526	521
2.2	Parkeren	322	46	-276
2.3	Recreatieve havens	11	8	-3
2.4	Economische havens en waterwegen	296	173	-123
3.1	Economische ontwikkeling	376	0	-376
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.591	4.060	469
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	89	66	-23
3.4	Economische promotie	181	161	-20
5.5	Cultuur erfgoed	169	0	-169
5.7.2	Openbaar groen en recreatie	101	50	-51
6.3	Inkomensregelingen	7.110	5.327	-1.783
6.4	Begeleide participatie	2.452	0	-2.452
6.5	Arbeidsparticipatie	621	0	-621
7.4	Milieubeheer	15	3	-12
		15.339	10.421	-4.918

PROGRAMMA 3 VEILIGHEID EN HANDHAVING

INLEIDING EN ONTWIKKELINGEN

Veiligheid heeft en houdt een hoge prioriteit. Op dit terrein krijgen inwoners en ondernemers meer invloed.

Actuele veiligheidsthema's als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen pakken wij op.

Als onderdeel van de Dialoog zijn wij in gesprek met de samenleving om te bezien waar we tot vereenvoudiging en vermindering van regelgeving kunnen komen. Waar het nodig is om regels te handhaven zullen we hierover zo helder mogelijk communiceren.

Als accent is in het handhavingsbeleid voor de fysieke leefomgeving opgenomen dat bij de uitvoering het "principle based" t.o.v. "rule based" de voorkeur heeft. Concreet betekent dit dat de regels worden gehandhaafd en dat het doel van de regel nadrukkelijk wordt betrokken bij de afweging van de te nemen maatregelen bij overtreding.

Nieuwe ontwikkeling en speerpunt in de komende jaren is de komst van de Omgevingswet. Gezien de grote impact van deze stelselherziening van de wetgeving voor de fysieke leefomgeving op zowel werkcultuur als uitvoering is met de implementatiewerkzaamheden reeds gestart.

Bij de uitvoering van deze taken wordt regionaal samengewerkt met o.a. de Veiligheidsregio (VGGM), de Omgevingsdienst de Vallei (OddV), Barneveld/Scherpenzeel (samenwerking toezicht APV/openbare ruimte) en FrisValley (samenwerking toezicht Drank- en Horecawet).

3.1 Doelstellingen en prestaties

Doelstelling	Het verhogen van de veiligheid, mede door een actieve bijdrage daaraan van de inwoners.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
In de periode 2015-2018 een verbetering van ten minste 10% bereikt wordt op de prioriteiten van het Integraal Veiligheidsplan (IVP).	Uitvoeren van de maatregelen per prioriteit en voor de reguliere onderdelen van het IVP. Concrete voorbeelden zijn: uitrollen van buurtpreventieteams zoals WhatsAppgroepen (1000- ogenprincipe) voortzetten buurtbemiddeling en burgernet, kwaliteitsmeter veilig uitgaan gaat over in een horecaconvenant, evenementen en veiligheid, aanpak mensenhandel en terrorismebestrijding, aanpak huiselijk geweld, cameratoezicht en plan van aanpak drugs. Burgerinitiatieven worden ondersteund.	2017 - 2018
We binnen de normen brandveilig zijn.	Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt. Het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.	2017 e.v.

Doelstelling	De regelgeving voor de fysieke leefomgeving bevat slechts de hoogstnodige geboden en verboden.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Ruimtelijk beleid en regelgeving is verminderd.	In nauwe samenspraak met ondernemers, gemeentelijk beleid en regelgeving afschaffen of vereenvoudigen.	2017 – 2019
Planologische procedures zijn geüniformeerd, verminderd en verkort.	Procedures vereenvoudigen, verminderen en verkorten, door de opstelling van globale en flexibele eindplannen, lean werken en minimaal 2 keer per jaar opstelling 'veeg'-bestemmingsplannen.	2017 – 2019
Meer planologische ruimte wordt geboden aan initiatiefnemers die op goede wijze invulling geven aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de werk- en leefomgeving.	In bestemmingsplannen extra planologische ruimte bieden aan initiatiefnemers die hun activiteiten op een goede manier afstemmen op hun omgeving.	2017 – 2019
Het voorgaande uitmondt in een soepele overgang naar de regelgeving zoals vastgelegd in en met de Omgevingswet.	Projectmatige aanpak van de implementatie van de Omgevingswet, waarbij de samenleving (burger en bedrijf) nadrukkelijk is betrokken.	2017 – 2020

Doelstelling	Leveren van producten en diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Vergunningen worden verleend binnen de in het kwaliteitshandvest vastgelegde termijnen.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering van het kwaliteitshandvest; - Uitvoering conform de met de omgevingsdienst afgesproken kpi's (kritische prestatie indicatoren – zie onderstaand bij OddV). 	<p>2017 e.v.</p> <p>2017 e.v.</p>
De handhaving Wabo, Drank & Horeca en APV inzet op de vastgestelde prioriteiten, uitgaande van het doel achter de regels en toepassing van zelfregulering waar dat kan.	Realisatie van de verschillende handhavingsprogramma's voor de Wabo-taken (bij de omgevingsdienst) en de openbare ruimte en drank en horeca. De prioriteiten en de landelijke handhaving strategie daarbij als kader te benutten.	2017 e.v.

Doelstelling	Ondernemers in het buitengebied wordt binnen de wettelijke mogelijkheden de maximale planologische ruimte geboden.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Meer ruimte voor (agrarische) bedrijvigheid, met minimale aantasting van de ruimtelijke kwaliteit.	<p>Bij uitvoering van de taken vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) de mogelijkheden benutten zoals opgenomen in het VTH-beleid).</p> <p>In overleg met belanghebbenden planologische mogelijkheden bieden, met oog voor de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.</p> <p>Maatwerk in vergunningverlening.</p>	<p>2017 -2019</p> <p>2017 -2019</p> <p>2017 e.v.</p>

Doelstelling	Meer ruimte bieden voor ontwikkeling van inbreidingsplannen voor woningbouw.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Inbreidingsplannen gaan voor uitbreidingsplannen.	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling van inbreidingslocaties. - Optimaal benutten van regelgeving (o.a. crisis- en herstelwet) in vergunningverlening. 	2017 e.v. 2017 - 2019
Het groene karakter van wijken zoveel mogelijk behouden blijft.	<ul style="list-style-type: none"> - De ruimtelijke kwaliteit van een plan wordt onderdeel van het proces tussen initiatiefnemer en omwonenden. 	2017 e.v.
Omwonenden actief worden betrokken bij de ontwikkeling van inbreidingsplannen.	<ul style="list-style-type: none"> - Initiatiefnemers en omwonenden stimuleren en faciliteren om samen een actief ontwikkelproces bij inbreidingsplannen uit te voeren. 	2017 – 2019

3.2 Beleidskader

Nota/plan	Planperiode	Jaar vaststelling
Bestemmingsplannen en beeldkwaliteitplannen	Doorlopend	Doorlopend
Algemene Plaatselijke Verordening (APV) wijziging sluitingstijden 2015	Doorlopend	2015
Handhavingsbeleid onrechtmatige bewoning recreatieverblijven	Doorlopend	2015
Regionaal Crisisplan deel I	2011 – 2014	2011
Regionaal Crisisplan deel II	2011 – 2014	2012
Drank en horeca nalevingsbeleid	2013 en verder	2013
Evenementenbeleid gemeente Nijkerk	2013 en verder	2013
Drank- en Horecaverordening Nijkerk 2014	2014 – en verder	2014
Nota Preventie- & handavingsplan alcohol gemeente Nijkerk	2014 – 2019	2014
Integraal Veiligheidsprogramma Nijkerk 2015-2018 (IVP)	2015-2018	2015
Beleid Vergunningen, toezicht en handhaving (VTH-beleid)	2016 - 2019	2016

3.3 Verbonden partijen programma Veiligheid en handhaving

Verbonden partijen	Doelstelling
VGGM (brandweer)	<p>Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden zet op efficiënte wijze haar middelen in voor een optimale waarborging van de kwaliteit van het leven, in casu de veiligheid en de gezondheid, van de inwoners van het verzorgingsgebied. De dienst is dé wettelijk aangewezen hulpverleningsorganisatie op het terrein van brandweer, volksgezondheid en rampen. .</p> <p>Na afwikkeling van het project Doorontwikkeling Repressieve Organisatie is voor 2017 afgesproken dat een evaluatie volgt van de regionalisering en dat de voorziene efficiency resultaten in beeld worden gebracht.</p>
Omgevingsdienst de Vallei (OddV)	<p>De 5 gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen en de provincie Gelderland hebben samen Omgevingsdienst de Vallei opgericht (OddV). In de Omgevingsdienst de Vallei werken deze partijen nauw samen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De volgende doelstellingen gelden voor;</p> <p>Vergunningverlening</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergunningaanvragen moeten binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld en meldingen moeten beoordeeld worden op juistheid en volledigheid. • Het, in overeenstemming met het milieubeleid van de deelnemende gemeenten, bevorderen van de kwaliteit van de leefomgeving door het voorkomen van nieuwe geluidshindersituaties en het saneren van bestaande geluidshindersituaties. • Het, met behulp van de Kwaliteitscriteria, verbeteren van de lucht-, bodem- en waterkwaliteit. • Het voorkomen van hinder van bedrijven die binnen de grenzen van de deelnemende gemeenten zijn gelegen.

	<p>Toezicht en handhaving</p> <p>Het Programma Handhaving zet zich ervoor in om te komen tot een zodanige naleving van de wettelijke voorschriften dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.</p>
Regio FoodValley	<p>De gemeenteraden hebben voor de komende jaren de ambities van de regionale samenwerking in de regio vastgelegd. Bepaald is dat regio FoodValley zich vanaf 2016 gaat focussen op de taakvelden economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit. Er is tevens extra focus gelegd op de samenwerking tussen het bedrijfsleven, de kennis- en onderwijsinstellingen en de overheid (genaamd de Triple Helix). In 2017 zal hier verder invulling aan worden gegeven.</p>

3.4 Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die aan het programma Veiligheid en handhaving verbonden zijn.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>-/- = voordeel</i>	2017	2018	2019	2020
Lasten	6.803	6.771	6.701	6.701
Baten	1.319	1.319	1.319	1.319
Saldo programma	-5.484	-5.452	-5.382	-5.382

3.5 Uitvoeringsinformatie

Bij het programma Veiligheid en handhaving horen de volgende taakvelden. Ter indicatie zijn per taakveld de lasten en baten voor 2017 vermeld, in afgeronde bedragen.

Taakveld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 (bedragen x € 1.000)		
		lasten	baten	saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.098	88	-3.010
1.2	Openbare orde en veiligheid	343	31	-312
8.1	Ruimtelijke ordening	676	55	-621
8.3	Wonen en bouwen	2.686	1.145	-1.541
		6.803	1.319	-5.484

PROGRAMMA 4 WONEN EN WOONOMGEVING

INLEIDING EN ONTWIKKELINGEN

Het programma wonen en woonomgeving beschrijft de doelen en bijbehorende activiteiten voor uitbreiding, instandhouding en mogelijke verbetering van de leefomgeving. Het programma gaat in op uitbreiding van woningbestand, voorzieningen in de wijken en bereikbaarheid voor verkeer. Tevens gaat het in op de in stand houding van en verbetering van de leefomgeving waarbij milieu, ecologie, sociale veiligheid en verkeersveiligheid een plaats krijgen.

4.1 Doelstellingen en prestaties

Doelstelling	De openbare ruimte is schoon, heel en veilig.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Participatie in beheer openbare ruimte	<ul style="list-style-type: none"> - Het ondersteunen van initiatieven vanuit de samenleving om gezamenlijk de openbare ruimte schoon heel en veilig te houden. - De samenleving betrekken bij de planvorming van (her)inrichtingsprojecten in de openbare ruimte. - Overleg met burgers, wijkplatforms etc. over overdracht beheer openbare ruimte. 	2017 e.v. 2017 e.v. 2017 e.v.
Overlast voor inwoners als gevolg van overvloedig regenval tot een minimum beperken	<ul style="list-style-type: none"> - De in stand houding van de riolering op niveau houden zodanig dat er geen nadelige gevolgen voor inwoners ontstaan. Dit betekent adequaat anticiperen op de gevolgen van klimaatveranderingen (o.a. hevige buien). 	Doorlopend
Het beheer en onderhoud van de voorzieningen in de wijken op niveau zijn	<ul style="list-style-type: none"> - Vastleggen van groenstructuren en speelvoorzieningen conform het handboek groenbeleid. - Vergroten van duurzaamheid bij (her)inrichtingsprojecten. - Uitvoering van beheermaatregelen vanuit inspecties en beheerplannen. - De inzameling van afval efficiënt laten verlopen zodanig dat landelijk afgesproken milieu doelstellingen worden gehaald 	2017 e.v.

Doelstelling	Er is een adequaat en divers woningaanbod dat aansluit bij de lokale behoefte.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Er zijn voldoende woningen beschikbaar voor huishoudens met een laag inkomen.	<ul style="list-style-type: none"> - Afspraken maken met woningcorporaties over beschikbaarheid van de kernvoorraad. - Woonruimte (sociale woningbouw) beschikbaar krijgen in overleg met woningbouwverenigingen om zodoende de taakstellende aantal statushouders onderdak te kunnen bieden. 	2017 e.v. 2017 e.v.
Er worden per jaar 200 nieuwe woningen gebouwd naar behoefte.	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseren van woningbouw in Doornsteeg en Nijkerkerveen. 	2017 e.v.

Doelstelling	Cultuur en landschappelijke waarden in het buitengebied worden gekoesterd.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Landschapskwaliteiten behouden en versterken.	<ul style="list-style-type: none"> - Landgoedeigenaren e.a. faciliteren in hun projecten om hieraan bij te dragen. (o.a. uitvoering koepelplan Appel); - Diverse activiteiten vanuit de Landschapsregeling 2016 (o.a. opschonen poelen en beplantingsprojecten met bewoners); - Natuurcompensatie knooppunt Hoevelaken 2015 e.v.; - Vrijkomende agrarische bebouwing herbestemmen of anders benutten. 	2017 e.v. 2017 e.v. 2017 e.v. 2017

Doelstelling	Vervoersmogelijkheden worden gestimuleerd en gefaciliteerd.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Realisatie van een aantrekkelijk en verkeersveilig fietsnetwerk, met extra aandacht voor verkeersonveilige en drukke kruispunten.	<ul style="list-style-type: none"> - Aanleg fietstunnels voor ontsluiting van de wijk Doornsteeg; - Herinrichting rotonde Frieswijkstraat. 	2017 2016/2017
Verdubbeling van de frequentie van de treinverbindingen vanaf station Nijkerk.	<ul style="list-style-type: none"> - Lobby 	2017
In de ochtend- en avondspits zijn op de ontsluitingswegen binnen de gemeente geen opstoppingen	<ul style="list-style-type: none"> - Realisatie tunnel Amersfoortseweg - Capaciteit verhogende maatregelen op kruispunten N301 	2016/2017 2017

4.2 Beleidskader

Nota/plan	Planperiode	Jaar vaststelling
Handboek groenbeleid	Doorlopend	2003
Welstandsnota	Doorlopend	2013
Huisvestingsverordening 2015	Doorlopend	2015
Integraal beheerplan openbare Ruimte IBOR	2004 – en verder	2004
Gemeentelijk Waterplan	2005 – 2030	2006
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoerplan (GVVP)	2010 – 2020	2011
Groene Buffer	2010 e.v.	2011
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)	2012 – 2016	2012
Parkeerbeleidsplan	2014 – 2020	2014
Woonvisie 2015+	2015 en verder	2015
Koepelplan Landgoed Appel	2015 en verder	2015
Visie aantrekkelijk Nijkerk	2016	2016
Landschapsregeling 2016	2016	2016

4.3 Verbonden partijen programma Wonen en woonomgeving

Verbonden partijen	Doelstelling
Regio de Vallei	De gemeenschappelijke regeling Regio De Vallei is voortgezet in verband met de contractuele verplichtingen in het kader van de afvalverwerking door de ARN. Binnen deze gemeenschappelijke regeling zijn contracten met marktpartijen afgesloten voor de verbranding van restafval (ARN), vergisting en compostering van GFT (Twence) en sortering / vermarkting van kunststof (ARN/Remondis). De met de ARN gesloten overeenkomst voor afvalverbranding eindigt per maart 2020 met een opzegtermijn van twee jaar. Voor maart 2018 zal duidelijk moeten worden hoe de deelnemende gemeenten de afvalverwijdering willen gaan regelen, waarbij bekeken wordt of dit weer binnen het verband van Regio De Vallei dient te gebeuren.
Regio Amersfoort	In 2016 wordt het 'convenant woonruimteverdeling regio Amersfoort' geëvalueerd. Het doel met het convenant is om duidelijkheid te scheppen voor woningzoekenden door alle sociale huurwoningen in Nijkerk én de regiogemeente via één systeem te huur aan te bieden.

4.4 Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die aan het programma Wonen en woonomgeving verbonden zijn.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>-/- = voordeel</i>	2017	2018	2019	2020
Lasten	22.453	20.228	18.999	17.576
Baten	16.939	14.339	12.853	11.058
Saldo programma	-5.514	-5.889	-6.146	-6.518

4.5 Uitvoeringsinformatie

Bij het programma Wonen en woonomgeving horen de volgende taakvelden. Ter indicatie zijn per taakveld de lasten en baten voor 2017 vermeld, in afgeronde bedragen.

Taakveld	Omschrijving taakveld	Raming 2017		
		<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
		lasten	baten	saldo
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	153	147	-6
2.1	Verkeer en vervoer	3.785	117	-3.668
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.181	73	-4.108
7.2	Riolering	1.939	2.352	413
7.3	Afval	2.787	3.528	741
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	565	590	25
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	9.043	10.132	1.089
		22.453	16.939	-5.514

INLEIDING EN ONTWIKKELINGEN

Het goed vormgeven en actief doorontwikkelen van de gemeentelijke taken op het gebied van het sociaal domein, is voor ons college een belangrijk speerpunt. De ondersteuning aan inwoners met een hulpvraag heeft onze prioriteit, maar hierbij stimuleren we ook de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van deze inwoners. Binnen het sociaal domein werken wij daarom aan een kanteling van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat', waarbij we een beroep doen op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de Nijkerkse samenleving. Vanuit een regierol zetten wij in op de samenvoeging van budgetten en een betere samenwerking tussen instellingen en zorgverleners met cliënten. Extra gemeentelijke inzet is nodig om de transformatie van het sociaal domein verder vorm te geven en om de monitoring in nauwe afstemming met de gebiedsteams en aanbieders verder te ontwikkelen. Preventief handelen wordt steeds belangrijker. Dit om inwoners tijdig ondersteuning te bieden en mogelijke zorg zo licht en kortdurend als mogelijk te organiseren. In nauwe afstemming wordt met voorscholen, het onderwijs, (zorg)aanbieders, gezondheidscentra, huisartsen en onze gebiedsteams hier vorm en inhoud aan gegeven. Het programma sociaal domein gaat in 2017 in Dialoog. In de loop van 2017 worden de resultaten duidelijk die gefaseerd vanaf 2018 van invloed zijn op de toekomstige uitvoering en te behalen doelstellingen.

5.1 Doelstellingen en prestaties

Doelstelling	Er is in alle kernen een divers onderwijsaanbod zodat er voor ouders een schoolkeuze is (al dan niet identiteitsgebonden) in kwalitatief goede schoolgebouwen.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Voldoende en adequate onderwijshuisvesting.	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan inclusief jaarlijks programma onderwijshuisvesting. Specifiek: nieuwbouw school Doornsteeg, nieuwbouw van Rootseleerschool, renovatie Oranje Nassauschool en nieuwbouw Johannes Calvijnschool.	2017
Doelstelling	Jongeren verlaten het onderwijs met een startkwalificatie waarbij er een optimale aansluiting is met de arbeidsmarkt.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
90% van de kinderen van 2,5 tot 6 jaar met een taal- en rekenachterstand VVE volgen.	Leesvaardigheid vergroten en taalachterstand reduceren/verbeteren.	2017
Jongeren goede kansen maken op de arbeidsmarkt en zich actief kunnen inzetten in de maatschappij.	Het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters zonder diploma.	2017

Doelstelling	Voor (jeugdige) inwoners met een beperking en/of chronische ziekte zijn, bij voorkeur in de directe leefomgeving, voorzieningen aanwezig ter versterking van hun sociale leven.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Er extra ondersteuning voor bijzondere omstandigheden is	Bieden van maatwerkvoorzieningen die passen bij de persoonlijke situatie en directe omgeving: Informatieverstrekking en communicatie. Een passend en toereikend aanbod van collectieve voorzieningen.	2017
Minder huishoudens schulden hebben	Het bieden van voorzieningen op het gebied van schuldpreventie en schuldhulpverlening.	2017
Inwoners deelnemen aan sociaal-culturele en sportieve activiteiten	Verstrekking van vergoedingen voor sociaal-culturele en sportieve activiteiten, waarbij specifieke aandacht is voor de uitwerking van de motie 'Kindpakket'.	2017
Mensen met een fysieke beperking in hun woning kunnen blijven wonen	Inkoop van voorzieningen algemeen toegankelijk, hulp bij het huishouden, dagbesteding en begeleiding & woningaanpassing.	2017
Mensen regie kunnen voeren op hun eigen huishouden	Verbeteren en uitbreiden informatievoorziening en vindbaarheid. Stimuleren van informele hulp. Een passend en toereikend aanbod van collectieve voorzieningen. Inkoop van voorzieningen algemeen toegankelijk, hulp bij het huishouden, dagbesteding en begeleiding. Laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning bieden via de vier lokale gebiedsteams.	2017 2017 2017 2017
Passende en adequate jeugdzorg.	Adequate en doelmatige inkoop van Jeugdhulp via de Regio FoodValley.	2017
De monitoring sociaal domein op orde is en de uitvoering voor mogelijke bijsturing kan ondersteuning	Binnen de P&C-cyclus en www.waarstaatjegemeente.nl structureel informatie aanleveren om de uitvoering Sociaal Domein te verbeteren.	2017
Doelstelling	Er is een adequaat en divers woningaanbod dat aansluit bij de lokale behoefte.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Er voldoende mogelijkheden zijn om langer zelfstandig te wonen	Verbeteren van de levensloopbestendigheid van de woningvoorraad, zodat mensen (langer) zelfstandig in de eigen woning kunnen blijven wonen. Actief faciliteren door campagne Woonbewust. Verruiming van mogelijkheden voor inwoning/mantelzorg en ouderenhuisvesting in de buurt van voorzieningen	2017 2017
De activering van statushouders geregeld is.	Nauwe afstemming met ketenpartners (zorg, welzijn, vluchtelingenwerk en woningstichtingen) en regiogemeenten.	2017

5.2 Beleidskader

Nota/plan	Planperiode	Jaar vaststelling
Verordening en beleidsregel Meedoen	2008 en verder	2012
Regionaal convenant Bestrijding voortijdig schoolverlaten	2012 – 2015	Nieuw convenant in voorbereiding
Nadere regeling Lokale Educatieve Agenda	2012 – 2013	2012
Wmo beleidsplan gemeente Nijkerk	2012 – 2015	2012
Beleidsplan Bibliotheekwerk gemeente Nijkerk	2012 – 2018	2012
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	2013 – 2020	2013
Visie op de vernieuwing van het Sociaal Domein	2015 – en verder	2013
Hoofdlijnennota "Op weg naar een vernieuwd sociaal domein"	2015 – en verder	2013
Aanvullend beleidskader sociaal domein	2015 – en verder	2014
Convenant resultaatafspraken voor- en vroegschoolse educatie	2015 – en verder	2014
Woonvisie 2015+	2015 – en verder	2015

5.3 Verbonden partijen programma Sociaal Domein

Verbonden partijen	Doelstelling
VGGM	Op het gebied van de volksgezondheid zijn per 1 januari 2015 Jeugdzorg, Awbz/Wmo en Participatie tot het takenpakket van de gemeente gaan behoren door de decentralisaties. De VGGM ondersteunt en adviseert de gemeente bij de beantwoording van de centrale sturingsvragen hierover.
FoodValley: Jeugdhulp & Verwijsindex	De inkoop jeugdhulp is per 2015 in nauwe afstemming opgezet. Met de inmiddels 160 aanbieders is via accounthoudersschappen contact, zodat de uitvoering actief wordt gevolgd en waar nodig bijgesteld. Via het Knooppunt verloopt de facturatie, monitoring en vindt beleidsmatige aansturing plaats.
Noord-Veluwe: Passend Onderwijs	Scholen hebben in de Wet Passend Onderwijs de zorgplicht gekregen. Dit betekent dat het verplicht is om voor alle kinderen een passende plek / een passend onderwijsprogramma te bieden. Als dat niet binnen de school kan, dan is de school verantwoordelijk om een andere school (binnen of buiten het samenwerkingsverband) te vinden waar dit wel kan. Thuiszitters zouden hierdoor niet meer voor moeten komen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de leerplicht. Er is een regionaal ambtelijk overleg voor opgericht ter voorbereiding op het formele OOGO (Op overeenstemming gerichte overleg) met de verantwoordelijk wethouders.
Regio Amersfoort: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)	Doelstelling is om door een bestuurlijke en operationele herinrichting van de RMC-functie te zorgen voor meer zicht en een betere grip op de grootste groep voortijdig schoolverlaters, de 18+. Gezocht wordt naar een zo goed mogelijke regionale samenwerking en afstemming, o.a. op het administratieve vlak, en een inrichting, waarbij goede sturing mogelijk is op de gewenste samenwerking met het sociaal domein. Het doel van de RMC-functie is het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (in de leeftijdsgroep tot 23 jaar). Door jongeren te begeleiden naar school met als doel het behalen van een startkwalificatie, leggen zij een goede basis voor sociale en economische zelfredzaamheid en stappen zij beter voorbereid de maatschappij in. Speciale aandacht hierbij is er voor de groep kwetsbare jongeren, de jongeren die door allerlei omstandigheden extra aandacht nodig hebben om een schooldiploma te kunnen behalen.
Regio Amersfoort: Volwasseneducatie	Het in samenwerking tot stand brengen van het Regionaal Plan Educatie. Daarnaast wordt overlegd over de lokale inzet van de regionale middelen op het gebied van volwasseneducatie.
Regio Amersfoort: Maatschappelijke opvang & beschermd wonen	Amersfoort is centrumgemeente en regelt vanuit deze wettelijke verplichting de maatschappelijke opvang en het beschermd wonen voor inwoners uit de regio Amersfoort. Nijkerk valt voor wat betreft de maatschappelijke opvang en beschermd wonen onder Amersfoort.

5.4 Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die aan het programma Sociaal Domein verbonden zijn.

	(bedragen x € 1.000)			
-/- = voordeel	2017	2018	2019	2020
Lasten	23.720	23.703	23.459	23.692
Baten	1.098	1.102	1.102	1.102
Saldo programma	-22.622	-22.601	-22.357	-22.590

5.5 Uitvoeringsinformatie

Bij het programma Sociaal Domein horen de volgende taakvelden. Ter indicatie zijn per taakveld de lasten en baten voor 2017 vermeld, in afgeronde bedragen.

Taakveld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 (bedragen x € 1.000)		
		lasten	baten	saldo
4.1	Openbaar basisonderwijs	143	0	-143
4.2	Onderwijshuisvesting	2.281	1	-2.280
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.903	473	-1.430
5.6	Media	737	4	-733
6.1.5	Samenkracht en burgerparticipatie cluster sociaal domein	2.899	105	-2.794
6.2	Wijkteams	2.482	0	-2.482
6.3.5	Inkomensregelingen en burgerparticipatie sociaal domein	987	31	-956
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	825	84	-741
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.168	400	-3.768
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.294	0	-7.294
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
7.1.5	Volksgesondheid cluster Sociaal domein	0	0	0
		23.720	1.098	-22.622

PROGRAMMA 6 BESTUUR EN BEDRIJFSVOERING

INLEIDING EN ONTWIKKELINGEN

Het proces van ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie wordt in het huidige voortvarende tempo voortgezet. Met een andere manier van werken willen wij meer ruimte geven voor innovatie bij inwoners, instellingen en bedrijven. Wij doen een groter beroep op de eigen kracht, verantwoordelijkheid en deskundigheid van onze inwoners en ondernemers. Hierbij past een kleinere en flexibele gemeentelijke organisatie en een bestuurscultuur die meer aansluit bij de diversiteit in de Nijkerkse samenleving.

Bij de Voorjaarsnota 2016 is budget vrijgemaakt voor belangrijke onderwerpen waar we een impuls aan willen geven. Voor 2017 gaat het om een totaalbedrag van € 350.000. Mede omdat we willen aansluiten bij mogelijke uitkomsten van 'Samen aan zet' en initiatieven van derden wat betreft gebiedsontwikkeling kunnen we nu nog niet bepalen bij welk onderwerp we welk deel van het budget het meest effectief kunnen gebruiken in 2017. De onderwerpen waar het in ieder geval om gaat betreffen:

- het verkennen en uitwerken van 'Nijkerk Food Productiecentrum' in relatie tot FoodValley;
- het stimuleren van de totstandkoming van een BIZ voor de Nijkerkse binnenstad en het winkelcentrum van Hoevelaken;
- duurzaamheidsdoelstellingen (monitoren lopende programma's, doelgroepen afzonderlijk benaderen);
- het onderzoeken van mogelijkheden tot functieverandering bij eventueel afstoten van vastgoed;
- het verkennen van mogelijkheden tot synergie met initiatieven van derden (ruimtelijk ontwikkelen);

Bij het laatste onderwerp gaat het concreet om de drie entreegebieden van Nijkerk, te weten de hoofdentree van Hoevelaken, entree Nijkerkerveen / Nijkerk en Veluwekant entree. Met het aansluiten op de betreffende initiatieven willen we de volgende doelen bereiken: het visueel aantrekkelijk maken van de entrees, zorgen voor optimale recreatieve faciliteiten, het ontwikkelen van een samenhangende ruimtelijke visie en het structureel verbeteren van de verkeers-, bereikbaarheids- en parkeersituatie.

De concrete planning en inzet met betrekking tot deze onderwerpen komt middels de reguliere P&C-producten weer aan de orde.

6.1 Doelstellingen en prestaties

Doelstelling	Leveren van producten en diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
De klant krijgt op 60% van alle vragen tijdens het eerste contact antwoord;	Monitoring middels de rapportages uit het klantcontactsysteem.	2017 e.v.
De website is ontwikkeld tot een volwaardig dienstverleningskanaal en voldoet aan de webrichtlijnen.	Blijvende inzet op kanaalsturing waardoor het gebruik van de website als transactiekanaal zal toenemen. Dit is een doorlopend proces.	2017 e.v.

Doelstelling	De meerjarenbegroting van Nijkerk is sluitend.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
In dialoog met de samenleving bezuinigingen doorvoeren voor het sluitend maken van de begroting;	Binnen het middels de Voorjaarsnota 2016 aangescherpte budgettaire kader de middelen binnen de programma's / dialoogclusters concreet toedelen.	2017 e.v.

Doelstelling	Veranderende rollen voor bestuur en organisatie.	
We hebben onze doelstellingen bereikt als	Wat moet er gebeuren om onze doelstellingen te bereiken?	Jaar van uitvoering
Regionale samenwerking waar dit een meerwaarde heeft.	Evalueren van de regionale samenwerking met als uitgangspunt lokaal wat kan, regionaal wat moet.	2017
Veranderende rol voor het bestuur in samenhang met overdragen zeggenschap en verantwoordelijkheid aan de samenleving.	Dialogoog met de samenleving.	2017 e.v.
Kleinere, flexibelere organisatie met een meer faciliterende en regisserende rol.	- Ontwikkeling resultaatsturing en zelfsturende teams. - Samenwerking BLNP	2016 – 2019

6.2 Beleidskader

Nota/plan	Planperiode	Jaar vaststelling
Nijkerk in de Regio plaatsbepaling	2010 – en verder	2009
Coalitieakkoord/collegeprogramma	2010 – 2014	2010
Coalitieakkoord/collegeprogramma	2014 – 2018	2014
Nijkerk heeft Antwoord@	2010 – 2014	2010
Strategische agenda FoodValley	2011 – 2015	2011
Kadernota Communicatie	2011 – en verder	2011
Nota Social Media en de gemeente Nijkerk	Doorlopend	2012
Nota Raadscommunicatie 2013+	2013 en verder	2013
Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen	2014 – en verder	2014
Veranderplan “Anticiperen op participeren”	2014 – 2020	2014

6.3 Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die aan het programma Bestuur en bedrijfsvoering verbonden zijn.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>-/- = voordeel</i>	2017	2018	2019	2020
Lasten	11.698	11.881	11.508	11.711
Baten	1.036	1.036	1.042	1.147
Saldo programma	-10.662	-10.845	-10.466	-10.564

6.4 Uitvoeringsinformatie

Bij het programma Bestuur en bedrijfsvoering horen de volgende taakvelden. Ter indicatie zijn per taakveld de lasten en baten voor 2017 vermeld, in afgeronde bedragen.

Taakveld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 (bedragen x € 1.000)		
		lasten	baten	saldo
0.1	Bestuur	1.612	0	-1.612
0.2	Burgerzaken	837	668	-168
0.4	Overhead	9.249	368	-8.881
		11.698	1.036	-10.662

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

INLEIDING EN ONTWIKKELINGEN

In aanvulling op de programma's geeft dit hoofdstuk een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen, zoals het Gemeentefonds, worden niet als baten in de diverse programma's opgenomen. Inzicht in de baten is echter essentieel voor de raad. Daarom maakt het hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen ook onderdeel uit van het onderdeel programma's.

De voorgaande zes programma's omvatten alle baten en lasten die nodig zijn voor de realisering van die programma's. Specifieke gemeentelijke heffingen zoals het rioolrecht en de afvalstoffenheffing zijn opgenomen bij de baten van het betreffende programma. Hetzelfde gebeurt met de specifieke uitkeringen, bijvoorbeeld voor de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand.

Het BBV schrijft in artikel 8 voor dat in de begroting een bedrag wordt opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Het bedrag voor onvoorzien kan, volgens de voorschriften, worden geraamd voor de begroting in zijn geheel of per programma. Er is voor gekozen om de post onvoorzien voor de begroting in zijn geheel op te nemen.

7.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De belangrijkste onderdelen van het overzicht algemene dekkingsmiddelen zijn voorgeschreven. Het gaat daarbij om:

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is. Dit zijn met name de OZB, de toeristenbelasting en de hondenbelasting,
- algemene uitkeringen (gemeentefonds),
- dividend,
- saldo van de financieringsfunctie,
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Tabel 7.1

Specificatie algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)

B A T E N	2017	2018	2019	2020
Algemene dekkingsmiddelen				
Lokale heffingen (OZB)	8.959	9.000	9.000	9.090
Lokale heffingen (overige belastingen)	1.762	1.762	1.762	1.762
Gemeentefonds	30.065	30.417	30.484	30.748
Gemeentefonds, Sociaal Domein	14.242	14.085	13.949	13.847
Dividend	483	415	415	415
Saldo financieringsfunctie	894	920	1.043	1.110
Totaal algemene dekkingsmiddelen	56.405	56.599	56.653	56.972
L A S T E N				
Onvoorzien	24	24	24	24

7.2 Toelichting

Hieronder wordt in het kort het beleid ten aanzien van de onderwerpen in tabel 8.1 toegelicht.

➤ Lokale heffingen

Het beleid over de lokale heffingen wordt uitvoeriger beschreven in de paragraaf Lokale heffingen van deze begroting.

➤ Gemeentefonds

Het gemeentefonds kent drie soorten uitkeringen:

- De algemene uitkering
- Deelfonds Sociaal Domein
- Decentralisatie- en Integratie-uitkeringen

De algemene uitkering

Binnen het gemeentefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag aan algemene uitkering wordt verdeeld over de gemeenten met maatstaven, zoals het inwonertal en de oppervlakte van een gemeente, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor. De maatstaven kunnen voortdurend aan veranderingen onderhevig zijn.

Daarnaast wordt de ontwikkeling van de algemene uitkering voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (netto gecorrigeerde rijksuitgaven; NGRU). Volgens de normerings-systematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2016. De meicirculaire van het Rijk resulteert voor 2017 en voor de jaren daarna in een hoger accres dan in september 2015 werd voorzien. Deze accreseffecten zijn het resultaat van een veelheid aan mutaties op de rijksbegroting. Deze effecten zorgen ervoor dat de uitkering budgettair gezien in 2017 voordeliger uitvalt dan verwacht in de Voorjaarsnota.

Deelfonds Sociaal Domein

Met ingang van 2015 krijgen de gemeenten belangrijke verantwoordelijkheden op de gebieden Wmo 2015, jeugd en participatie, waarvoor middelen worden toegevoegd aan het deelfonds sociaal domein dat onderdeel uitmaakt van het gemeentefonds. De bestedingsrichting binnen het sociaal domein is vrij.

Gemeenten leggen verantwoording over de besteding van de middelen af aan de gemeenteraad, niet aan het Rijk. Via passende informatieverstrekking stellen zij het Rijk in staat de toets op de bestedingsvoorwaarde uit te voeren en het beleid te monitoren. Per 1 januari 2018 vervalt het deelfonds en worden de middelen verdeeld via de algemene uitkering.

Deelfonds Sociaal Domein (bedragen x € 1.000)	2017	2018	2019	2020
Jeugd	€ 7.188	€ 7.267	€ 7.267	€ 7.306
WMO	€ 4.413	€ 4.332	€ 4.280	€ 4.224
Participatie	€ 2.641	€ 2.486	€ 2.402	€ 2.317
Totaal	€ 14.242	€ 14.085	€ 13.949	€ 13.847

* Stand meicirculaire 2016

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Deze uitkeringen (bijv. WMO) maken net als de algemene uitkering deel uit van het gemeentefonds, maar hebben een eigen verdeling. Decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering vrij besteedbaar en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats, zoals bij specifieke uitkeringen wel het geval is. Veel van de uitkeringen zijn verbonden met een zeker doel. Vanuit dat perspectief kan de bestedingsvrijheid formeel niet, maar materieel wel begrensd zijn. Binnen deze uitkeringen zijn geen noemenswaardige ontwikkelingen.

➤ Dividend

De gemeente Nijkerk heeft aandelen in Alliander, NUON, Vitens en BNG. In 2015 is de resterende 21% van de NUON-aandelen van de gemeente Nijkerk verkocht. Over de nog niet verkochte "porties" aandelen wordt ook dividend uitgekeerd. Voor de aandelen Alliander, Vitens en BNG gezamenlijk wordt voor 2017 een opbrengst geraamd van in totaal circa € 483.000 per jaar. Op basis van de winstverwachting van de bedrijven waarvan aandeelhouder zijn zal de te ontvangen dividend vanaf 2018 afnemen en wordt er structureel een opbrengst geraamd van circa € 415.000 per jaar.

➤ Saldo van de financieringsfunctie

Het betreft hier het saldo van enerzijds de gecalculeerde rentelast en anderzijds de aan diverse programma's doorberekende rentelast. De gecalculeerde rentelast voor 2017 is € 1,2 miljoen. Op basis van de door de raad vastgestelde financiële spelregels is € 2,1 miljoen doorbelast aan de diverse programma's. Hierdoor ontstaat een rekenkundig voordeel van € 0,9 miljoen. Dit is een gevolg enerzijds van de toerekening van de rente aan voorzieningen conform de vernieuwde BBV en anderzijds wegens doorbelasting van rente op annuïtaire basis volgens de oude systematiek aangezien de nota rente is uitgesteld tot de begroting 2018.

Het is geen echt budgettair voordeel.

EMU-saldo

De Eerste kamer heeft op 10 december 2013 ingestemd met de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof). Met de Wet Hof gaat per jaar een macroplafond gelden voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. Voor 2016 bedraagt het plafond 0,4% van het BBP voor provincies, gemeenten en waterschappen samen. Er wordt geen specifieke onderverdeling meer gemaakt wat de jaren ervoor wel gebruikelijk was.

Via de Septemercirculaire wordt jaarlijks aangegeven wat ongeveer het EMU-saldo voor een gemeente zal moeten zijn. Op basis van de Septemercirculaire 2014 was dit € 3,5 miljoen. In de Septemercirculaire 2015 is geen nieuwe verdeling opgenomen van het EMU-saldo voor de gemeenten. Dat is de reden waarom wij de waarde uit 2014 aanhouden.

In onderstaande tabel is de bepaling van de investeringsruimte op basis van de Wet Hof weergegeven.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
	2015	2016
Toegestaan EMU-saldo Nijkerk volgens septemercirculaire 2013 (a)	-3.335	-3.335
EMU-saldo Nijkerk voor investeringen en uitvoering beheerplannen (b)	2.439	7.387
Investeringsruimte (b-a=c)	5.774	10.722
Investeringsruimte en uitvoering beheerplannen in deze begroting (d)	5.725	4.410
Investeringsruimte na vaststelling deze begroting (c-d)	49	6.312

Op basis van deze begroting zal dit betekenen dat Nijkerk in 2015 ongeveer € 5,8 miljoen kan uitgeven aan de uitvoering van de diverse beheerplannen en de diverse investeringen. Hiervoor is in deze begroting in 2015 ongeveer € 5,7 miljoen gereserveerd voor de uitvoering van beheerplannen en investeringen.

➤ Onvoorzien

Voor onvoorzien is een bedrag opgenomen van € 1,50 per woning.

7.3 Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die aan verbonden zijn aan Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>-/- = voordeel</i>	2017	2018	2019	2020
Lasten	966	-86	-655	-693
Baten	55.699	55.867	55.798	56.029
Saldo programma	54.733	54.953	56.453	56.722

7.4 Uitvoeringsinformatie

Bij Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien horen de volgende taakvelden. Ter indicatie zijn per taakveld de lasten en baten voor 2017 vermeld, in afgeronde bedragen.

Taakveld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 (bedragen x € 1.000)		
		lasten	baten	saldo
0.5	Treasury	-781	513	1.294
0.61	OZB woningen	0	5.134	5.134
0.62	OZB niet-woningen	0	3.825	3.825
0.64	Belastingen overig	482	1.762	1.280
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	3	44.307	44.304
0.8	Overige baten en lasten	1.262	158	-1.104
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0
		966	55.699	54.733

PARAGRAFEN

De paragrafen: zeven dwarsdoorsneden

Naast de zes programma's en het hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien bestaat de begroting uit een aantal paragrafen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een bepaald perspectief. Doel van de paragrafen is om inzicht te geven in aspecten die op meerdere programma's betrekking hebben. Via de paragrafen kan de raad ook beleidsuitgangspunten vaststellen ten aanzien van beheersmatige aspecten. Het gaat met name om de beleidslijnen van het beheersproces waarbij sprake kan zijn van een grote financiële impact, een grote politieke betekenis of een aanzienlijk belang voor de realisatie van de programma's. Doel van de paragrafen is de raad een instrument te geven om de beleidskaders van deze diverse onderdelen vast te stellen en om de uitvoering te kunnen controleren.

Thema's van de paragrafen

De volgende paragrafen zijn voorgeschreven.

1. lokale heffingen
2. weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. onderhoud kapitaalgoederen
4. financiering
5. bedrijfsvoering
6. verbonden partijen
7. grondbeleid

Het is mogelijk extra paragrafen toe te voegen. Tot nu toe is de noodzaak daartoe niet gebleken.

Indeling per paragraaf

Elke paragraaf begint met een weergave van de voorschriften en de doelstelling van de paragraaf. Dit wordt gevolgd door een uiteenzetting van het gemeentelijk beleid.

1.1 Wettelijk kader

Voorgeschreven is dat de paragraaf lokale heffingen ten minste bevat:

- de geraamde inkomsten
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- een overzicht op hoofdlijnen van kostendekkendheid van de diverse heffingen en de bijbehorende beleidsuitgangspunten
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (specifieke heffingen), als op de heffingen waarvan de besteding ongebonden is (algemene dekkingsmiddelen).

Voor de lokale heffingen dienen de beleidsvoornemens ten aanzien van de lokale heffingen en een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waaronder belastingen, te worden opgenomen.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Een overzicht van de lokale heffingen en daarmee meer inzicht is daarom van belang voor de raad. Een aanduiding van de lokale lastendruk is van belang voor de integrale afweging tussen beleid en inkomsten. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid maakt het beeld van de lokale lasten compleet.

De wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten per 14 april 2016 (verder: BBV) met als doel het kaderstellend en controlerend vermogen van de raad te versterken heeft ook invloed op de paragraaf lokale heffingen. Uitgangspunt hierbij blijft dat tarieven niet meer mogen opbrengen dan zij aan werk kosten. Er is geen winstdoelstelling voor deze tarieven. Deze wijzigingen hebben vooral gevolgen voor het tarievenbeleid van retributies in het algemeen en de tarieven van de afvalstoffenheffing en van het rioolrecht. Bij het onderdeel tarievenbeleid retributies komen wij hierop terug.

1.2 Beleid en inkomsten

De inkomsten uit lokale heffingen worden in 2017 geraamd op € 19,9 miljoen. De opbouw is als volgt:

<i>bedragen * € 1 miljoen</i>	2017	2016	2015
Belastingen			
OZB woningen	5,1	5,0	4,5
OZB niet woningen	3,8	3,7	3,3
Parkeerbelastingen	0,6	0,6	0,6
Rioolheffing	2,3	2,6	2,6
Afvalstoffenheffing	3,1	3,0	3,0
Precariobelasting	1,5	1,5	1,5
Overige *)	0,4	0,4	0,4
<i>Totaal belastingen</i>	16,8	16,8	15,9
Retributies en leges			
Leges	1,9	1,7	1,4
Lijkbezorgingsrechten	0,6	0,7	0,7
Overige **)	0,2	0,2	0,2
<i>Totaal retributies en leges</i>	2,7	2,6	2,3
Totaal lokale heffingen	19,5	19,4	18,2

* hondenbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting

** haven-, kade- en liggelden

Precario leidingen voor exploitatie nutswerken op gemeentegrond

Met ingang van 2015 wordt ook precariobelasting geheven op het transport van energie (met name elektriciteit en gas). Nutsbedrijven die kabels en leidingen in/boven grond van de gemeente hebben krijgen een aanslag. De opbrengst is afhankelijk van de totale lengte van deze netwerken. Jurisprudentie rond deze heffing is in ontwikkeling; reden om de opbrengst vooralsnog te storten in een nieuwe bestemmingsreserve precariobelasting. Over 2015 heeft heffing en invordering na afloop van het belastingjaar zonder problemen plaatsgevonden.

Medio 2016 heeft de regering een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer dat tot doel heeft de precariobelasting voor nutsnetwerken af te schaffen. Precariobelasting voor terrassen e.d. blijft wel bestaan. Het kabinet heeft gekozen voor een overgangstermijn van 10 jaar zodat daarin de effecten kunnen worden opgevangen van inkomstenderving vanwege deze afschaffing. Deze periode kan worden verkort bij een grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied door het Rijk. Het overgangsrecht geldt alleen als een gemeente in 2015 ook daadwerkelijk inkomsten genoot van deze belasting. Dit deed Nijkerk. Onder de overgangsregeling kan een gemeente maximaal heffen naar het tarief dat gold op 10 februari 2016; de datum van de brief waarin de minister van BZK het wetsvoorstel voor afschaffing van de precariobelasting heeft aangekondigd.

De opbrengst precarioheffing, voor Nijkerk ongeveer € 1,5 miljoen, wordt toegevoegd aan de reserve precariobelasting.

Tarievenbeleid belastingen

Het beleid van de gemeente, is om de lastendruk voor burgers zo laag mogelijk te houden. Daarom bleef de tariefstijging in de regel deze beperkt tot alleen een inflatiecorrectie. Voor 2017 worden de tarieven van de diverse belastingen verhoogd met niet meer dan nodig is om de effecten van de loon- en prijsontwikkelingen op te vangen. Voor 2017 is deze stijging in de Voorjaarsnota 2016 berekend op 1%.

Tarievenbeleid retributies

Voor de inkomsten uit retributies wordt met kostprijsdekkende tarieven gerekend. Bij de leges wordt rekening gehouden met de lasten en opbrengsten van de betreffende verleende diensten en producten. In artikel 212 van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de gemeenteraad via de financiële verordening regels stelt voor de wijze van kostprijsbepaling van de gemeentelijke diensten en producten. Daarbij moet tevens rekening worden gehouden met het (gewijzigde) BBV. De betreffende uitgangspunten worden hieronder opgesomd. De vaststelling van deze uitgangspunten leidt tot een nieuwe tekst voor artikel 6 van de Financiële verordening. Naar verwachting zal deze wijziging tegelijk met de wijziging van de belastingverordeningen in de raad van november 2016 worden geagendeerd.

In deze begroting zijn de uitgangspunten van het nieuwe BBV leidend geweest voor de kostprijsberekening. Concreet betekent dit dat door vaststelling van deze begroting tevens wordt vastlegt dat:

- bij de kosttoerekening naast de directe kosten ook de indirecte kosten en compensabele btw worden meegenomen, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verleende diensten en voor leges en retributies;
- onder indirecte kosten de rentelasten en de kosten voor overhead vallen, volgens het gewijzigde BBV;
- de rentelasten conform de systematiek van omslagrente aan de diensten en producten worden toegerekend;
- de totale overheadkosten vanaf 2017 afzonderlijk in de begroting inzichtelijk worden gemaakt en worden toegerekend in de vorm van een opslag op de salarislasten op de diverse taakvelden (voorheen producten).

Deze nieuwe systematiek van toerekenen sluit aan bij de bestaande methodiek in onze huidige financiële verordening. Dit om eventuele grote afwijkingen tussen de nieuwe en oude berekeningswijze te voorkomen. Bij de bepaling van de kostprijs worden de bijdragen aan en van reserves meegenomen.

1.3 Lokale lastendruk

Voor de bepaling van de lastendruk wordt gekeken naar de lastendruk per woning/huishouding en per woningtype. Hierin worden betrokken de OZB voor woningen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De totale netto lastendruk die hieruit voortvloeit, is in 2017 € 10,5 miljoen.

Een huishouden met een eigen woning met een WOZ-waarde van € 235.000 betaalt € 496 en een huishouden met een huurwoning van gelijke WOZ-waarde betaalt € 122 aan gemeentelijke belastingen en heffingen. Het verschil tussen het gemiddelde per woning en een standaard huurwoning wordt veroorzaakt door OZB-eigenaar en rioolheffing. De vergelijkende cijfers van 2017, 2016 en 2015 zijn opgenomen in de hierna volgende tabel.

Vergelijkingstabel lokale lastendruk

<i>per huishouden:</i>	2017	Stijging 2017-2016	2016	2015
met standaard koopwoning	€ 506	-2,7%	€ 520	€ 496
met standaard huurwoning	€ 125	+2,5%	€ 122	€ 122

Onder standaard koop- of huurwoning wordt verstaan een woning met een WOZ-waarde van € 235.000 op peildatum 1 januari 2016.

1.4 Kwijtschelding

In de gemeente Nijkerk bestaat de mogelijkheid om geheel of gedeeltelijk kwijtschelding te verkrijgen van de aanslag voor de afvalstoffenheffing (gedeeltelijk), de ozb en de rioolheffing (gedeeltelijk). Om daarvoor in aanmerking te komen mag het inkomen niet hoger liggen dan 100% van het bijstandsniveau en vindt er een vermogenstoets plaats. Tevens wordt bij de toetsing rekening gehouden met de netto kosten van kinderopvang. Aan mensen die een bijstandsuitkering ontvangen wordt de kwijtschelding, na toetsing van de voorwaarden, automatisch toegekend.

De heffing en invordering van de meeste belastingen wordt uitgevoerd door GBLT. Dit belastingkantoor heeft een koppeling met het Landelijke Inlichtingenbureau. Dit bureau beheert een landelijke database waarin de inkomensgegevens van alle belastingplichtigen zijn opgeslagen. Door gebruik te maken van deze gegevens wordt het toekennen van automatische kwijtschelding verder vergemakkelijkt voor de belastingplichtige. Naar verwachting wordt in 2017 in totaal € 43.000 kwijtgescholden.

1.5 Uitvoering belastingverordeningen door GBLT

Het college heeft de heffing en de invordering van een aantal gemeentelijke belastingen overgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn te Zwolle (verder: GBLT). GBLT is een samenwerkingsverband van zes waterschappen en zes gemeenten (naast Nijkerk zijn dat Bunschoten, Dalfsen, Dronten, Leusden en Zwolle). GBLT is gevestigd in Zwolle.

GBLT verzorgt voor de gemeente de volgende belastingen:

- onroerende zaakbelastingen
- hondenbelasting
- afvalstoffenheffing
- forensenbelasting
- rioolheffing
- toeristenbelasting

De belastingplichtigen van Nijkerk ontvangen van GBLT een gecombineerde aanslag, waarop zowel de gemeentelijke heffingen als de waterschapsheffingen zijn vermeld. GBLT draagt er zorg voor dat de informatie op de website van GBLT en de telefonische bereikbaarheid op orde zijn om de vragen van de burgers te kunnen beantwoorden. De afhandeling van bezwaar- en beroepschriften tegen de gemeentelijke heffingen die door GBLT worden uitgevoerd vindt plaats vanuit GBLT.

1.6 Overzicht verordeningen

De verordeningen met daarin de diverse tarieven worden jaarlijks bij afzonderlijk raadsbesluit gewijzigd dan wel opnieuw vastgesteld. De raadsbesluiten worden integraal bekendgemaakt in het elektronisch gemeentebblad, door plaatsing op de website www.officielebekendmakingen.nl. De actuele en vorige versies van de verordeningen zijn te vinden op [www.overheid.nl/lokale wet- en regelgeving](http://www.overheid.nl/lokale-wet- en-regelgeving).

In de volgende verordeningen zijn belastingen of retributies opgenomen.

Vanaf 2015 is er om efficiency redenen voor gekozen om niet telkens geheel nieuwe verordeningen vast te stellen, maar de besluitvorming waar mogelijk te gieten in de vorm van een wijzigingsverordening.

Legesverordening 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen, zoals vastgesteld per 1-1-2016
Verordening forensenbelasting 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Verordening haven-, kade- en liggelden 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Verordening hondenbelasting 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Verordening lijkbezorgingrechten 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Verordening onroerende-zaakbelastingen 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Verordening parkeerbelastingen 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Verordening precariobelasting, zoals vastgesteld per 1-1-2015
Verordening afvalstoffenheffing, zoals vastgesteld per 1-1-2016
Verordening rioolheffing 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016
Verordening toeristenbelasting 2014, zoals gewijzigd per 1-1-2016

2.1 Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan in welke mate financiële tegenvallers (risico's) opgevangen kunnen worden. Daarmee geeft de paragraaf aan hoe robuust de financiële positie is. Voor het beoordelen van de financiële positie is inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het bepalen van het weerstandsvermogen en het inventariseren van risico's is een doorlopend proces. Om deze reden wordt bij het opstellen van de paragraaf een vergelijking gemaakt met het voorgaande document in de budgetcyclus.

De paragraaf weerstandsvermogen bevat volgens artikel 11 van het Besluit begroting en Verantwoording (BBV) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's. Ook zijn de verplichte kengetallen opgenomen met daarbij een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Ons eigen beleid met betrekking tot risicomanagement is vastgelegd in de Nota Risicomanagement 2013-2016.

2.2 Kengetallen financiële positie

De kengetallen geven een globaal beeld van de financiële positie. Voor de 1^e globale beoordeling wordt aangesloten bij de zogeheten signaleringswaarden die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De kengetallen zijn ingedeeld in drie categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	zondercorrectie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
	met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte		>0%	=0%	<0%
Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden"		<95%	95-105%	>105%

Uitkomsten

In onderstaande tabel zijn de kengetallen opgenomen. Naast het opnemen van de tabel wordt een beoordeling gegeven van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot financiële positie.

Omschrijving	JR 2015	BGR 2016	BGR 2017	MJB 2018	MJB 2019	MJB 2020
Netto schuldquote De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.	38%	37%	52%	49%	41%	35%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.	32%	30%	51%	48%	41%	35%
Solvabiliteitsratio De "solvabiliteitsratio" geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente.	42%	32%	41%	41%	44%	47%
Structurele exploitatieruimte Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.	0%	0%	0%	2%	3%	3%
Grondexploitatie Het financiële kengetal "grondexploitatie" geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.	36%	32%	30%	27%	23%	21%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden" De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Bij woonlasten gaat het om de OZB, de afvalstoffenheffing en rioolrechten. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting.	79%	77%	75%	75%	75%	75%

De kengetallen laten een positief meerjarige ontwikkeling zien. Per saldo zijn wij een financieel gezonde gemeente.

Over het kader van de normering zal de komende periode gebruikt moeten worden welk kader de gemeente Nijkerk gaat hanteren voor (de samenhang) van de financiële kengetallen. Hierbij zal ook de kengetallen met betrekking tot de weerstandscapaciteit moeten worden betrokken.

2.3 Inventarisatie van de structurele en incidentele weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om onverwachte en substantiële tegenvallers te dekken. Bijvoorbeeld de algemene reserve en de reserve grondexploitatie, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit. Hierbij onderscheiden we incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om rekeningtekorten, calamiteiten en incidentele tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

Tabel 1 Onderdelen weerstandscapaciteit

Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemene reserve	X	
Reserve grondexploitatie	X	
Onvoorzien		X
Begrotingsruimte		X
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Kostenreductie (bezuinigingen)		X

2.4 Incidenteel

De beschikbare weerstandscapaciteit is toegenomen ten opzichte van de begroting 2016. De belangrijkste afwijking betreft het niet benodigd hebben van de dekking tekort jaarschijf 2015 van € 1,2 miljoen en het resultaat van 2015 van € 0,8 miljoen. Daarnaast is het saldo van de reserve bouwgrondexploitatie toegenomen, met name als gevolg van vrijval verliesvoorzieningen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Reserve	Rekening 2014	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2017
Algemene reserve (saldo t+4)	7.200	7.700	9.700	11.800
Reserve bouwgrondexploitatie -/- verwachte onttrekking VP (saldo t)	4.300	4.800	8.400	8.600
Totaal	11.500	12.500	18.100	20.400

Inventarisatie risico's

De geïnventariseerde risico's zijn licht afgenomen doordat een aantal bedragen concreet als last in de begroting is opgenomen.

Gewogen risico's Bedragen x € 1.000, -/- = voordeel	Rekening 2014	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2017
FLO Brandweer Op verzoek van de gemeente Nijkerk voert de VGGM de FLO-overgangsregeling uit. De onzekerheid van de hoogte wordt veroorzaakt door individuele keuzemogelijkheden die de regeling biedt met betrekking tot de omvang van non-activiteitsverlof.	225	225	225	225
Bestuurlijke ontvlechting Muziekschool Noordwest Veluwe Door het faillissement van de Stichting Muziekschool Noordwest Veluwe (2013) en het faillissement van Studio 155 (2014) is het onduidelijk hoeveel medewerkers een eventueel beroep op de garantstelling gaan/willen doen. Daarnaast is het onduidelijk of de garantstellingovereenkomst wel van toepassing is omdat er in de overeenkomst niets opgenomen is over een faillissement.	230	230	230	230
Grote Kans (GK) = 75% risico	455	455	455	455

Gewogen risico's <i>Bedragen x € 1.000, -/- = voordeel</i>	Rekening 2014	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2017
Veranderplan, frictiekosten Voor de frictiekosten als gevolg van de veranderende organisatie is een bedrag gereserveerd van € 3,5 miljoen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de aanpassing AOW-leeftijd in pensioenregelingen en de aanpassing van de arbeidsvoorwaardenregeling.	250	250	250	250
Corlaer College In 2015 heeft de Hoge Raad (HR) uitspraak gedaan inzake cassatie gemeente Nijkerk Corlaer 1 college. Corlaer 1 is financieel afgewikkeld in 2016. De uitspraak van de HR biedt nog perspectief voor de later gerealiseerde uitbreiding van Corlaer (Corlaer 2). De procedure om de btw van Corlaer 2 bij de fiscus terug te vorderen is opgestart. De mogelijkheid dat we de btw van Corlaer 2 terugkrijgen van de fiscus benoemen we hier als positief risico (kans).	0	-500	-500	-500
Individueel keuzebudget (IKB) In 2017 wordt de vakantie-uitkering onderdeel van het IKB. Daarmee ontstaat de mogelijkheid dit bedrag maandelijks uit te laten betalen en is de reservering over de periode juni - december al opeisbaar in 2017. Daarnaast worden ook de bovenwettelijke vakantierechten toegevoegd aan het IKB (± 28 uur per medewerker). Als al deze uren worden uitbetaald leidt dat tot een verplichting van € 170.000. In deze begroting 2017 zijn de betreffende bedragen concreet opgenomen, waardoor het risico komt te vervallen	0	250	275	0
Middelgrote Kans (MK) = 50% risico	250	0	25	-250
Garantstellingelingen	1.660	1.660	1.400	1.400
Kleine Kans (KK) = 25% risico	1.660	1.660	1.400	1.400
Vernieuwing BBV, grondexploitatie Het betreffende negatieve rente-effect is bij de Voorjaarsnota 2016 budgettair verwerkt. Risico is daardoor 0.	p.m.	p.m.	p.m.	0
Omgevingswet (nieuw) Momenteel zijn we bezig met de invoering van de nieuwe Omgevingswet, welke naar verwachting medio 2018 in werking treedt. Voor de implementatie is extra capaciteit benodigd. De betreffende kosten zijn bij de Voorjaarsnota 2016 budgettair verwerkt. Dit risico is daardoor 0. Resterende risico's die inherent zijn aan ingrijpende wetswijzigingen beschouwen we als een algemeen risico.	-	-	p.m.	
Risico's vermogen	2.365	2.115	1.880	1.605
Gewogen risico's grondexploitatie*	5.800	5.700	5.100	7.460
Totaal risico's	8.165	7.815	6.980	9.065

* Bron: MPG

Weerstandsvermogen

Conform de Nota risicomangement wordt het weerstandsvermogen uitgedrukt in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het incidenteel weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente Nijkerk streeft naar een ratio van tenminste 0,8.

	Rekening 2014	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2017
Beschikbare weerstandscapaciteit	11.500	12.500	18.100	20.400
Gewogen risico's	8.165	7.815	6.980	9.065
Overschot (+) / tekort (-) weerstandscapaciteit	3.335	4.685	11.120	11.335
Ratio weerstandsvermogen *	1,4	1,6	2,6	2,3

* Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / gewogen risico's

2.5 Structureel

Beschikbare weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit wordt gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit en onbenutte budgettaire capaciteit.

Onbenutte budgettaire capaciteit

De onbenutte budgettaire capaciteit wordt bepaald door de post onvoorzien en het saldo van de begroting over de jaren 2017-2020. De uitkomst van de onbenutte budgettaire capaciteit bedraagt:

Tabel 2 Onbenutte budgettaire capaciteit

	2017 x € 1.000	2018 x € 1.000	2019 x € 1.000	2020 x € 1.000
Onvoorzien	24	24	24	24
Saldo programmabegroting 2017-2020	22	347	774	669
Totaal	46	371	798	693

De onbenutte budgettaire capaciteit valt meerjarig positief uit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte die aanwezig is om de OZB-tarieven nog te verhogen. Hiertoe wordt het maximaal toegestane tarief vergeleken met de tarieven van de gemeente Nijkerk. Voor de maximale tarieven wordt uitgegaan van de normen volgens het "redelijk peil" zoals dat wordt gehanteerd voor de toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingswet. Dit redelijk peil wordt jaarlijks gepubliceerd in de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Op basis van de laatst beschikbare gegevens (meicirculaire 2016) is dit 0,1927% van de totale WOZ-waarde.

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald redelijk peil hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Om dat te kunnen beoordelen moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

- de onroerende-zaakbelastingen (OZB);
- de rioolheffingen;
- de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Bij gemaximaliseerd tarief bedraagt de OZB-opbrengst voor de gemeente Nijkerk € 12,4 miljoen. De huidige raming van de OZB-opbrengst bedraagt € 9,0 miljoen. Dit brengt de onbenutte belastingcapaciteit op een bedrag van € 3,4 miljoen. Onderstaande tabel laat de onbenutte belastingcapaciteit over de afgelopen vier jaar zien:

Tabel 3 Onbenutte belastingcapaciteit

	2014 x € 1.000	2015 x € 1.000	2016 x € 1.000	2017 x € 1.000
Onbenutte belastingcapaciteit	-2.935	-3.289	-3.300	-3.400

De onbenutte belastingcapaciteit wordt voor de provincie in de monitoring steeds belangrijker. Daarnaast is het een ijkpunt voor het financieel beleid dat de gemeente Nijkerk voert.

Specifieke risico's

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de specifieke risico's die een structureel effect kunnen hebben binnen de exploitatie.

Gewogen risico's	2017	2018	2019	2020
<i>-/- = voordeel</i>	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
<i>Strategische agenda FoodValley</i> <i>Het effect van de verhoging van de bijdrage aan FoodValley is bij de Voorjaarsnota 2016 budgettair verwerkt. Vanzelfsprekend blijven voorstellen voor hogere bijdragen in de toekomst mogelijk, maar dat betreffen keuzes geen risico's. Risico is nu 0.</i>	0	0	0	0
<i>Instandhouding sportaccommodaties</i> <i>Het budgettaire effect van de instandhouding van de sportaccommodaties is in de Voorjaarsnota 2016 budgettair verwerkt middels een ingroeivariant. Dit maakt dat de komende jaren het budget nog moet oplopen met iedere nieuwe jaarschijf die aan het meerjarenperspectief wordt toegevoegd. Dit laatste geven we weer als p.m.</i>	0	0	0	p.m.
<i>Grote Kans (GK) = 75% risico</i>	0	0	0	p.m.
<i>Gemeentefonds; herijking</i> <i>De uitkomsten van de 2e fase herijking is verwerkt in deze meerjarenbegroting. Het positieve risico (kans) komt hiermee te vervallen.</i>	0	0	0	0
<i>Middelgrote Kans (MK) = 50% risico</i>	0	0	0	0
<i>Instandhouding maatschappelijk vastgoed</i> <i>Het onderhoud van openbare gebouwen is thans structureel budgettair geregeld via een beheerplan. Voor normaal jaarlijks onderhoud en voor groot onderhoud zijn dan budgetten beschikbaar. Voor renovatie c.q. totale vervanging ligt dat anders. Indien de keuze wordt gemaakt om zoveel mogelijk openbare gebouwen en/of gemeentelijke eigendommen af te stoten dan vervalt de plicht tot instandhouding daarvan en blijft deze beperkt tot gemeentelijke gebouwen waarin eigen diensten zijn ondergebracht aangevuld met een enkel bijzonder gebouw (zoals monument gemeentetoren). Investerings in de onderwijs-accommodaties zijn voorzien via het IHP. Nog niet voor alle gemeentelijke gebouwen is voldoende in beeld of er genoeg herinvesteringsruimte binnen de gemeentelijke begroting zit voor nieuwbouw/renovatie. Voor het onderhoud is er wel voldoende beschikbaar in het beheerplan gemeentelijke gebouwen. Het risico van € 550.000 wordt ingeschat op kleine kans.</i>	140	140	140	140
<i>3D's</i> <i>Met betrekking tot de 3D's zijn er veel onzekerheden. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het open-eind-karakter van de diverse regelingen, de toekomst van de sociale werkvoorziening, de toename van het aantal statushouders, en de grilligheid van de hoogte van de rijksbijdragen. Deze onzekerheden zijn moeilijk te kwantificeren. Voorshands zijn wij uitgegaan van 10% van de omvang van het deelfonds sociaal domein, met een gewogen kleine kans.</i>	350	350	350	350
<i>Gemeentefonds; plafond BCF</i> <i>De omvang van het plafond van het Btw-compensatiefonds (BCF) is sinds 2015 gekoppeld aan de omvang van het Gemeentefonds. Zodra het plafond door gemeenten wordt overschreden, wordt dit bedrag gekort op het gemeentefonds. Vanaf nu beschouwen we dit risico als onderdeel van de algemene risico's en waarderen we het hier op 0.</i>	0	0	0	0

Gewogen risico's	2017	2018	2019	2020
<i>-/- = voordeel</i>	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Renterisico Het renteniveau ligt op een historisch laag punt. Voor de komende tijd ligt een rentestijging dan ook meer voor de hand dan een verdere daling. Een stijging van de rente heeft uiteraard ook effect op onze rentelast. Een stijging van 1,00% kost ons ± € 100.000.	25	25	25	25
<i>Kleine Kans (KK) = 25% risico</i>	515	515	515	515
BTW samenwerkingsverbanden Onder andere om de taken op het gebied van de decentralisaties jeugd, participatie en zorg te kunnen uitvoeren, worden gemeenten genoodzaakt tot samenwerken. Samenwerken brengt onvermijdelijk btw-gevolgen met zich mee. Macro gezien kan het ingevoerde BCF plafond nog leiden tot een landelijk nadeel voor alle gemeenten. Voor de samenwerking met de gemeenten Bunschoten, Leusden, Putten en Nijkerk geldt naar huidig inzicht, dat bij de organisatievorm, gastheermodel, er een btw risico is. Ditzelfde geldt voor de Venootschaps-plicht (vpb) per 1-1-2016. De fiscus heeft inmiddels aangegeven dat het risicomarginaal is.	0	0	0	
Venootschapsbelasting Bij de Voorjaarsnota 2016 is besloten de in verband met de grondexploitatie verschuldigde Venootschapsbelasting te dekken uit het resultaat van de grondexploitatie danwel uit de reserve grondexploitatie. Het ziet er nu niet naar uit dat de Venootschapsbelastingplicht per 2016 budgettaire consequenties heeft buiten de grondexploitaties.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Risico's exploitatie	515	515	515	515

Weerstandsvermogen

Wanneer de structurele weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de exploitatierisico's ontstaat het volgende beeld:

<i>(-/- = risico)</i>	2017	2018	2019	2019
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Onbenutte budgettaire capaciteit	46	371	798	693
Onbenutte belastingcapaciteit	3.400	3.400	3.400	3.400
Exploitatierisico's	-515	-515	-515	-515
Totaal	2.931	3.256	3.683	3.578

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente genoeg weerstandsvermogen heeft om toekomstige exploitatierisico's te kunnen opvangen.

3.1 Wettelijk kader

In deze paragraaf wordt voor de kapitaalgoederen wegen, water, groen, riolering en gebouwen aangegeven:

- het beleidskader;
- de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;

Het gaat in deze paragraaf om een dwarsdoorsnede van de begroting. Lasten van onderhoud kunnen op diverse programma's voorkomen. Met onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

3.2 Beleidskader

Het onderhoud van bovengenoemde kapitaalgoederen gebeurt aan de hand van beheerplannen. De looptijd van een beheerplan is afhankelijk van de economische en/of technische levensduur van de kapitaalgoederen behorende bij het beheerplan. Een beheerplan wordt elke vijf jaar herzien. In het algemeen worden de jaarlijkse lasten behorende bij een beheerplan constant gehouden door gebruik te maken van een voorziening.

In deze paragraaf wordt verder een overzicht gegeven van de bestaande en geplande beheerplannen en de financiële consequenties inclusief de vertaling daarvan in de begroting (meerjarig). Elk beheerplan bevat het uitgewerkte beleidskader voor het betreffende onderwerp en een gedetailleerde planning van de financiering. In het vervolg van deze paragraaf worden de hoofdlijnen daarvan samengevat.

3.3 De beheerplannen per categorie

Per categorie kapitaalgoederen bestaan een of meer beheerplannen. Hierin zijn de uitgangspunten voor het beheer beschreven en de beheerplannen geven inzicht in de financiële gevolgen op korte en langere termijn.

3.3.1 Wegen

Beheerplan Wegen

De doelstelling van dit beheerplan is het in stand houden van de openbare wegen die in beheer zijn bij de gemeente. De wegbeheerder is verantwoordelijk voor een optimaal beheer en onderhoud van de verhardingen. Optimaal vraagt een afweging tussen de technische minimumeisen, de wensen van de inwoners en het beschikbare budget.

Het beheerplan infrastructurele kunstwerken (voorheen genoemd als beheerplan kunstwerken) is onderdeel van het beheerplan wegen. In dit beheerplan zijn de onderhoudskosten aan bruggen, vlanders en viaducten opgenomen. De laatste actualisatie van de beheerplannen vond plaats in 2016.

Op basis van beheerplan wegen wordt in 2017 klein en groot onderhoud uitgevoerd aan de verharding in de gemeente Nijkerk. Daarnaast worden een aantal projecten integraal voorbereid en uitgevoerd. Het uitvoeringsprogramma 2016-2019 vanuit het GVVP maakt integraal onderdeel uit van het PRMI. (Programma Ruimtelijke en Maatschappelijke Investerings).

Aan de hand van de weginspecties uitgevoerd in 2016, zal de meerjarenplanning van de integrale projecten worden gemaakt en worden de maatregelen voor het groot en klein onderhoud van het gemeentelijk wegennet bepaald en in uitvoering genomen.

Voorziening beheerplan Wegen (F1a)1

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 8,5 miljoen toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 8,6 miljoen onttrokken. In 2017 zal € 2,1 miljoen worden toegevoegd uit de exploitatie. Een bedrag van € 2,2 miljoen worden onttrokken om het uitvoeringsprogramma 2017 te realiseren. Het groot onderhoud is mede afhankelijk van de uitkomst van de inspecties. Voor 2017 zal er het groot onderhoud aan de Zeedijk, de Camperbuurt, de Oranjobuurt en het Van Reenenpark uitgevoerd worden, naast de overige werkzaamheden die uit de inspecties voortkomen.

¹ De nummers F1 e.d. verwijzen naar de lijst en het overzicht van reserves en voorzieningen

Voorziening beheerplan Infrastructurele Kunstwerken (F1b)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 694.000 toegevoegd aan de voorziening, in dezelfde periode wordt daaraan € 687.000 onttrokken.

In 2017 zal € 174.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 61.000 worden onttrokken om het uitvoeringsprogramma 2017 te realiseren.

Beheerplan Openbare Verlichting

Het beleids- en beheerplan openbare verlichting bevat de beleidsinhoudelijke doelstellingen die met openbare verlichting worden nagestreefd, zoals verkeersveiligheid en sociale veiligheid.

Het eigenlijke beheerplan beschrijft de technische en economische uitgangspunten die de gemeente hanteert bij het beheer van de openbare verlichting en de bijbehorende financiële consequenties.

Uitvoering wordt gegeven aan het groot onderhoud volgens het beheerplan Openbare Verlichting. Het beheerplan is dit jaar geactualiseerd en het nieuwe plan is een voortzetting van het bestaande beheerplan.

Uitgangspunt is zowel bij nieuwe als groot onderhoud projecten de toepassing van LED verlichting. Bij vervanging van openbare verlichting installaties vindt er zoveel mogelijk afstemming plaats met integrale projecten vanuit de disciplines wegen, riool en groen. Vervanging van lampen vindt periodiek op basis van groepsremplace plaats.

Voorziening beheerplan Openbare Verlichting (F3)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 680.000 toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 388.000 onttrokken. In het begrotingsjaar 2017 vinden de toevoegingen en onttrekkingen plaats conform het beheerplan. In 2017 zal € 170.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 119.000 worden onttrokken om het uitvoeringsprogramma 2017 te realiseren.

Beheerplan Straatmeubilair en verkeersvoorzieningen

Het beheerplan straatmeubilair en verkeersvoorzieningen schept een kader waarbinnen het in de openbare ruimte tot een verantwoorde, eenduidige keuze en inrichting van straatmeubilair en verkeersvoorzieningen komt. Door deze voorziening is het dagelijks en groot onderhoud gewaarborgd. Om de onderhoudskosten laag te houden wordt zoveel mogelijk standaardisatie toegepast.

In 2016 is het beheerplan straatmeubilair en verkeersvoorzieningen geactualiseerd. In 2017 worden er 4 verkeersregelinstallaties (VRI's) vervangen op de N301, waarbij de gemeentelijke bijdrage van € 360.000 uit de voorziening straatmeubilair en verkeersvoorzieningen gedekt wordt. Daarnaast is in 2017, naast het reguliere onderhoud, vervanging van straatmeubilair binnen de integrale projecten voorzien en zal een actie plaatsvinden ten behoeve van het opschonen van palen op fietspaden.

Voorziening beheerplan Straatmeubilair en verkeersvoorzieningen (F7)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 961.000 toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 920.000 onttrokken. In 2017 zal € 242.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 196.000 worden onttrokken om het uitvoeringsprogramma 2017 te realiseren.

3.3.2 Water

Beheerplan Haven c.a.

Bij de actualisatie en vaststelling van het Beleids- en beheerplan binnen- en buitenhaven, Arkersluiscomplex en Arkervaart zijn beslissingen genomen over de instandhouding van een aantal infrastructurele voorzieningen ten behoeve van de beroepsvaart en de recreatie. Voor de instandhouding van deze voorzieningen zijn investeringen gepland waarvan de financiële gevolgen voor een periode van 20 jaar in beeld zijn gebracht. Financiering verloopt via een voorziening.

In dit beleids- en beheerplan is rekening gehouden met de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording. Als gevolg daarvan wordt een beperkt aantal investeringen geactiveerd in plaats van deze in één keer ten laste van de voorziening te brengen. In het beheerplan is aangegeven wanneer deze investeringen voorzien zijn. In 2016 is het beheerplan geactualiseerd en voor de jaren 2017- 2020 gereed gemaakt.

Vanuit uitvoerig gehouden inspecties wordt het beheerplan geactualiseerd. In het beheerplan worden de groot onderhoudsklussen genoemd die de komende jaren nodig zijn voor de instandhouding van het sluiscomplex. Daarnaast vindt jaarlijks klein onderhoud, reiniging en inspectie plaats.

Voorziening haven-, kade- en sluiswerken (F6)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 546.000 toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 265.000 onttrokken. In 2017 zal € 71.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 105.000 worden onttrokken voor het uitvoeringsprogramma 2017.

Beheerplan Waterlossingen

Bij de vaststelling van het beheerplan bermen, wateren en duikers in augustus 2011 zijn beslissingen genomen over het beheer en onderhoud van bermen wateren en duikers. Dit beheerplan geeft richtlijnen voor dit beheer en onderhoud ter vergroting van de functionaliteit, beleving en ecologische waarde. In dit beheerplan zijn tevens de financiële consequenties vastgelegd voor het dagelijks en groot onderhoud.

Op basis van het in 2011 vastgestelde beheerplan bermen, sloten en duikers zal onderhoud worden uitgevoerd aan duikers, beschoeiingen e.d. Waar nodig zal tot vervanging worden overgegaan. In 2014 zijn alle beschoeiing geïnspecteerd en zijn tevens de daaruit voortkomende werkzaamheden voor de komende jaren gepland.

Voorziening beheerplan bermen, waters en duikers (F11)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 359.000 toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 311.000 onttrokken. In 2017 zal € 91.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 83.000 worden onttrokken voor het uitvoeringsprogramma 2017.

3.3.3 Groen

Beheerplan Groen

Het handboek groenbeleid bevat de beleidsinhoudelijke doelstellingen die met het openbaar groen worden nagestreefd, bijvoorbeeld het bijdragen aan een prettig woon- en leefklimaat. Het bijbehorende beheerplan beschrijft de technische en economische uitgangspunten die de gemeente hanteert bij het beheer van het openbaar groen en de bijbehorende financiële consequenties. Het plan is gericht op het verantwoord omgaan met de gemeentelijke investeringen en het voorkomen van achterstallig onderhoud.

Op basis van de in 2016 gehouden inspecties worden diverse groenrenovaties uitgevoerd. Voor een aantal projecten wordt de groenrenovatie integraal uitgevoerd in combinatie met het onderhoud van wegen of riolering.

Voorzieningen beheerplan Groen (F5a)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 1,5 miljoen toegevoegd aan de voorziening plantsoenen; in dezelfde periode wordt daaraan € 1,6 miljoen onttrokken. In 2017 zal € 368.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 413.000 worden onttrokken om het uitvoeringsprogramma 2017 te realiseren. In 2017 worden diverse Essen in gemeente die leiden aan de Essentaksterfte vervangen voor andere boomsoorten. Daarnaast worden diverse groeiplaatsen van bomen met een slechte conditie verbeterd. Tevens worden er diverse kleine renovaties uitgevoerd.

Voor de instandhouding van de speelterreinen is een afzonderlijke voorziening ingesteld (F5b).

Speelruimteplan

In het speelruimteplan zijn uitgangspunten vastgesteld voor de aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen van voldoende kwaliteit en veiligheid als onderdeel van een aangename leefomgeving. Het groot onderhoud van speelplaatsen wordt uitgevoerd op basis van het speelruimteplan.

Speelplaatsen met een laag gebruik worden opgeheven en er worden centrale, kwalitatief hoogwaardige speelplaatsen gerealiseerd. In 2017 worden speel- en sporttoestellen vervangen op basis van de uitgevoerde (veiligheid) inspecties.

Voorziening beheerplan Speelruimte (F5b)

Hieraan wordt in de begrotingsperiode 2017-2020 in totaal € 494.000 toegevoegd; in dezelfde periode wordt daaraan € 572.000 onttrokken. In 2017 zal € 125.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 110.000 worden onttrokken voor het uitvoeringsprogramma 2017.

Beheerplan begraafplaatsen

Het beheerplan begraafplaatsen 2017-2020 geeft inzicht in de benodigde capaciteit voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Het beheerplan voorziet in maatregelen voor groot onderhoud en kwaliteitsverbeteringen. Deze worden in 2017 conform het geactualiseerde beheerplan uitgevoerd.

Voorziening beheerplan begraafplaatsen (F5c)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 100.000 toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 51.000 onttrokken. In 2017 zal € 25.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 19.000 worden onttrokken voor het uitvoeringsprogramma 2017.

3.3.4 Riolering

Beheerplan Riolering

Het vaststellen van een verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) is een wettelijke taak voortvloeiend uit de Wet Milieubeheer. Een dergelijk plan beoogt ervoor te zorgen dat de verwijdering van afvalwater overal in de gemeente op milieutechnisch verantwoorde wijze plaatsvindt. De aanleg van riolering heeft overal in de gemeente plaatsgevonden.

Daardoor ligt het accent in het VGRP sterk op het beheer en de instandhouding van de voorzieningen, evenals op uitbreiding vanwege de aanleg van nieuwbouwwijken en bedrijfsterreinen. Financiering verloopt via een voorziening. In het huidige plan is rekening gehouden met andere plannen die gerelateerd zijn aan water of afvalwater, zoals het Gemeentelijk Waterplan.

De toekomstige ontwikkelingen op het gebied van water en riolering zijn ook, waar mogelijk, betrokken in het plan. Daarnaast zal aangesloten worden bij renovaties.

Het VGRP 2012-2016 is in het voorjaar van 2012 vastgesteld. De groot onderhoud werkzaamheden en de wateropgaven vanuit de zorgplicht voor hemelwater en grondwater worden uitgevoerd zoals verwoord is in het GRP. De werkzaamheden hebben met name betrekking op vervanging van riolering, verbetermaatregelen in het rioleringsstelsel, afkoppelen van verhard oppervlakte, verbeteringen aanbrengen aan wateroverlastlocaties en het aanbrengen van drainage.

Voorziening beheerplan riolering (F4)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 9,4 miljoen toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 9,1 miljoen onttrokken.

In het begrotingsjaar 2017 vinden de toevoegingen en onttrekkingen plaats conform het beheerplan.

In 2017 zal € 2,3 miljoen worden toegevoegd uit de exploitatie en € 2,2 miljoen worden onttrokken voor het uitvoeringsprogramma 2017 voor onder andere het renoveren van de drukriolering in het buitengebied, vervanging van een deel van het riool en het afkoppelen van het regenwater van woningen in de Oranjebuurt. Dit in het kader van de renovatie van de woonwijk.

3.3.5 Gebouwen

Beheerplan Gemeentelijke Gebouwen

De doelstelling van het beheerplan is om de conditie van de gemeentelijke gebouwen te bewaken, achterstallig onderhoud te voorkomen en inzicht te hebben in de noodzakelijke instandhoudingskosten over een langere periode. De meerjaren-onderhoudsbegroting (MOB) die deel uitmaakt van het beheerplan strekt zich uit over een periode van 20 jaar. In deze periode worden nagenoeg alle onderhoudsactiviteiten minimaal één keer uitgevoerd. Als onderhoudsniveau is in het beheerplan de kwaliteit "voldoende tot goed" aangehouden om achterstallig onderhoud en verpaupering te voorkomen.

Voor het beheer van de sportaccommodaties is in het verleden geen beheerplan vastgesteld. Een groot aantal gebouwen en terreinen in Nijkerk en Nijkerkerveen is geprivatiseerd en overgedragen aan de SRO. De exploitatiekosten daarvan, waarin ook de onderhoudscomponent is verwerkt, worden afgedekt door vaste subsidies die in een periode van 15 jaar jaarlijks ten laste komen van de begroting.

Een aantal sportaccommodaties in Hoevelaken is eigendom van de gemeente, o.a. zwembad en sporthal De Slag, sporthal Ridderspoor en enkele buitensportvoorzieningen. Met ingang van 1 januari 2010 is ook het zwembad Bloemendal in Nijkerk eigendom van de gemeente geworden.

De exploitatie van beide zwembaden en van sporthal Ridderspoor en sporthal De Slag is eveneens opgedragen aan de SRO, die daarbij de zorg heeft voor het klein onderhoud. Voor het groot onderhoud is de gemeente verantwoordelijk en daarvoor zijn meerjaren-onderhoudsbegrotingen opgesteld. Daarmee bestaat er zicht op de te verwachten kosten van groot onderhoud.

De exploitatie en de verzorging van het klein onderhoud van de in 2008 opgeleverde sporthal Corlaer (Nijkerk) is in 2013 na aanbesteding medio 2014 gegund aan SRO. Het groot onderhoud van dit sportcomplex komt ook voor rekening van de gemeente Nijkerk.

Alle genoemde sportaccommodaties zijn nu nog ondergebracht in het beheerplan gebouwen, zodat er één totaalplan bestaat voor alle accommodaties die eigendom zijn van de gemeente.

In 2016 zijn de ambtelijke voorbereidingen afgerond om van alle sportaccommodaties de onderhouds- en vervangingskosten voor de komende 20 jaar in beeld te brengen. Dit heeft geleid tot het aanvragen van budgetten voor de renovaties c.q. nieuwbouw van de sportcomplexen in Nijkerk en Hoevelaken.

Bij actualisatie van het beheerplan gemeentelijke gebouwen zal ook het onderhoud van de binnen en buitensport accommodaties in een apart beheerplan worden meegenomen.

Voorziening beheerplan gemeentelijke gebouwen (F2)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 3,2 miljoen toegevoegd aan de voorziening; in dezelfde periode wordt daaraan € 3,2 miljoen onttrokken. In het begrotingsjaar 2017 vinden de toevoegingen en onttrekkingen plaats conform het beheerplan.

In 2017 zal € 885.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 885.000 worden onttrokken voor het reguliere onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen (incl. zwembaden) conform het meerjarenonderhoudsprogramma 2017.

Afstoten vastgoed

Vastgoed dat we niet meer nodig hebben voor onze eigen bedrijfsvoering of voor het bereiken van onze maatschappelijke doelstellingen gaan we actief proberen te verkopen. Het betreft onder andere een aantal woningen.

Beheerplan Sportmaterialen

Voor aanschaf en onderhoud van de sportmaterialen van de drie gemeentelijke sporthallen/-zalen Ridderspoor, De Slag en Corlaer is in 2008 een beheerplan opgesteld. Het plan beslaat de periode 2008-2027. Het gehanteerde kwaliteitsniveau is "voldoende tot goed".

Voorziening beheerplan Sportmaterialen (F10)

In de begrotingsperiode 2017-2020 wordt in totaal € 94.000 toegevoegd aan de voorziening. In dezelfde periode wordt € 75.000 onttrokken.

In het begrotingsjaar 2016 vinden de toevoegingen en onttrekkingen plaats conform het beheerplan. In 2017 zal € 23.000 worden toegevoegd uit de exploitatie en € 16.000 worden onttrokken voor het uitvoeringsprogramma 2017.

OVERZICHT BEHEERPLANNEN, PLANPERIODES EN FINANCIERINGSWIJZE				
Categorie	beheerplan	planperiode	Jaar herziening	financiering
Wegen	Wegen	2003-2023	2017	via voorziening F1a
	Kunstwerken	2016-2020	2019	via voorziening F1b
	Openbare verlichting	2016-2020	2019	via voorziening F3
Water	Verkeersvoorzieningen en straatmeubilair	2016-2020	2019	via voorziening F7
	Havens	2016-2020	2019	via voorziening F6
Groen	Bermen, water en duikers	2011-2032	2017	via voorziening F11
	Groen	2012-2033	2017	via voorziening F5ac
Riolering	Speelvoorzieningen	2012-2032	2016	via voorziening F5b
	Begraafplaatsen	2015-2019	2018	Via voorziening F5c
Gebouwen	Riolering (GRP)	2012-2071	2017	via voorziening F4
	Openbare gebouwen	2008-2027	2017	via voorziening F2
	Sportmaterialen	2008-2027	2017	via voorziening F10

4.1 Wettelijk kader

De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Artikel 17 van de Financiële verordening bevat de uitgangspunten en richtlijnen waaraan het college zich heeft te houden bij het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen. Dit artikel is nader uitgewerkt in het Financieringsstatuut, vastgesteld door het college. De paragraaf Financiering in de begroting en het jaarverslag gaan in op de (verwachte) financieringspositie van de gemeente en het bijbehorende risicoprofiel.

4.2 Financieringspositie

De financieringspositie per 1 januari verloopt volgens de begroting over de jaren 2017 tot en met 2020 als volgt:

2017	een financieringstekort van	€ 14,0 miljoen
2018	een financieringstekort van	€ 14,7 miljoen
2019	een financieringstekort van	€ 11,7 miljoen
2020	een financieringstekort van	€ 8,7 miljoen

De financieringspositie wordt bepaald door te kijken in welke mate de boekwaarde vaste activa en de voorraden grond worden gefinancierd met eigen vermogen (reserves) en lang vreemd vermogen (langlopende geldleningen en voorzieningen). Het is een hulpmiddel om te kijken welke financieringsbehoefte de gemeente de komende jaren heeft. Hierdoor kan er een inschatting worden gemaakt van de verwachte rentelasten of –baten in de komende jaren. In tegenstelling tot de liquiditeitspositie gaat het hier niet om daadwerkelijke geldstromen. De werkelijke financieringspositie en de daarbij behorende financieringsbehoefte zijn op de korte termijn beheersbaar. Inzicht op langere termijn is vaak afhankelijk van diverse grote investeringen. Als gevolg van procedures, planning, andere deelnemers in projecten, enz. is dit minder goed voorspelbaar/stuurbaar. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan uitgaven in verband met de bouwgrondexploitatie.

4.3 Liquiditeitspositie

Door een goed beheer van de dagelijkse saldi wordt gestreefd naar een optimaal rendement en wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie steeds voldoende is om te garanderen dat de gemeente aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen.

Ter ondersteuning van één en ander worden maandelijks liquiditeitsprognoses opgesteld.

In het algemeen wordt geprobeerd het financieringstekort op te lossen door het aantrekken van kort geld. Dit is niet altijd mogelijk in verband met de zgn. kasgeldlimiet. De door het Rijk vastgestelde kasgeldlimiet is 8,5% van de lasten van deze begroting. In de exploitatiebegroting is rekening gehouden met de rentelasten van het financieringstekort. Daarbij wordt een financieringstekort tot de kasgeldlimiet tegen de rente kort geld (0,50%) meegenomen, de eventuele rest wordt meegenomen tegen de rente lang geld (3,75%). Ervaring uit het verleden heeft geleerd dat als gevolg van goed liquiditeitsbeheer deze keuze verantwoord is.

De renteontwikkeling wordt kritisch in de gaten gehouden en indien nodig zullen, mede anticiperend op aflopende leningen op middellange termijn, één of meer nieuwe langlopende geldleningen worden aangetrokken. Bij het optimaliseren van het renteresultaat worden voor het aantrekken van geld als gevolg van de liquiditeitspositie meerdere marktpartijen benaderd voor offertes. Aan de hand van deze offertes wordt een keuze gemaakt. De gemeenten zijn verplicht om hun banksaldi aan te houden bij de rijksoverheid; het zogenaamde schatkistbankieren. Hierdoor hoeven wij geen specifiek beleid te hebben voor het uitzetten van overtollige kasgelden.

4.4 Risicobeheer

De gemeente heeft in het kader van het risicobeheer te handelen conform de uitgangspunten zoals deze zijn opgenomen in de financiële beheersverordening. In de Wet Fido zijn kaders opgenomen ter beperking van het renterisico op de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de vaste schuld (renterisiconorm).

Renterisiconorm

Het renterisico op de vaste schuld vloeit voort uit de mate waarin het saldo van rentelasten en –baten gevoelig is voor wijzigingen in het rentepercentage op aangetrokken leningen en uitzettingen. De renterisiconorm is in het leven geroepen om het renterisico vanwege herfinanciering en renteherziening van geldleningen te spreiden. In de volgende tabel is uitgerekend welke bedragen overeenkomen met de vastgestelde norm van 20% van het begrotingstotaal.

Bedragen x € 1 miljoen	2017	2018	2019	2020
Renterisiconorm	17,8	17,2	16,8	16,6
Renteherziening op vaste schuld	0,0	0,0	0,0	0,0
Renterisico op vaste schuld	0,0	0,0	0,0	0,0
Ruimte (+) of overschrijding (-)	17,8	17,2	16,8	16,6

Uit de tabel blijkt dat het renterisico op de vaste schuld van de gemeente onder de norm ligt.

Relatiebeheer

In het financieringsstatuut van de gemeente is opgenomen dat bankrelaties en hun bancaire condities eens in de vier jaar beoordeeld moeten worden. In 2010 heeft deze beoordeling plaatsgevonden op basis van een meervoudige onderhandse aanbesteding. Uit deze aanbesteding is de BNG als beste uit de bus gekomen. Besloten is dat de BNG tot en met 2017 de huisbankier van de Gemeente Nijkerk is. Of er in 2017 een aanbesteding volgt is mede afhankelijk van de ontwikkelingen op het gebied van de samenwerking in de bedrijfsvoering.

4.5 Renterisicoprofiel

In het voorgaande is de technische werkwijze van gemeente op het gebied van financiering beschreven. Hierna worden de kansen en bedreigingen voor onze financieringspositie en bijbehorende rentelasten- en baten beschreven.

Rentevisie

We zien op dit moment dat zowel de korte rente als de lange rente historisch laag zijn, waarbij er zelfs sprake is van negatieve rente. Om optimaal gebruik te maken van de lage rente wordt de maximale ruimte binnen de regels van de Wet Fido benut. De ontwikkelingen ten aanzien van wereldeconomie, geopolitieke factoren en de economische groei worden gevolgd om de eventuele gevolgen voor de risico-opslag op eventueel aan te trekken kort en/of lang geld zo goed mogelijk in te schatten.

Risicoprofiel

De komende jaren zullen wij via het PRMI uitvoering geven aan de structuurvisie. De uitvoering van deze plannen zal gevolgen hebben voor de inrichting van onze financieringsportefeuille. Bij de uitvoering van (en bepaling van het benodigde budget voor) het project zullen wij dan ook rekening moeten houden met de daaruit voortvloeiende financieringskosten ook als deze projecten worden gedekt door aanwending van reserves.

Zoals eerder vermeld zijn ook de ontwikkelingen binnen de bouwgrondexploitatie van groot belang voor het renteresultaat. Aan de ene kant wordt dit veroorzaakt doordat wij op basis van de boekwaarden financieringskosten doorberekenen aan de bouwgrondexploitatie. Vertraging of versnelling van de uitvoering (de boekwaarde verandert hierdoor) hebben gevolgen voor ons netto renteresultaat en voor daadwerkelijke geldstromen.

5.1 Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken en de ontwikkelingen in onze bedrijfsvoering. Als bedrijfsvoering zien we dat wat we doen om te zorgen dat we gestelde doelen bereiken tegen beperkte kosten.

Onze organisatie is geen statisch geheel. We hebben oog voor externe ontwikkelingen en passen waar nodig de bedrijfsvoering aan. Wat dat betreft zijn we ondertussen behoorlijk gevorderd met de uitvoering van het veranderplan “Anticiperen op participeren” uit 2014 en de nadere invulling daarvan middels de “ontwikkelaanpak”. De ontwikkelaanpak gaat uit van een procesmatige aanpak gebaseerd op de kernwaarden vertrouwen, verantwoordelijkheid en eigen kracht. Bij deze organisatieverandering horen enerzijds investeringen in de bedrijfsvoering en anderzijds bezuinigingen op de bedrijfsvoering. De consequenties hiervan zijn al sinds de Programmabegroting 2015-2018 budgettair verwerkt. De bezuinigingen zijn concreet ingevuld tot aan een bedrag van € 1,5 mln. structureel per 2017.

In deze paragraaf besteden we wat uitgebreider aandacht aan de veranderingen in het organisatieconcept richting zelfsturing, tijd en plaats onafhankelijk werken en de huisvesting. Overige ontwikkelingen komen beknopter aan de orde.

5.2 Organisatieontwikkeling

Ons doel was en is: “Het behoud van welzijn en voorzieningen door partnerschap en gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en samenleving, waarbij de samenleving leidend is en de gemeente volgend”. De gemeente is er voor die zaken waarvan de samenleving vindt dat die moeten gebeuren, maar die de samenleving niet zelf kan. Vanuit de taakstelling om tot een sluitende begroting te komen en tevens invulling te geven aan andere wijzen van samenwerking met de samenleving is de organisatieontwikkeling gestart. Er is expliciet voor gekozen om gemeenteraad, college en organisatie hierin samen te laten werken, zowel intern als met de samenleving. Als kader gelden de volgende uitgangspunten:

- een kleinere, flexibele organisatie met een meer faciliterende en regisserende rol en een aanzienlijke vermindering van beleidsontwikkeling;
- een vereenvoudigde werkwijze (minder regels, minder beleidsnota's, minder stappen, digitaal waar mogelijk);
- flexibeler organiseren van de ambtelijke capaciteit door andere managementstijlen in te voeren, zoals het Nieuwe Werken en een bredere inzetbaarheid van medewerkers;
- een integrale manier van werken met minder afdelingen (ontschotting en platte organisatie) en minder leidinggevendend;
- een fte- en kostenreductie door meer samen te werken met andere gemeenten, regio's en samenwerkingsverbanden en meer aan marktpartijen uit te besteden.

Een belangrijk onderdeel van de organisatieontwikkeling betreft minder management en meer zelfsturing. De teams worden gevormd rond de te behalen resultaten. De resultaten waaromheen de teams worden gevormd en de wijze waarop de teams worden ingericht is uitgewerkt in de notitie spelregels zelfsturing behorend bij de ontwikkelaanpak.

Een ontwikkeling die parallel loopt aan de vorming van de zelfsturende teams en de afbouw van bestaande sturingsmechanismen is de blijvende behoefte aan een organisatiebrede coördinatie, prioriteitstelling en het maken van keuzes en de afstemming hiervan met het bestuur. Hoe deze behoefte wordt vervuld is in de tweede helft van 2016 aan de orde. Als tussenoplossing is er begin 2016 al een tijdelijke structuur ingericht om de directie te ondersteunen bij de coördinatie. Hier worden signalen vanuit de samenleving/politiek en vanuit de organisatie opgepakt en zo nodig knopen doorgehakt over inzet van middelen en prioritering van werkzaamheden.

De teams worden in de praktijk per cluster ingericht. In de tweede helft van 2016 zullen de meeste teams gevormd zijn. De vervolgstap zal zijn dat nadat de teams enige maanden hebben gedraaid de teaminrichting na het eerste kwartaal 2017 kan worden geformaliseerd. In de tussentijd wordt gewerkt aan en geëxperimenteerd met:

- het geven van 360 graden feedback;
- zelfevaluatie van teams;
- besluitvormingsprocedures in zelfsturende teams;
- conflicthantering binnen zelfsturende teams.

Vaardigheidstrainingen zullen worden aangeboden via de Nijkerk Academie. Eveneens wordt er gewerkt aan rechtspositionele consequenties van de klussenbank en zelfsturing in relatie tot het beloningsbeleid en dergelijke.

Lean werken in Nijkerk

In mei 2016 zijn er vijf medewerkers geslaagd voor hun opleiding tot lean practitioner waardoor we op dit moment een team van zes opgeleide leancoaches hebben. Dit leanteam stimuleert het continu verbeteren van processen in de organisatie met de focus op het verkorten van doorlooptijden, behouden / verhogen van kwaliteit en klanttevredenheid tegen zo laag mogelijke kosten. Het leanteam begeleidt hiervoor projecten bij andere teams. Het leanteam start nu onder andere een project om de bestuurlijke besluitvorming, van beleidsmaker tot gemeenteraad, lean en digitaal te maken. Ook gaat het leanteam de zelfsturende teams ondersteunen in het inzichtelijk krijgen en verbeteren van hun processen.

5.3 Tijd- en plaatsonafhankelijk werken

Begin 2016 zijn we gestart met het experimenteel gebruik van nieuwe mobiele telefoons en laptops door circa 10 medewerkers met als doel een betere bereikbaarheid en plaats- en tijdsafhankelijk werken. Daarnaast experimenteerden ca. 50 medewerkers met plaats-onafhankelijke werken echter zonder een hiervoor aangeschafte smartphone en laptop (maar wel met het gebruik van de benodigde applicaties mogelijk is gemaakt). Per 1 juli 2016 is deze proef beëindigd. Veel medewerkers geven er de voorkeur aan om met eigen laptop thuis te werken. Tijd - en plaatsonafhankelijk werken zal voor het grootste deel van de organisatie eind 2016 mogelijk zijn. Per oktober 2016 starten we met activiteiten gericht werken op basis van een andere inrichting van de werkplekken als tussenoplossing tot aan de oplevering van de herinrichting of nieuwbouw van het Huis van de Stad. Naar verwachting wordt de dependance vanaf 2017 alleen nog benut voor de huisvesting van een gebiedsteam en voor het geven van cursussen.

5.4 Huis van de Stad

Door de diverse nieuwe taken, onze veranderende rol, verdergaande samenwerking met en eventueel inhuizing van maatschappelijke organisaties en de bezuinigingen, moeten we onze dienstverlening aanpassen. Inmiddels is er vormgegeven aan een nieuwe manier van werken die de basis biedt voor een nieuwe organisatiestructuur, andere werkprocessen en aansturing van de medewerkers. De huidige huisvesting van het stadhuis sluit niet meer aan op de behoefte van onze organisatie. De huidige huisvesting is functioneel en technisch verouderd, de faciliteiten voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd en bieden niet de uitstraling en faciliteiten die we nodig hebben. Daarnaast hebben we duurzaamheidsambities waarbij het streven is om een duurzame CO2 neutrale gemeente te worden.

De omvang van gemeentelijke organisaties is de laatste jaren in beweging. Daarnaast hebben de afgelopen jaren al de nodige gemeentelijke herindelingen plaatsgevonden. Wat de toekomst gaat brengen is in die zin ongewis en daarmee is onduidelijk hoe de gemeentelijke organisatie er over (bijvoorbeeld) 20 jaar uit ziet. Om een gebouw te realiseren wat ook in de toekomst nuttig gebruikt kan worden is het belangrijk om het flexibel in te delen. Dit betekent dus o.a. hoge plafonds (i.v.m. mogelijke andere functies, die hoge plafonds vereisen) of compartimenterbaarheid (zodat een gebouw in delen opgesplitst kan worden).

In 2015 is gekeken naar de mogelijkheden voor het renoveren van de huidige huisvesting. Mede naar aanleiding van het door de werkgroep binnenstad opgestelde visiedocument "Aantrekkelijk Nijkerk" hebben we er mee ingestemd om ook twee nieuwbouwvarianten te onderzoeken. Het gaat hierbij om de locatie het Kerkplein en de Havenkom.

Op voorhand lijken meerdere varianten binnen de financiële kaders van de exploitatielasten van het huidige gebouw te passen. Ondanks dat het Huis van de Stad een omvangrijk project is doen we, omdat we nog in de fase van variantenstudies zitten geen voorstellen voor aanpassing of uitwerking van de financiële kaders.

Om een dergelijk renovatie- of nieuwbouwproject te realiseren moet rekening gehouden worden met een tijdsduur van enkele jaren (vanaf een keuze tot ingebruikname). Als een vlotte doorlooptijd passend bij een reguliere projectfasering als vertrekpunt wordt genomen dan kan de volgende planning worden aangehouden:

- 2016 Keuze voor variant en programma van eisen uitwerken en vaststellen;
- 2017-2019 Ontwikkeling en realisatie van de huisvesting;
- 2019-2020 Ingebruikname huisvesting.

5.5 Samenwerking bedrijfsvoering

De gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten gaan op de vier taakvelden van de bedrijfsvoering intensief samenwerken: Financiën, ICT, Juridische zaken en P&O. Door het samenvoegen van de werkzaamheden op deze vier taakvelden, bundelen we de krachten en kunnen we elkaar versterken. De vier gemeenten werken samen met als doel het waarborgen van de kwaliteit van de dienstverlening door het delen van kennis en expertise, continuïteit te waarborgen, ontwikkelingsmogelijkheden voor het personeel te vergroten en kosten te besparen.

De samenwerking komt organisch tot stand door het “gewoon” te doen. De vier businesscases laten zien dat er op de gekozen criteria resultaten te behalen zijn. Om uitvoering te kunnen geven aan de businesscases is het nodig om tussen de vier gemeente een aantal afspraken te maken. Deze afspraken zijn vastgelegd in de “Regeling zonder meer”. Deze regeling wordt voor onbepaalde tijd aangegaan. Er is gekozen om slim samen te werken en niet te kiezen voor een zware gemeenschappelijke regeling (geen rechtspersoon met een eigen bestuur). Uitgangspunt is dat juridisch alleen datgene vastgelegd wordt dat nodig is om de afspraken over de samenwerking goed te kunnen regelen en hierbij geen onnodige bureaucratie te creëren. Ook het behouden van eigen identiteit en cultuur voor de individuele gemeente is één van de belangrijke uitgangspunten geweest bij de keuze van deze organisatievorm. De Regeling zonder meer sluit goed aan bij de vastgestelde uitgangspunten van januari 2015.

De samenwerking op de vier deelterreinen is al van start gegaan:

- de voorlopige gunning voor een gezamenlijk systeem voor de personeels- en salarisadministratie (P&O) is een feit;
- binnen financiën wordt een nieuw rekenschema voor de vier samenwerkende gemeenten ingericht;
- de juridische medewerkers zijn een proef met zelfsturing gestart;
- binnen ICT wordt gewerkt aan een gezamenlijk informatiebeleidsplan.

Voor de gemeenteraden staat besluitvorming in november 2016 op de agenda's als vervolg op de gezamenlijke bijeenkomst in maart 2016.

5.6 Informatieveiligheid

Als gemeente hebben wij een grote hoeveelheid informatie. Zo beschikken we over de persoonsgegevens, inkomensgegevens en vanuit het sociaal domein over medische / psychische gegevens van onze inwoners. Deze gegevens beheren en bewerken wij en deels laten wij dat door externe partijen doen, waarbij wij verantwoordelijk blijven. Om deze informatie te mogen beheren en bewerken moeten wij voldoen aan diverse wetten, verordeningen en auditverplichtingen. Voorbeelden hiervan zijn de wet datalekken (vanaf 1 januari 2016), de Europese privacy verordening (25 mei 2016), en de DigiD-audit. De wet stelt steeds vaker verplicht om bepaalde rollen op het gebied van informatieveiligheid te benoemen. Daarnaast hebben we als gemeente een steeds groter wordende bewijslast om aan te tonen dat we voldoen aan de wet- en regelgeving. Hiervoor moeten extra controles worden opgezet. We bekijken hoe we de verschillende rollen gaan verdelen en controles gaan opzetten, zowel lokaal als in samenwerking met Bunschoten, Leusden en Putten. Tevens streven we ernaar om gezamenlijk een security officer aan te stellen.

5.7 Bedrijfsvoering in het sociale domein

Met betrekking tot het sociaal domein wordt gewerkt aan verbetering van de bedrijfsvoering. Via diverse cliëntbelevingsonderzoeken en een burgerpeiling wordt in beeld gebracht hoe inwoners de uitvoering binnen het sociaal domein ervaren. De verwachting is dat door een beter inzicht op de ontwikkelingen binnen het sociaal domein en de vorming van arrangementen onze inwoners beter worden bediend, maar ook dat de uitgaven door gericht beleid en uitvoering dalen. Binnen de diverse overlegtafels sociaal domein wordt nauw afgestemd met aanbieders en wordt waar mogelijk tussen de transities aan dwarsverbanden in de uitvoering gewerkt: jeugdhulp wordt met Wmo verbonden en Wmo met de Participatiewet. Hierbij denken wij ook aan het slim inzetten van arrangementen en combinaties van indicaties. Voor bedrijfsvoering en innovaties binnen het sociaal domein is met de voorjaarsnota 2016 extra budget ter beschikking gesteld.

5.8 Vennootschapsbelastingplicht

Met ingang van 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen is op 26 mei 2015 door de Eerste kamer vastgesteld.

Per 2016 zullen we werken we met een vpb-proof ingerichte administratie. Dit betekent onder meer een fiscale balans voor de limitatief vastgestelde vpb verplichte activiteiten, begin 2017 zal de eerste vpb-aangifte de deur uit moeten.

6.1 Inleiding

De gemeente Nijkerk wil haar doelstellingen optimaal realiseren. In een groot aantal gevallen is dit op eigen gemeentelijke kracht mogelijk. Er zijn echter ook zaken waar het, uit praktisch en bestuurlijk oogpunt, beter is daarvoor met derden samen te werken. Dit kunnen andere overheden zijn (met name gemeenten en provincies), maar soms ook niet-overheden.

Wanneer een dergelijke samenwerking aan een aantal criteria voldoet, is er sprake van een 'verbonden partij'. Het aangaan van banden met deze verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang.

Deze paragraaf geeft het wettelijk kader en de visie op de verbonden partijen weer en toont een overzicht van de bestaande verbonden partijen. In verband met een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de beleidsvoornemens van de verbonden partijen zelf niet vermeld in deze paragraaf zoals dat gebruikelijk was, maar opgenomen in de programma's (samenvoeging van de gemeentelijke beleidsdoelen en de doelen van de verbonden partijen).

De verbonden partijen moeten vooreerst bij de begroting 2018 (een jaar later dan de gemeenten) voldoen aan de het grootste deel van de nieuwe BBV voorschriften. Een geprognosticeerde balans 2017 is daarom nog niet beschikbaar van onze verbonden partijen. Vooralsnog is het saldo per 31-12-2015 / 1-1-2016 opgenomen.

6.2 Wettelijk kader

Een verbonden partij is volgens het BBV: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onder financieel belang wordt verstaan: een bedrag dat onze gemeente aan de verbonden partij ter beschikking heeft gesteld, dat wij niet kunnen verhalen wanneer de verbonden partij failliet gaat, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij vanuit van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij vanuit stemrecht.

Er zijn twee soorten verbonden partijen:

1. Publiekrechtelijk: het aangaan van samenwerkingsvormen in de publiekrechtelijke sfeer is geregeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Volgens de Wgr kunnen de raad, het college of de burgemeester 'afzonderlijk of tezamen ieder voor zover het de eigen bevoegdheden betreft' een gemeenschappelijke regeling treffen om één of meer belangen van de gemeente te behartigen. Als het college of de burgemeester tot een gemeenschappelijke regeling wil besluiten, is er vooraf toestemming nodig van de raad. Afhankelijk van de aard van samenwerking kan wel of geen rechtspersoon worden gecreëerd. Wordt er geen rechtspersoon gecreëerd dan bestaat de samenwerking vooral uit overleg. Wordt er wel een rechtspersoon (een openbaar lichaam) in het leven geroepen, dan is er sprake van verlengd lokaal bestuur;
2. Privaatrechtelijk: Sinds 2002 is het in de Gemeentewet zo geregeld dat het college beslissingsbevoegd is tot het aangaan van privaatrechtelijke verplichtingen. Daaronder vallen ook de besluiten om als gemeente deel te nemen aan privaatrechtelijke 'verbonden partijen' zoals stichtingen, verenigingen, vennootschappen en dergelijke. Wel voorziet artikel 160 van de Gemeentewet in een verplichte toezending van het ontwerpbesluit aan de raad en is de goedkeuring van Gedeputeerde Staten nodig.

Ontwerpbegrotingen van gemeenschappelijke regelingen

De Wgr verplicht besturen van gemeenschappelijke regelingen om hun ontwerpbegroting ten minste zes weken voor de vaststelling toe te zenden aan de raden van de betreffende gemeenten. Dat geldt voor alle gemeenschappelijke regelingen, ook al betreft de samenwerking uitsluitend college- of burgemeesters bevoegdheden. De gemeenteraad heeft dan gedurende zes weken de gelegenheid om bij het dagelijks bestuur zienswijzen in te dienen over de ontwerpbegroting.

Het dagelijks bestuur zorgt ervoor dat de ingediende zienswijzen aan het algemeen bestuur worden voorgelegd. De termijn van zes weken noodzaakt tot een praktische werkwijze via de lijst van ingekomen stukken van de raad.

Het overzicht in § 6.4 geeft onder meer de bestaande gemeenschappelijke regelingen van de gemeente weer en per gemeenschappelijke regeling welk bestuursorgaan bevoegd is.

6.3 Visie op en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Om te beoordelen of aan 'verbonden partijen' wordt deelgenomen heeft het gemeentebestuur de volgende toetsingscriteria vastgesteld:

- de taak kan niet of zeer moeilijk door de gemeente alleen worden uitgevoerd;
- gezamenlijke uitvoering van de taak levert voor de gemeente een concrete meerwaarde op;
- de voordelen van de samenwerking wegen op tegen de nadelen.

Het gemeentebestuur van Nijkerk is voorstander van samenwerking binnen publiekrechtelijke kaders. In sommige gevallen is het noodzakelijk om samenwerking op privaatrechtelijk terrein aan te gaan. In dat geval geldt als extra criterium dat samenwerking via publiekrechtelijke weg niet, of slechts zeer moeilijk, mogelijk is.

De beoordeling of onze gemeente blijft deelnemen, aan welke vorm van samenwerking dan ook, is een continu proces. Telkens wanneer de gelegenheid zich voordoet, wordt beoordeeld of de samenwerking nog voldoet aan de criteria, of dat de betreffende taken beter op een andere manier verwezenlijkt kunnen worden.

In het najaar van 2016 organiseert het college met de raad een bijeenkomst met als specifieke thema: Regionale Samenwerking/ verbonden partijen en de positie van Nijkerk hierin.

6.4 Lijst van verbonden partijen

De gemeente c.q. de gemeentelijke bestuursorganen zijn deelnemer in de verbonden partijen welke hieronder staan weergegeven, conform de vernieuwde voorschriften van het BBV onderverdeeld in de volgende typen verbonden partijen:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
2. Vennootschappen en coöperaties;
3. Stichtingen en verenigingen;
4. Overige verbonden partijen.

1° Gemeenschappelijke regelingen

1. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM), gevestigd te Arnhem	
Type	Gemeenschappelijke regeling
Openbaar belang	Het voorkomen en bestrijden van incidenten op het gebied van de openbare veiligheid, hulpverlening en volksgezondheid
Vertegenwoordiging	Burgemeester G.D. Renkema en wethouder M.L.C. Klein-Schuurs
Financieel belang	GGD: verwachte omvang € 525.978
	BRW: verwachte omvang € 2.643.938
Verwachte omvang	<i>per:</i> 1-1-2016
	Eigen vermogen € 2.911.017
	Vreemd vermogen € 42.816.041
Verwacht resultaat 2017	€ 0,00
Beleidsmatige risico's	Geen.

2. Regio De Vallei, gevestigd te Ede

Type	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang	Samenwerking op het gebied van afvalverwerking	
Vertegenwoordiging	Wethouder W. van Veelen (lid van Algemeen Bestuur), raadslid W. Oosterwijk (lid van het Regio Bestuur)	
Financieel belang	Verwachte omvang € 7.233	
Verwachte omvang	<i>per:</i>	1-1-2016
	Eigen vermogen	€ 537.393
	Vreemd vermogen	€ 2.382.235
Verwacht resultaat 2017	€ 0,00	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

3. Regio FoodValley, gevestigd te Ede

Type	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang	Samenwerking op het gebied van economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit	
Vertegenwoordiging	Burgemeester G.D. Renkema en wethouder W. van Veelen (leden van Algemeen Bestuur), raadsleden de heer H.J. Bokkers en mevrouw M.J. Doddema Kodde (leden van het Regio Bestuur)	
Financieel belang	Verwachte omvang € 122.000	
Verwachte omvang	<i>per:</i>	1-1-2016
	Eigen vermogen	€ 581.152
	Vreemd vermogen	€ 6.635.523
Verwacht resultaat 2017	€ 0,00	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

4. Regionale Vuilverwerking Ullerberg, gevestigd te Ermelo

Type	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang	Verwerken en opslaan van afvalstoffen	
Vertegenwoordiging	Wethouder W. van Veelen (lid Algemeen Bestuur)	
Financieel belang	Gemeenschappelijke regeling is opgeheven per 1 augustus 2016	

5. Regio Noord-Veluwe, gevestigd te Harderwijk

Type	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang	Samenwerking op het gebied van de sociale werkvoorziening	
Vertegenwoordiging	Wethouders P.M.C. van Loozen en M.L.C. Klein-Schuurs (leden Algemeen Bestuur)	
Financieel belang	n.C.	
Verwachte omvang	<i>per:</i>	1-1-2016
	Eigen vermogen	€ 3.738.542
	Vreemd vermogen	€ 18.059.368
Verwacht resultaat 2017	€ 0,00	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

6. Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT), gevestigd te Zwolle		
Type	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang	Belastingheffing van aantal gemeentelijke belastingen	
Vertegenwoordiging	Wethouder W. van Veelen (lid van Algemeen Bestuur)	
Financieel belang	Verwachte omvang € 554.000	
Verwachte omvang	<i>per:</i>	1-1-2016
	Eigen vermogen	€ 1.160.000
	Vreemd vermogen	€ 10.140.000
Verwacht resultaat 2017	€ 0,00	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

7. Omgevingsdienst De Vallei (ODDV)		
Type	Gemeenschappelijke regeling	
Openbaar belang	Vergunningverlening en handhaving op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
Vertegenwoordiging	Wethouder W. van Veelen (lid van Algemeen Bestuur/Dagelijks Bestuur)	
Financieel belang	Verwachte omvang € 2.039.829	
Verwachte omvang	<i>per:</i>	1-1-2016
	Eigen vermogen	€ 440.000
	Vreemd vermogen	€ 2.312.000
Verwacht resultaat 2017	€ 0,00	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

2° Vennootschappen en coöperaties

8. Leisurelands B.V. (voorheen RGV Holding B.V.)		
Type	Besloten Vennootschap	
Openbaar belang	Bevorderen recreatie	
Vertegenwoordiging	Wethouder M.L.C. Klein-Schuurs (lid Aandeelhoudersvergadering)	
Financieel belang	Aandeelhouder	
Verwachte omvang	<i>per:</i>	1-1-2016
	Eigen vermogen	€ 55.004
	Vreemd vermogen	€ 20.958
Verwacht resultaat 2017	€ 0,00	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

9. ParkeerService U.A.		
Type	Coöperatie	
Openbaar belang	Samenwerking op het gebied van het parkeermanagement	
Vertegenwoordiging	Wethouder W. van Veelen	
Financieel belang	Parkeergelden worden na aftrek heffings- en inningskosten uitgekeerd aan de gemeente	
Verwachte omvang	Niet van toepassing.	
Resultaat 2017	Netto opbrengst parkeergelden	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

10. Gastvrije Randmeren		
Type	Coöperatie	
Openbaar belang	Behartigen van bovengemeentelijke belangen van recreatie en natuurbescherming binnen het gebied Randmeren.	
Vertegenwoordiging	Wethouder M.L.C. Klein-Schuurs	
Financieel belang	€ 10.000 (2 stemmen)	
Verwachte omvang	<i>per:</i>	<i>01-01-2016</i>
	Eigen vermogen	€ 4.479.921
	Vreemd vermogen	€ 12.123.547
Verwacht resultaat 2017	€ 81.054	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

11. O-gen		
Type	Coöperatie	
Openbaar belang	Gebiedsontwikkeling	
Vertegenwoordiging	Wethouder W. van Veelen	
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage aan O-gen.	
Verwacht resultaat 2017	Niet van toepassing.	
Beleidsmatige risico's	Geen.	

3° Stichtingen en verenigingen

Geen

4° Overige verbonden partijen

Geen

7.1 Wettelijk kader

In de begroting worden in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. Deze verplichting volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In de begroting worden per onderdeel de beleidsdoelstellingen duidelijk gemaakt; in de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de realisatie hiervan.

In het (toelichting op) BBV worden de volgende onderdelen voor de paragraaf grondbeleid genoemd die tenminste benoemd moeten worden:

- visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting (zie § 7.2);
- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert (zie § 7.2 en § 7.3);
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie (zie § 7.5);
- een onderbouwing van de geraamde winstneming (zie § 7.6);
- de beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken (zie § 7.8).

Als aanvulling wordt ook ingegaan op:

- Economische situatie in relatie tot grondbeleid (zie § 7.3).
- Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) (zie § 7.4)
- Voorziening grondexploitatie en reserve bouwgrondexploitatie (zie § 7.7 en § 7.8).

Notitie grondexploitatie

In maart 2016 heeft de commissie BBV een nieuwe notitie grondexploitatie uitgebracht, waarmee de notitie uit 2012 is herzien. De bepalingen en richtlijnen in deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2016. Twee ontwikkelingen hebben zich voorgedaan die een nieuwe herziening noodzakelijk maakten. De AdviesCommissie vernieuwing BBV heeft in 2014 een rapport uitgebracht waarin gesignaleerd werd dat de jaarrekening van gemeente mogelijk te weinig informatie bevat over grondexploitaties en doet verschillende aanbevelingen om de verslagleggingsregels op dit punt aan te vullen en te verduidelijken. Daarnaast kunnen gemeentelijke grondbedrijven vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig zijn. Voor een goede uitvoering van de nieuwe belastingplicht is het noodzakelijk om in de notitie Grondexploitatie richtlijnen te geven over de afbakening van grondexploitaties en de aan de grondexploitaties toe te rekenen kosten. Concreet betekent deze aangescherpte regelgeving voor de gemeente Nijkerk:

- Onderscheid tussen actief en passief (ook wel faciliterend) grondbeleid. De notitie is alleen van toepassing in gevallen waarin de gemeente een actief grondbeleid voert.
- Het is niet meer toegestaan toevoegingen te doen aan een voorziening bovenwijkse voorzieningen. Sparen voor bovenwijkse voorzieningen is mogelijk door het instellen van bestemmingsreserve, toevoegingen kunnen alleen plaatsvinden via resultaatsbestemming.
- Zolang er nog geen "Bouwgrond in exploitatie (BIE)" is vastgesteld door de raad moeten kosten van toekomstige plannen geactiveerd worden als (im)materiële vaste activa. Rente mag niet op het actief worden bijgeschreven maar komt jaarlijks ten laste van de exploitatie. Voor Nijkerk betreft dit de plannen "Nijkerkerveen, deelplan 1a, Nijkerkerveen, deelplan 2 Landelijk en Nijkerkerveen, deelplan 3.
- De toegestane toe te rekenen rente van BIE moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Het is niet toegestaan om rente over het eigen vermogen toe te rekenen aan BIE. Voor Nijkerk betekent dit dat de rente voor de begroting 2017 op 1,8% is bepaald.
- De disconteringsvoet die moet wordt gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Vooralsnog ligt dat percentage op 2%.

7.2 Visie en uitvoering van het grondbeleid

In maart 2013 is de nota grondbeleid 2013 vastgesteld. Hierin is de visie van het grondbeleid bijgesteld. In de nota grondbeleid 2013 is de doelstelling als volgt omschreven:

Het beleid dat zich richt op een efficiënte en effectieve inzet van financiële, fiscale en juridische middelen op de grondmarkt, om direct en indirect bij te dragen aan het realiseren van de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals opgenomen in de Structuurvisie Nijkerk/Hoevelaken 2030. Het grondbeleidsinstrumentarium wordt zo ingezet dat de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen volgens planning kunnen worden gerealiseerd en financieel haalbaar zijn.

Het grondbeleid is niet langer gericht op een actief grondbeleid met als hoofddoel het verwerven van grond. Tot de invoering van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) was grondbezit vaak een "must" om een behoorlijk kostenverhaal te kunnen realiseren. Op basis van de Wro kan kostenverhaal aan grondeigenaren opgelegd worden via een exploitatieplan. Om die reden kan nu veel vaker een actief/faciliterend grondbeleid of passief/faciliterend grondbeleid worden toegepast zonder grootschalige grondaankopen.

Rekening houdend met bovenstaande uitgangspunten heeft de gemeente Nijkerk in de Nota Grondbeleid 2013 gekozen voor transparant en eenduidig grondbeleid dat strategisch en compact is. Hierin zijn ook de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Grondbeleid van de Rekenkamer Commissie Vallei en Veluwerand opgenomen.

De gemeente Nijkerk kiest daarom voor een actief/ faciliterend grondbeleid:

- De gemeente voert een actief grondbeleid (niet gebaseerd op grondaankopen maar op al verworven grondpositie) met name op het gebied van het uitgeven van grond, om regie te nemen wanneer dat kan en/of nodig is;
- De gemeente voert een faciliterend grondbeleid wanneer initiatief van de markt komt en regie niet nodig is onder meer omdat de gemeente geen/een geringe grondpositie heeft.

Hierbij wordt het grondbeleid gericht op de volgende elementen in Nijkerk:

- Accent op risicobeheersing en risicomangement
- Door middel van grondbeleid, het kostenverhaal en grondposities de voortgang bij stagnerende projecten positief beïnvloeden;
- Sturen op positieve cashflow;
- Een woningbehoefte die zich tot 2016 laat vertalen in de bouw van circa 200 woningen per jaar.
- Een behoefte aan nieuw bedrijfsterrein van circa 20-25 ha netto in de komende 15 jaar.

Als resultaat van het in het verleden gevoerde actieve grondbeleid beschikt Nijkerk over een voorraad bouwgrond die ruim voldoende is voor de realisatie van lopende en toekomstige grondexploitaties. Analyse van de huidige grondportefeuille leert dat nieuwe strategische aankopen op de korte- en middellange termijn niet nodig zijn voor het realiseren van de toekomstige plannen. Verwervingen binnen (nog op te starten) complexen blijven uiteraard tot de mogelijkheden behoren vanuit een ruimtelijk ordeningsmotief of een programmatisch motief (bv. maatschappelijke voorzieningen). Aan de raad worden grondaankopen vanaf € 250.000 vooraf gemeld. Dit beleid heeft wel tot gevolg dat op een andere manier moet worden gehandeld in de gevallen dat particulieren grond in eigendom hebben binnen de exploitatiegebieden. In alle gevallen zal geprobeerd worden om een anterieure overeenkomst te sluiten en zo het kostenverhaal op grond van de Wro veilig te stellen. Als dat niet (tijdig) lukt, zal door de raad tegelijk met het bestemmingsplan ook een exploitatieplan moeten worden vastgesteld. Dit speelt met name in Doornsteeg.

7.3 Economische situatie in relatie tot grondbeleid

De woningmarkt lijkt zich langzaam te herstellen van het dieptepunt in 2012/2013. Dit heeft een gunstig effect op de resultaten van de grondexploitaties. Door de getroffen verliesvoorzieningen van de afgelopen jaren en de beleidsdocumenten Nota grondbeleid 2013, Nota Risicomangement 2013-2016 en de nota Bovenwijkse en Bovenplanse Voorzieningen staat er een stevige basis waar nu de vruchten van kunnen worden geplukt. De economische ontwikkelingen worden sterk in de gaten gehouden en zo nodig wordt meteen bijgestuurd, omdat dit eerder dan een aantal jaren terug gelijk effect kan hebben op de resultaten van de grondexploitaties.

Door de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (of indien nodig tussentijds) wordt u als raad hiervan op de hoogte gehouden. Door zelf actief te zijn op de markt en goed met marktpartijen mee te denken blijkt verkopen van bedrijfskavels en woningbouwkavels ook nog steeds mogelijk, zonder direct kwaliteit in te leveren.

In 2014 lijkt de woningmarkt zich te hebben gestabiliseerd, waarna in 2015 een voorzichtig herstel is ingezet. De eerste woningen in het plan Doornsteeg zijn in 2016 in de verkoop gegaan. De verkopen evenals de CPO (Collectief-Particulier-Opdrachtgeverschap)-initiatieven verlopen voorspoedig. De eerste fase van Nijkerkerveen deelplan 2 is in 2015 in aanbouw genomen. De grondoverdracht van de volgende tranche woningen in de 1^e fase van deelplan 2 is aanstaande. Op dit moment wordt het bestemmingsplan voor de tweede fase van deelplan 2 voorbereid. In deelplan 1b in Nijkerkerveen zijn de laatste 6 tweekappers in aanbouw genomen. In 2016 zal worden gestart met het woonrijp maken.

In 2013 is de eerste kavel verkocht op het bedrijventerrein Arkerpoort. Ook in 2014 zijn enkele kavels op Arkerpoort verkocht. Deze lijn is in 2015 doorgetrokken, wederom zijn diverse kavels verkocht. Begin 2016 is het nieuwe hoofdkantoor van Vreugdenhil geopend. Ongeveer de helft van Arkerpoort is op dit moment uitgegeven en de vooruitzichten op verdere verkopen in de komende jaren zijn positief. Eind 2014 is het bedrijventerrein De Flier in ontwikkeling genomen. In 2015 zijn in De Flier een aantal kavels verkocht. Met deze eerste verkopen op De Flier kon ook gestart worden met bouwrijp maken van het eerste deel van het gebied. De vooruitzichten op nieuwe verkopen in 2016 zijn gunstig, gelet op de lopende gesprekken met nieuwe gegadigden. Dit heeft in ieder geval al tot 1 verkoop in 2016 geleid. Voor de overige bedrijventerreinen zijn de vooruitzichten op snelle verkoop van kavels minder concreet.

Deze ontwikkelingen betekenen dat voorzichtig positief naar 2017 kan worden gekeken.

7.4 Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG)

Vanaf 2013 wordt de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) in deze vorm is opgesteld. Met de MPG informeert het college de raad tweemaal per jaar over de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen van de grondexploitaties in Nijkerk. De in de MPG bijeengebrachte informatie is enerzijds een uitvloeisel van keuzes die de raad in het verleden heeft gemaakt met betrekking tot inhoud, planning en kosten van grondexploitaties. Te denken valt hierbij aan de vastgestelde structuurvisie en vastgestelde bestemmingsplannen. Anderzijds zijn in de MPG de kaders opgenomen, wordt een risicoanalyse uitgevoerd, worden mogelijke optimalisaties vermeld en is het totale programma weergegeven.

De kaderstelling en rapportage over grondexploitatieprojecten kan naast het MPG plaatsvinden in de kadernota, begroting, bestuursrapportages, jaarrekeningen en in afzonderlijke projectbesluiten.

De MPG wordt twee maal per jaar aan de raad ter vaststelling aangeboden:

- Bij de jaarrekening – in het voorjaar – met uitgebreide risicoanalyse en berekening van de benodigde hoogte van de reserve bouwgrondexploitatie.
- Bij de begroting – in het najaar – als voortgangsrapportage van de projecten en tussentijdse financiële rapportage.

7.5 Prognose grondexploitatie

Het college heeft per 1 juni 2014 de nieuwe bijdrage aan bovenwijkse en bovenplanse voorzieningen vastgesteld. Deze bijdrage, die is berekend conform de Wet ruimtelijke ordening, is lager dan de in het verleden gehanteerde bijdrage. Voor een aantal grondexploitaties betekent dit dat het saldo verbetert. Dit is met name het geval voor grondexploitaties waar nog veel grond verkocht moet worden, zoals De Flier en Arkerpoort.

De grondexploitaties Nijkerkerveen De Bunt en deelplan 2 zijn in 2014 gesplitst, waarbij een gedeelte is ondergebracht bij "nog niet in exploitatie genomen gronden". In januari 2015 is de grondexploitatie Westkadijk 2015 geopend. Het betreft grond die de gemeente op basis van een vroegere transactie diende terug te kopen. Daarnaast is het project Doornsteeg in exploitatie genomen, alsmede de inbreidingslocaties Het Bakken en De Globe.

Onderstaand wordt een korte samenvatting van de stand van zaken van de grondexploitaties gegeven, gebaseerd op de meest actuele ramingen die bekend zijn.

Tabel 7.5.1 Overzicht van (actuele) grondexploitaties

Woningbouw (programma 4)	Start	Verwacht einde looptijd	Vermoedelijk netto contant resultaat jaarrekening 2015	Vermoedelijk netto contant resultaat begroting 2017
Sportweg	2012	2016	€ 51.000	€ 15.000
Weidelaan	2010	2017	€ 344.000	€ 340.000
Groot Corlaer	1998	2016	€ 709.000	€ 695.000
Nijkerkerveen de Bunt 1b	2011	2017	€ 63.000	€ 68.000
Nijkerkerveen deelplan 2, dorp	2014	2019	€ 4.000	€ 707.000
Het Bakken	2015	2017	€ 7.000	€ -79.000
Doornsteeg	2015	2030	€ 298.000	€ 1.437.000
De Globe	2015	2018	€ 168.000	€ 130.000
Bedrijfsterrein (programma 2)	Start	Verwacht einde looptijd	Vermoedelijk netto contant resultaat jaarrekening 2015	Vermoedelijk netto contant resultaat begroting 2017
De Flier	2013	2040	€ 299.000	€ 3.955.000
Arkerpoort	2011	2021	€ 1.495.000	€ 1.164.000
De Oosterpoort	2011	2016	€ 10.000	€ 23.000
Spoorkamp	2011	2026	€ 2.352.000	€ 2.765.000
Westkadijk	2015	2019	€ 3.000	€ 120.000

Tabel 7.5.2 Overzicht boekwaarden van nog niet in exploitatie genomen complexen gronden

Complexen	Grondvoorraad per 31 december 2015	Boekwaarden per 31 december 2015	Start grondexploitatie
Nijkerkerveen deelplan 1A (De Bunt)	± 3,3 ha	€ 2.061.000	2020
Nijkerkerveen deelplan 2 landelijk	± 2,9 ha	€ 643.000	2018
Nijkerkerveen deelplan 3	± 11,2 ha	€ 919.000	n.n.b.
Totaal	± 17,4 ha	€ 4.640.000	

7.6 Afsluiten grondexploitaties en winst/verliesneming

Winstneming

De stelregel is dat winsten pas worden genomen bij het afsluiten van het betreffende complex en dat verliezen moeten worden genomen zodra deze bekend zijn. De Commissie BBV maakt het ook mogelijk om tussentijds winst te nemen, nadat de lokale afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel is gemaakt. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt er toe dat realisatie van winst wordt uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Er zijn situaties denkbaar waarbij al eerder voldoende zekerheid is voor winst nemen. Volgens het realisatiebeginsel mag in die gevallen de winst dan ook worden genomen.

Resultaten uit grondexploitaties komen ten goede aan de Reserve Bouwgrondexploitatie. Toevoegingen komen voort uit positieve resultaten, regel hierbij is dat voordelen pas genomen worden op het moment dat zij daadwerkelijk gerealiseerd zijn. In 2016 verwachten wij een aantal complexen af te kunnen sluiten te weten Sportweg, Corlaer en De Oosterpoort. In 2016 verwachten wij daar een winstneming op van in totaal € 733.000.

Verliesneming

Verliezen worden genomen direct nadat deze geconstateerd worden. Dit gebeurt door een bijdrage uit de Reserve Bouwgrondexploitatie, waardoor het te verwachten eindresultaat op nihil eindigt. Indien deze Reserve niet toereikend is vindt onttrekking uit de Algemene Reserve plaats of uit een andere door de Raad aan te geven reserve.

In het verleden is voor verschillende grondexploitaties een verliesvoorziening getroffen. In 2015 is heeft er een vrijval van de verliesvoorziening Doornsteeg plaatsgevonden van € 4.365.000. Deze vrijval is het gevolg van het versnellen van het project waarbij de einddatum is vervroegd van 2034 naar 2030.

Ook de verliesvoorziening De Flier liet in 2015 een vrijval zien van € 365.000. Het saldo van deze bedragen is toegevoegd aan reserve bouwgrondexploitaties.

In onderstaande tabel is aangegeven welke verliesvoorzieningen getroffen zijn. Indien het geprognosticeerde resultaat in de toekomst conform tabel 7.5.1 zich zal ontwikkelen dan zal de verliesvoorziening ten behoeve van Doornsteeg en De Flier per 31 december 2016 (deels) verder afgebouwd worden en komt dit geld in eerste instantie weer beschikbaar in de reserve bouwgrondexploitatie.

woningbouw	getroffen verliesvoorziening	
	Per 31-12-2015	Per 31-12-2016
Sportweg	€ 627.000	€ 627.000
Nijkerkerveen de Bunt (1a)	€ 1.315.000	€ 1.315.000
Nijkerkerveen de Bunt (1b)	€ 214.000	€ 214.000
Nijkerkerveen deelplan 2 Dorp	€ 96.000	€ 96.000
Nijkerkerveen deelplan 2 Landelijke	€ 518.000	€ 518.000
Nijkerkerveen deelplan 3	€ 1.385.000	€ 1.385.000
Doornsteeg	€ 962.000	€ 962.000
Het Bakken	€ 0	€ 0
Diverse inbreidingslocaties	€ 0	€ 0
Totaal woningbouw	€ 5.117.000	€ 5.117.000
bedrijfsterrein		
De Flier	€ 9.322.000	€ 9.322.000
De Oosterpoort	€ 2.015.000	€ 2.015.000
Westkadijk	€ 1.081.000	€ 1.081.000
Totaal bedrijfsterrein	€ 12.418.000	€ 12.418.000
Totaal	€ 17.535.000	€ 17.535.000

7.7 Voorzieningen

Een voorziening wordt getroffen wanneer een grondexploitatie wordt afgesloten, maar er nog resterende werkzaamheden moeten worden verricht. Het geld wat daarvoor nodig is, wordt in de voorziening bouwgrondexploitatie gestort waar vervolgens de resterende kosten uit betaald worden.

Complexen	Beschikbaar per 31 december 2015
Watergoor	€ 350.000
Totaal	€ 350.000

De voorziening is toereikend om de nog uit te voeren werkzaamheden van Watergoor te verrichten.

7.8 Reserve en risico's bouwgrondexploitatie

De raad stelt jaarlijks de hoogte vast waar de Reserve Bouwgrondexploitatie minimaal aan moet voldoen. Deze reserve Bouwgrondexploitatie heeft een zogenaamde bufferfunctie. Dit betekent dat de reserve ter dekking van onvoorziene zaken en incidentele tegenvallers is. Risico's van grondexploitaties vinden daarmee primair hun weg naar de reserve bouwgrondexploitatie en komen niet direct ten laste van de algemene middelen. De Reserve Bouwgrondexploitatie wordt gevoed vanuit de positieve saldi van af te sluiten grondexploitaties. Deze had op 1 januari 2016 een omvang van € 12.245.000. De nota grondbeleid geeft aan dat de omvang van de reserve is afgestemd op de hoogte van de risico's die de gemeente in totaal loopt binnen alle grondexploitaties.

De minimale hoogte van de reserve bouwgrondexploitatie bedraagt op dit moment € 5.970.000. Deze benodigde omvang is berekend door uit te gaan van een dekking van 80% van de gewogen risico's. Dit komt overeen met de ratio voor het algemene weerstandsvermogen dat u in de nota risicomangement hebt vastgelegd.

Daarbij wordt gecorrigeerd op specifieke omstandigheden van exploitaties. Indien het verwachte positieve resultaat van de grondexploitatie hoog genoeg is om de gewogen risico's op te vangen, behoeft hiervoor geen reservering in de reserve te worden opgenomen.

Dit is in lijn met de aanbevelingen van de notitie grondexploitatie van de commissie BBV. Er is geen bovengrens vastgesteld, dit betekent dat alleen middelen uit deze reserve onttrokken kunnen worden na besluitvorming door de raad.

Afwijking jaarrekening 2015

In de MPG wordt de minimale hoogte van de reserve bouwgrondexploitatie per 1 juli 2016 berekend op € 5.790.000. Dit is € 1.200.000 hoger dan de bij de jaarrekening 2015 vastgestelde minimale hoogte.

Deze toename is met name een gevolg van de notitie grondexploitatie van maart 2016. Deze schrijft voor dat er mitigerende maatregelen genomen moeten worden indien een looptijd van een complex langer dan 10 jaar duurt. Dat is met name het geval in het project Doornsteeg. Binnen dat project zijn de risico's opnieuw becijferd in het licht van de nieuwe voorschriften.

7.9 Kostenverhaal

In de gemeente Nijkerk zijn er diverse inbreidingslocaties. Naast de grondexploitatie van de gemeente Nijkerk gaat dit om particuliere initiatieven. Indien de gemeente Nijkerk meewerkt, gebeurt dit doormiddel van een bestemmingsplanwijziging. De gemeentelijke kosten die hiervoor gemaakt worden, worden verhaald via een anterieure overeenkomst met de marktpartij. Daarnaast wordt er een bijdrage in rekening gebracht op basis van de Nota Bovenwijkse en Bovenplanse Voorzieningen.

De kosten en opbrengsten hiervan worden verantwoord binnen de grondexploitatie 'diverse inbreidingsplannen'. Indien de gemeentelijke kosten hoger uitvallen dan afgesproken in de anterieure overeenkomst met de marktpartij zal dit ten laste komen van de reserve grondexploitatie. Indien er een positief saldo overblijft, door bijvoorbeeld het verkopen van grond, zal dit worden gestort in de reserve bouwgrondexploitatie.

ALGEMEEN

De begroting is onderverdeeld in twee delen, namelijk de beleidsbegroting en de financiële begroting. Na afloop van het begrotingsjaar wordt het jaarverslag opgesteld. Dit is de verantwoording over de beleidsbegroting. De jaarrekening is de verantwoording op het niveau van de financiële begroting. Deze systematiek volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, naar analogie van de jaarstukken van bedrijven die volgens boek 2 van het Burgerlijk Wetboek ook bestaan uit de delen jaarverslag en jaarrekening.

De beleidsbegroting bestaat uit de zes programma's, het hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien en de zeven paragrafen. De financiële begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

UITKOMSTEN 2017-2020 TEN OPZICHTE VAN DE VOORJAARSNOTA 2016

Dit onderdeel vormt een samenvatting van de financiële begroting. Het geeft de budgettaire verschillen weer ten opzichte van de voorjaarsnota. Daarnaast geeft dit onderdeel inzicht in de ontwikkeling van de balans als gevolg van de mutaties in deze begroting.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2017-2020

Hierin is in jaarschijf 2017 aangegeven tot welke bedragen de raad het college autoriseert door het vaststellen van de begroting. Daarnaast wordt inzicht gegeven in het meerjarenperspectief van deze begroting bij het huidige gevoerde beleid.

TOELICHTING OP BATEN EN LASTEN

In dit onderdeel zijn opgenomen de uitgangspunten voor opstellen van deze begroting. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten, de mutaties in de reserves en de arbeidsgerelateerde verplichtingen. Ook zijn in dit deel de investeringskredieten opgenomen. Met het vaststellen van de financiële begroting stelt de gemeenteraad de kredieten voor de investeringen in de jaarschijf 2017 beschikbaar. Tenslotte is onder dit onderdeel opgenomen het EMU-saldo van de gemeente. Dit geeft inzicht in de kasstromen van de gemeente Nijkerk.

UITKOMSTEN 2017-2020 TEN OPZICHTE VAN DE VOORJAARSNOTA 2016

Uitkomst begroting

In onderstaande tabel wordt het verschil bepaald tussen de verwachte uitkomsten van de begroting 2017 jaarschijven 2017-2020 ten opzichte van de verwachting in de Voorjaarsnota 2016 voor deze jaarschijven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>								
	2017		2018		2019		2020	
Verwacht saldo volgens Voorjaarsnota 2016	-73	N	162	V	756	V	780	V
Saldo begroting 2017-2020	22	V	347	V	774	V	669	V
Te verklaren verschil	95	V	185	V	18	V	-111	N

De verschillen met budgettaire effect worden in onderstaande tabel op hoofdlijnen verklaard.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>									
Progr.	Omschrijving	2017		2018		2019		2020	
2	Nadelig resultaat als gevolg van hogere invorderingskosten en lagere parkeeropbrengsten	-80	N	-80	N	-80	N	-80	N
4	Lagere kosten voor openbare verlichting.	100	V	100	V	100	V	100	V
Alg. dek.	Positief renteresultaat vanwege verbeterde financieringspositie	135	V	85	V	120	V	100	V
Alg. dek.	Op basis van de winstverwachting van de bedrijven waarvan aandeelhouder zijn zal de te ontvangen dividend vanaf 2018 afnemen	0		-68	N	-68	N	-68	N
Alg. dek.	De opbrengst uit het Gemeentefonds heeft op basis van de meicirculaire het volgende budgettaire resultaat.	167	V	184	V	-51	N	-323	N
Alg. dek.	In 2017 ontstaan er eenmalig extra kosten vanwege de landelijke invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) voor het overheidspersoneel	-360	N	0		0		0	
Overig	Diverse verschillen. Mede als de technische gevolgen van de BBV-wijzigingen	133	V	-36	N	-3	N	160	V
	Totaal	95	V	185	V	18	V	-111	N

Resultaat sociaal domein

Zoals uit onderstaande tabel blijkt, is het saldo op het sociaal domein ten opzichte van de Voorjaarsnota niet veranderd.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>								
	2017		2018		2019		2020	
Verwacht saldo volgens Voorjaarsnota 2016	-801	N	-954	N	-660	N	-660	N
Saldo begroting 2017-2020	-801	N	-954	N	-660	N	-660	N
Te verklaren verschil	0		0		0		0	

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verschillen die het saldo sociaal domein bepalen toegelicht.

(bedragen x € 1.000)									
Progr.	Omschrijving	2017		2018		2019		2020	
2	Hogere kosten voor re-integratie vanwege de participatiewet	-52	N	-80	N	-128	N	-150	N
2/5	Hogere kosten verstrekkingen vanwege het armoedebeleid	-160	N	-160	N	-160	N	-160	N
5	Lagere kosten WMO- begeleiding	500	V	500	V	500	V	500	V
5	Hogere kosten huishoudelijke hulp in verband met gerechtelijke uitspraak	-500	N	-590	N	-700	N	-840	N
2/5	Reservering stelpost ter dekking van mogelijke hogere kosten vanwege uitvoering motie "stapelingseffecten", motie "Geen kinderen van de rekening", en de begin september aangekondigde bijstellingen (lees kortingen) op het deelfonds Sociaal Domein in het Gemeentefonds	-614	N	-681	N	-530	N	-367	N
Alg. dek.	Hogere inkomsten uit het Gemeentefonds ten bate van het sociaal domein (meicirculaire 2016)	826	V	1.011	V	1.018	V	1.017	V
	Totaal	0		0		0		0	

Ontwikkeling geprognoteerde balans

Onderdeel van het vernieuwde BBV is om de raad inzicht te geven in de ontwikkeling van de balans. Zoals uit de financiële kengetallen bleek uit de paragraaf weerstandsvermogen verbeterd de financiële positie van de gemeente. Dit komt ook tot uiting in de hieronder geprognoteerde balans.

(bedragen x € 1.000)				
	2017	2018	2019	2020
Activa				
Activa integraal gefinancierd	80.200	78.100	76.300	74.600
Boekwaarde NIEGG	3.600	3.600	3.600	3.600
Onderhanden werk (o.a. bouwgrondexploitatie)	25.800	22.800	19.500	17.300
Overige vlottende activa				
Totaal	109.600	104.500	99.400	95.500

Passiva				
Eigen vermogen				
<i>Algemene reserves</i>	12.600	10.800	10.400	11.100
<i>Egalisatiereserves</i>	600	500	500	800
<i>Bestemmingsreserves</i>	31.700	31.800	32.700	33.000
Voorzieningen	19.500	20.100	21.100	21.500
Langlopende geldleningen				
Langlopende geldleningen (reeds aangegaan)	31.200	26.700	23.000	20.400
Langlopende leningen (vanuit financieringstekort)	2.900	3.600	900	
Overige vlottende passiva	11.100	11.000	10.800	8.700
Totaal	109.600	104.500	99.400	95.500

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2017-2020

Tabel 2.1 Overzicht van baten en lasten 2017-2020

Bedragen met een minteken in de kolom saldo betekent een batig saldo

Taak- veld	Rekening 2015 €			Begroting 2016 €			Raming 2017 €			Raming 2018 €			Raming 2019 €			Raming 2020 €		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
x 1000																		
Programma 1. Leefstijl							4.727	188	4.539	4.711	188	4.523	4.995	188	4.807	4.928	188	4.740
Programma 2. Economie en bedrijfsomgeving							15.339	10.421	4.918	15.592	10.803	4.790	16.198	11.305	4.893	16.247	11.505	4.742
Programma 3. Veiligheid en handhaving							6.803	1.319	5.485	6.771	1.319	5.452	6.701	1.319	5.382	6.701	1.319	5.383
Programma 4. Wonen en woonomgeving							22.453	16.939	5.514	20.228	14.339	5.889	18.999	12.853	6.146	17.576	11.058	6.518
Programma 5. Sociaal Domein							23.720	1.098	22.622	23.703	1.102	22.601	23.459	1.102	22.356	23.692	1.102	22.590
Programma 6. Bestuur en bedrijfsvoering							11.698	1.036	10.662	11.881	1.036	10.845	11.508	1.042	10.466	11.711	1.147	10.564
Subtotaal programma's	88.133	39.478	48.655	94.400	39.700	54.800	84.740	31.001	53.739	82.887	28.787	54.100	81.860	27.809	54.051	80.856	26.319	54.537
Vennootschapsbelasting	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	2.487	57.931	-55.444	5.600	57.600	-52.000	965	55.699	-54.734	-86	55.867	-55.952	-655	55.798	-56.453	-693	56.030	-56.723
Mutaties reserves	9.316	3.303	6.013	2.600	5.300	-2.800	3.171	2.198	973	2.954	1.448	1.505	2.453	825	1.628	2.086	569	1.517
Totaal	99.935	100.712	-776	102.600	102.600	0	88.876	88.899	-23	85.755	86.102	-347	83.658	84.432	-774	82.249	82.917	-669

De begroting 2017-2020 is opgesteld op basis van een nieuwe programma-indeling en op basis van het nieuwe BBV. Daarom zijn er wij geen vergelijkende programmagegevens opgenomen en wordt volstaan met een totaal van de programma's uit de Jaarrekening over 2015 en de begroting 2016.

TOELICHTING OP DE BATEN EN LASTEN

Uitgangspunten ramingen 2017

De begroting 2017-2020 is opgesteld met inachtneming van de algemene uitgangspunten zoals vermeld in de Voorjaarsnota 2016.

Omschrijving	2017
Loonkostenontwikkeling	0,9%
Prijspeilontwikkeling	1,0%

Bij de opstelling van de begroting is rekening gehouden met deze loon- en prijspeil-ontwikkelingen. In de Voorjaarsnota 2016 zijn deze verwerkt via een centrale stelpost. In de begroting zijn deze uiteraard opgenomen binnen de programma's. Per saldo is dit budgettair neutraal in de begroting verwerkt.

Rente

Gebaseerd op het beleid over de Reserves en Voorzieningen opgenomen in de Kadernota 2010 gelden de volgende rentepercentages:

- Rente voor nieuwe investeringen 3,75%
- Rente over financieringstekort tot € 7,5 miljoen 0,5%
- Rente over het financieringstekort boven € 8 miljoen 3,75%
- Rente over het financieringsoverschot 0,0%

Bij de opstelling van de begroting is rekening gehouden met doorbelasting van rente aan de bouwgrondexploitatie en de andere taakvelden volgens de richtlijnen uit de notitie rente van de commissie BBV uit april 2016, welke op 1 januari 2017 in werking zou gaan treden. Medio juli is bekend geworden dat de inwerkingtreding met een jaar is uitgesteld en dat de notitie zal worden aangepast. Wij hebben er toch voor gekozen om overeenkomstig de notitie rente uit april de rente door te belasten. De gehanteerde doorbelastingpercentages zijn:

- Doorbelaste rente aan bouwgrondexploitatie 1,8%
- Doorbelaste rente aan overige taakvelden op basis van boekwaarde van vaste activa 1,5%.

Trendmatige verhoging gemeentelijke belastingen

De tarieven van de gemeentelijke belastingen worden jaarlijks trendmatig verhoogd voor de loonkosten- en prijspeilontwikkeling.

Voor 2017 is dit percentage bepaald op 1,0% (zie ook de paragraaf Lokale heffingen). Dit geldt voor:

- Onroerende zaakbelasting,
- Hondenbelasting,
- Toeristenbelasting en forensenbelasting.

Kostendekking gemeentelijke tarieven

Het dekkingspercentage van rechten en tarieven wordt gehandhaafd op het niveau van de begroting 2016. Dit geldt voor de leges, de afvalstoffenheffing, het rioolrecht, etc. Zie hiervoor ook de paragraaf lokale heffingen.

Subsidies

Voor het compenseren van de instellingen die budgetsubsidies ontvangen wordt dezelfde indexering toegepast als voor de trendmatige stijging van de gemeentelijke belastingen, te weten 1,0%.

Uitgangspunten meerjarenraming

De budgetten zijn gebaseerd op constante prijzen met als basisjaar 2017. Rekening is gehouden met volume- en areaalontwikkelingen en incidentele baten en lasten.

Overzicht incidentele baten en lasten

Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Per programma zijn de posten groter dan € 45.000 afzonderlijk gespecificeerd en de overige posten zijn als een totaalbedrag opgenomen.

		Bedragen x € 1.000			
(bedrag met een minteken betekent per saldo een baat)					
Progr.	Onderwerp	2017	2018	2019	2020
1	Overig	32	0	0	0
	Totaal programma 1	32	0	0	0
2	Bedrijfskavels	-469	-582	-363	-370
	Overig	15	0	0	0
	Totaal programma 2	-454	0	0	0
3	Nieuwe omgevingswet	100	100	25	25
	Overig	15	0	5	5
	Totaal programma 3	115	100	30	30
4	Woningbouwkavels	-1.089	-759	-477	-96
	Overig	66	11	56	12
	Totaal programma 4	1.023	-748	-421	-84
5	Innovatie sociaal domein	444	444	0	0
	Totaal programma 5	444	444	0	0
6	Verkoop tractie	0	0	0	-111
	Capaciteit uitvoering speerpunten	350	350	0	0
	Overig	28	23	28	13
	Totaal programma 6	378	373	28	-98
	Investeringsagenda / veranderplan. incidenteel	86	0	0	0
	Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	86	0	0	0
Reserves	Capaciteit uitvoering speerpunten	-350	-350	0	0
	Veranderplan	-86	0	0	0
	Nieuwe omgevingswet	-75	-75	0	0
	Temporisering bezuiniging bibliotheek	-150			
	Temporisering bezuiniging samenleving	-350			
	Mutaties reserves bouwgrondexploitatie	1.558	1.341	840	466
	Overig	-25	0	0	0
	Totaal mutaties reserves	1.022	916	840	466
	Totaal saldo incidentele baten en lasten	100	503	114	-56

Toelichting mutaties reserves

De mutaties op de reserves hebben op het saldo van de jaarschijven het volgende effect:

(bedrag met een minteken betekent per saldo een baat)		bedragen x € 1.000			
Omschrijving	2017	2018	2019	2020	
Per saldo onttrekking vanwege incidentele baten en lasten	-1.036	-425	0	0	
Per saldo storting vanwege de bouwgrondexploitatie	1.558	1.341	840	466	
Per saldo hogere storting vanwege structurele baten en lasten	451	589	788	1.051	
Per saldo mutaties reserves	973	1.505	1.628	1.517	

Overzicht arbeidsgerelateerde verplichtingen

Netto lasten x € 1.000	2017	2018	2019	2020
Wachtgelders	207	106	0	0
Gepensioneerden	210	210	210	210
Totaal	417	316	210	210

Toelichting overzicht arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven dat jaarlijkse terugkerende arbeidskosten van een vergelijkbaar volume, zoals pensioen- en wachtgeldverplichtingen, in de exploitatiebegroting behoren opgenomen te worden. Voor ongelijkmatige verplichtingen of verplichtingen waarvan het bedrag oploopt, bijv. een wachtgeldverplichting bij personele krimp, dient een voorziening te worden gevormd.

De in het overzicht opgenomen bedragen hebben betrekking op oud-bestuurders en -ambtenaren. De kosten hiervan zijn opgenomen in de exploitatie en zijn opgenomen in het onderdeel "Overige niet te verdelen baten en lasten" van de financiële begroting. Hierin is ook opgenomen de storting in de voorziening pensioenen bestuurders om deze voorziening waardevast te houden.

De lasten die voortvloeien uit de wachtgeldverplichtingen op grond van het sociaal statuut bij de fusie (2000) en de verplichtingen voor de oud-bestuurders komen ten laste van de daarvoor gevormde voorziening "Uitkeringen en wachtgeld personeel".

Investeringsprogramma 2017-2020

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020
3. Veiligheid en Handhaving				
- Overig	0	0	35	0
4. Wonen en woonomgeving				
- Ondergrondse afvalcontainers	0	100	120	50
- Investerings riolering	1.345	1.345	1.345	1.345
- Binnenstad	775	1.750	1.345	1.430
- Herinrichting N301	250	0	0	0
- Herinrichting Van Reenenpark	460	0	0	0
- Tunnel Amersfoortseweg (restant)	697	0	0	0
5. Sociaal domein				
- - IHP onderwijs	4.590	0	0	0
6. Bestuur en bedrijfsvoering				
- Automatisering	167	284	345	228
- Huisvesting en inventaris	12	315	279	133
- tractie	185	0	43	1.191
Totaal (A+B)	8.481	3.794	3.512	4.377

Toelichting overzicht investeringskredieten

Met het vaststellen van de programmabegroting stelt de raad de kredieten voor de in 2017 in deze tabel genoemde investeringen beschikbaar. In deze tabel zijn niet opgenomen de investeringen vanwege het Veranderplan.

In dit overzicht zijn de reguliere vervangingsinvesteringen, de investeringen uit de bestaande beheerplannen, enkele uitbreidingsinvesteringen en investeringen met maatschappelijk nut opgenomen.

De budgetten voor investeringen met maatschappelijk nut werden tot dit begrotingsjaar aangevraagd via de exploitatiebegroting. Door aanpassing van het BBV moet dit vanaf 2017 gebeuren via het investeringsprogramma. Het gaat om de investeringen in de Binnenstad, de herinrichting N301, de herinrichting Van Reenenpark en de laatste tranche van het benodigde budget voor de tunnel Amersfoortseweg. In de begroting 2017-2020 is aangegeven dat deze budgetten worden gedekt uit reserves, beheerplannen en subsidies. De dekking van deze investeringen is ongewijzigd gebleven. De technische verwerking hiervan is nog niet in deze begroting opgenomen.

Berekening EMU-saldo

In onderstaande tabel vindt u de berekening van het EMU-saldo. De berekening van het EMU-saldo is technisch gezien de doorrekening van de kasstroom van de gemeente Nijkerk.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2017	2018	2019	2020
Omschrijving				
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	563	-511	-1.561	-1.720
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	-3.672	-3.617	-3.714	-3.560
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	-4.335	-4.339	-4.169	-4.063
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	7.469	3.244	2.952	3.867
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	4.385	4.136	1.033	394
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	-1.476	-2.852	-3.561	-3.505
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	4.798	4.665	4.905	4.905
10 Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten				
11 Verkoop van effecten:	0	0	0	0
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Berekend EMU-saldo	7.732	727	-4.117	-3.681

Bijlage 1; overzicht taakvelden

Taakveld	Omschrijving Taakveld	Raming 2017			Raming 2018			Raming 2019			Raming 2020		
		€			€			€			€		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.0	Werken voor derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0.1	Bestuur	1.612.300	0	1.612.300	1.627.400	0	1.627.400	1.612.300	0	1.612.300	1.612.300	0	1.612.300
0.2	Burgerzaken	836.800	668.600	168.200	836.800	668.600	168.200	846.900	674.700	172.200	836.800	668.600	168.200
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	153.281	147.100	6.181	153.122	147.100	6.022	152.962	147.100	5.862	152.803	147.100	5.703
0.4	Overhead	9.249.022	367.600	8.881.422	9.417.184	367.500	9.049.684	9.048.659	367.500	8.681.159	9.262.343	478.500	8.783.843
0.5	Treasury	-781.427	513.000	-1.294.427	-811.962	445.000	-1.256.962	-939.078	445.000	-1.384.078	-1.010.822	445.000	-1.455.822
0.61	OZB woningen	0	5.134.600	-5.134.600	0	5.154.508	-5.154.508	0	5.154.508	-5.154.508	0	5.244.508	-5.244.508
0.62	OZB niet-woningen	0	3.824.800	-3.824.800	0	3.845.291	-3.845.291	0	3.845.291	-3.845.291	0	3.845.291	-3.845.291
0.63	Parkeerbelasting	4.700	526.000	-521.300	4.700	526.000	-521.300	4.700	526.000	-521.300	4.700	526.000	-521.300
0.64	Belastingen overig	481.700	1.762.100	-1.280.400	491.900	1.762.100	-1.270.200	502.900	1.762.100	-1.259.200	513.900	1.762.100	-1.248.200
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	3.100	44.307.000	-44.303.900	3.100	44.502.000	-44.498.900	3.100	44.433.000	-44.429.900	3.100	44.575.000	-44.571.900
0.8	Overige baten en lasten	1.261.900	157.900	1.104.000	231.400	157.900	73.500	-222.300	157.900	-380.200	-199.300	157.900	-357.200
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	3.171.400	2.198.356	973.044	2.953.700	1.448.392	1.505.308	2.453.100	824.700	1.628.400	2.085.800	568.800	1.517.000
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.098.021	88.100	3.009.921	3.090.693	88.100	3.002.593	3.090.693	88.100	3.002.593	3.090.693	88.100	3.002.593
1.2	Openbare orde en veiligheid	343.021	30.500	312.521	318.000	30.500	287.500	323.000	30.500	292.500	323.450	30.500	292.950
2.1	Verkeer en vervoer	3.796.530	116.900	3.679.630	3.811.441	117.900	3.693.541	3.824.781	118.100	3.706.681	3.836.539	118.300	3.718.239
2.2	Parkeren	321.900	46.400	275.500	321.900	46.400	275.500	321.900	46.400	275.500	321.900	46.400	275.500
2.3	Recreatieve havens	10.613	8.300	2.313	10.473	8.300	2.173	10.334	8.300	2.034	10.193	8.300	1.893
2.4	Economische havens en waterwegen	295.890	172.900	122.990	297.068	172.900	124.168	298.045	172.900	125.145	299.022	172.900	126.122
2.5	Openbaar vervoer	-12.000	0	-12.000	-12.000	0	-12.000	-12.000	0	-12.000	-12.000	0	-12.000
3.1	Economische ontwikkeling	375.900	0	375.900	375.900	0	375.900	375.900	0	375.900	375.900	0	375.900
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.590.900	4.060.300	-469.400	3.660.600	4.242.200	-581.600	4.181.300	4.544.400	-363.100	4.174.100	4.544.400	-370.300
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	89.300	65.500	23.800	89.300	65.500	23.800	89.300	65.500	23.800	89.300	65.500	23.800
3.4	Economische promotie	181.100	161.300	19.800	166.100	161.300	4.800	166.100	161.300	4.800	166.100	161.300	4.800
4.1	Openbaar basisonderwijs	143.100	300	142.800	143.100	300	142.800	143.100	300	142.800	143.100	300	142.800
4.2	Onderwijshuisvesting	2.280.780	600	2.280.180	2.264.459	600	2.263.859	2.242.119	600	2.241.519	2.207.985	600	2.207.385
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.902.722	473.400	1.429.322	2.051.540	477.600	1.573.940	2.154.158	477.600	1.676.558	2.278.875	477.600	1.801.275
5.1	Sportbeleid en activering	189.200	0	189.200	189.200	0	189.200	189.200	0	189.200	189.200	0	189.200
5.2	Sportaccommodaties	2.721.099	140.300	2.580.799	2.705.836	140.300	2.565.536	2.990.069	140.300	2.849.769	2.923.220	140.300	2.782.920
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	189.000	13.300	175.700	189.000	13.300	175.700	189.000	13.300	175.700	189.000	13.300	175.700
5.4	Musea	35.200	2.200	33.000	35.200	2.200	33.000	35.200	2.200	33.000	35.200	2.200	33.000
5.5	Cultuur erfgoed	169.241	0	169.241	169.131	0	169.131	169.021	0	169.021	168.911	0	168.911
5.6	Media	736.800	3.900	732.900	583.100	3.900	579.200	583.100	3.900	579.200	583.100	3.900	579.200
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.181.283	73.400	4.107.883	4.199.326	54.900	4.144.426	4.245.128	35.400	4.209.728	4.260.228	15.900	4.244.328
5.7.2	Openbaar groen en (openlucht) recreatie cluster economie	101.334	50.200	51.134	101.453	50.200	51.253	97.994	50.200	47.794	96.943	50.200	46.743
6.1.1	Samenkracht en burgerparticipatie cluster leefstijl	117.717	32.100	85.617	117.582	32.100	85.482	117.447	32.100	85.347	117.313	32.100	85.213
6.1.5	Samenkracht en burgerparticipatie cluster sociaal domein	2.899.101	104.800	2.794.301	2.902.001	104.800	2.797.201	2.458.001	104.800	2.353.201	2.458.001	104.800	2.353.201
6.2	Wijkteams	2.482.300	0	2.482.300	2.382.300	0	2.382.300	2.382.300	0	2.382.300	2.382.300	0	2.382.300
6.3.5	Inkomensregelingen cluster sociaal domein	987.300	31.000	956.300	999.300	31.000	968.300	1.008.300	31.000	977.300	1.011.300	31.000	980.300
6.3	Inkomensregelingen	7.109.900	5.327.000	1.782.900	7.426.900	5.527.000	1.899.900	7.581.900	5.727.000	1.854.900	7.735.900	5.927.000	1.808.900
6.4	Begeleide participatie	2.452.000	0	2.452.000	2.286.000	0	2.286.000	2.171.000	0	2.171.000	2.051.000	0	2.051.000
6.5	Arbeidsparticipatie	620.900	0	620.900	667.900	0	667.900	715.900	0	715.900	737.900	0	737.900
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	825.200	84.000	741.200	825.200	84.000	741.200	825.200	84.000	741.200	825.200	84.000	741.200

Taakveld	Omschrijving Taakveld	Raming 2017 €			Raming 2018 €			Raming 2019 €			Raming 2020 €		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.168.400	400.000	3.768.400	4.258.400	400.000	3.858.400	4.368.400	400.000	3.968.400	4.508.400	400.000	4.108.400
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.293.900	0	7.293.900	7.293.900	0	7.293.900	7.293.900	0	7.293.900	7.293.900	0	7.293.900
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.1.1	Volksgesondheid cluster Leefstijl	1.474.300	0	1.474.300	1.474.400	0	1.474.400	1.474.400	0	1.474.400	1.474.400	0	1.474.400
7.1.5	Volksgesondheid cluster Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	1.938.708	2.351.800	-413.092	1.946.616	2.359.800	-413.184	1.846.437	2.359.800	-513.363	1.812.003	2.359.800	-547.797
7.3	Afval	2.787.049	3.528.200	-741.151	2.819.690	3.566.800	-747.110	2.815.051	3.566.800	-751.749	2.792.355	3.566.800	-774.445
7.4	Milieubeheer	15.000	3.100	11.900	15.000	3.100	11.900	15.000	3.100	11.900	15.000	3.100	11.900
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	565.410	589.600	-24.190	566.120	589.600	-23.480	567.654	589.600	-21.946	569.488	589.600	-20.112
8.1	Ruimtelijke ordening	675.800	55.100	620.700	675.800	55.100	620.700	675.800	55.100	620.700	675.800	55.100	620.700
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	9.043.100	10.132.300	-1.089.200	6.743.700	7.502.900	-759.200	5.559.200	6.036.400	-477.200	4.164.600	4.260.300	-95.700
8.3	Wonen en bouwen	2.686.400	1.144.800	1.541.600	2.686.100	1.144.800	1.541.300	2.611.400	1.144.800	1.466.600	2.611.100	1.144.800	1.466.300
Totaal taakvelden		88.876.197	88.898.656	-22.459	85.755.072	86.101.791	-346.719	83.657.975	84.431.599	-773.624	82.248.543	82.917.199	-668.656

Bijlage 2; overzicht taakvelden naar programma's

Taak- veld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 €			Raming 2018 €			Raming 2019 €			Raming 2020 €		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
		Programma 1. Leefstijl											
5.1	Sportbeleid en activering	189.200	0	189.200	189.200	0	189.200	189.200	0	189.200	189.200	0	189.200
5.2	Sportaccommodaties	2.721.099	140.300	2.580.799	2.705.836	140.300	2.565.536	2.990.069	140.300	2.849.769	2.923.220	140.300	2.782.920
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	189.000	13.300	175.700	189.000	13.300	175.700	189.000	13.300	175.700	189.000	13.300	175.700
5.4	Musea	35.200	2.200	33.000	35.200	2.200	33.000	35.200	2.200	33.000	35.200	2.200	33.000
6.1.1	Samenkracht en burgerparticipatie cluster leefstijl	117.717	32.100	85.617	117.582	32.100	85.482	117.447	32.100	85.347	117.313	32.100	85.213
7.1.1	Volksgesondheid cluster Leefstijl	1.474.300	0	1.474.300	1.474.400	0	1.474.400	1.474.400	0	1.474.400	1.474.400	0	1.474.400
		4.726.516	187.900	4.538.616	4.711.218	187.900	4.523.318	4.995.317	187.900	4.807.417	4.928.333	187.900	4.740.433
Programma 2. Economie en bedrijfsomgeving													
0.63	Parkeerbelasting	4.700	526.000	-521.300	4.700	526.000	-521.300	4.700	526.000	-521.300	4.700	526.000	-521.300
2.2	Parkeren	321.900	46.400	275.500	321.900	46.400	275.500	321.900	46.400	275.500	321.900	46.400	275.500
2.3	Recreatieve havens	10.613	8.300	2.313	10.473	8.300	2.173	10.334	8.300	2.034	10.193	8.300	1.893
2.4	Economische havens en waterwegen	295.890	172.900	122.990	297.068	172.900	124.168	298.045	172.900	125.145	299.022	172.900	126.122
3.1	Economische ontwikkeling	375.900	0	375.900	375.900	0	375.900	375.900	0	375.900	375.900	0	375.900
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.590.900	4.060.300	-469.400	3.660.600	4.242.200	-581.600	4.181.300	4.544.400	-363.100	4.174.100	4.544.400	-370.300
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	89.300	65.500	23.800	89.300	65.500	23.800	89.300	65.500	23.800	89.300	65.500	23.800
3.4	Economische promotie	181.100	161.300	19.800	166.100	161.300	4.800	166.100	161.300	4.800	166.100	161.300	4.800
5.5	Cultuur erfgoed	169.241	0	169.241	169.131	0	169.131	169.021	0	169.021	168.911	0	168.911
5.7.2	Openbaar groen en (openlucht) recreatie cluster economie	101.334	50.200	51.134	101.453	50.200	51.253	97.994	50.200	47.794	96.943	50.200	46.743
6.3	Inkomensregelingen	7.109.900	5.327.000	1.782.900	7.426.900	5.527.000	1.899.900	7.581.900	5.727.000	1.854.900	7.735.900	5.927.000	1.808.900
6.4	Begeleide participatie	2.452.000	0	2.452.000	2.286.000	0	2.286.000	2.171.000	0	2.171.000	2.051.000	0	2.051.000
6.5	Arbeidsparticipatie	620.900	0	620.900	667.900	0	667.900	715.900	0	715.900	737.900	0	737.900
7.4	Milieubeheer	15.000	3.100	11.900	15.000	3.100	11.900	15.000	3.100	11.900	15.000	3.100	11.900
		15.338.679	10.421.000	4.917.679	15.592.425	10.802.900	4.789.525	16.198.394	11.305.100	4.893.294	16.246.870	11.505.100	4.741.770
Programma 3. Veiligheid en handhaving													
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.098.021	88.100	3.009.921	3.090.693	88.100	3.002.593	3.090.693	88.100	3.002.593	3.090.693	88.100	3.002.593
1.2	Openbare orde en veiligheid	343.021	30.500	312.521	318.000	30.500	287.500	323.000	30.500	292.500	323.450	30.500	292.950
8.1	Ruimtelijke ordening	675.800	55.100	620.700	675.800	55.100	620.700	675.800	55.100	620.700	675.800	55.100	620.700
8.3	Wonen en bouwen	2.686.400	1.144.800	1.541.600	2.686.100	1.144.800	1.541.300	2.611.400	1.144.800	1.466.600	2.611.100	1.144.800	1.466.300
		6.803.242	1.318.500	5.484.742	6.770.593	1.318.500	5.452.093	6.700.893	1.318.500	5.382.393	6.701.043	1.318.500	5.382.543
Programma 4. Wonen en woonomgeving													
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	153.281	147.100	6.181	153.122	147.100	6.022	152.962	147.100	5.862	152.803	147.100	5.703
2.1	Verkeer en vervoer	3.796.530	116.900	3.679.630	3.811.441	117.900	3.693.541	3.824.781	118.100	3.706.681	3.836.539	118.300	3.718.239
2.5	Openbaar vervoer	-12.000	0	-12.000	-12.000	0	-12.000	-12.000	0	-12.000	-12.000	0	-12.000
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.181.283	73.400	4.107.883	4.199.326	54.900	4.144.426	4.245.128	35.400	4.209.728	4.260.228	15.900	4.244.328
7.2	Riolering	1.938.708	2.351.800	-413.092	1.946.616	2.359.800	-413.184	1.846.437	2.359.800	-513.363	1.812.003	2.359.800	-547.797
7.3	Afval	2.787.049	3.528.200	-741.151	2.819.690	3.566.800	-747.110	2.815.051	3.566.800	-751.749	2.792.355	3.566.800	-774.445
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	565.410	589.600	-24.190	566.120	589.600	-23.480	567.654	589.600	-21.946	569.488	589.600	-20.112
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	9.043.100	10.132.300	-1.089.200	6.743.700	7.502.900	-759.200	5.559.200	6.036.400	-477.200	4.164.600	4.260.300	-95.700
		22.453.362	16.939.300	5.514.062	20.228.014	14.339.000	5.889.014	18.999.213	12.853.200	6.146.013	17.576.016	11.057.800	6.518.216

Taak- veld	Omschrijving taakveld	Raming 2017 €			Raming 2018 €			Raming 2019 €			Raming 2020 €		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Programma 5. Sociaal Domein													
4.1	Openbaar basisonderwijs	143.100	300	142.800	143.100	300	142.800	143.100	300	142.800	143.100	300	142.800
4.2	Onderwijshuisvesting	2.280.780	600	2.280.180	2.264.459	600	2.263.859	2.242.119	600	2.241.519	2.207.985	600	2.207.385
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.902.722	473.400	1.429.322	2.051.540	477.600	1.573.940	2.154.158	477.600	1.676.558	2.278.875	477.600	1.801.275
5.6	Media	736.800	3.900	732.900	583.100	3.900	579.200	583.100	3.900	579.200	583.100	3.900	579.200
6.1.5	Samenkracht en burgerparticipatie cluster sociaal domein	2.899.101	104.800	2.794.301	2.902.001	104.800	2.797.201	2.458.001	104.800	2.353.201	2.458.001	104.800	2.353.201
6.2	Wijkteams	2.482.300	0	2.482.300	2.382.300	0	2.382.300	2.382.300	0	2.382.300	2.382.300	0	2.382.300
6.3.5	Inkomensregelingen cluster sociaal domein	987.300	31.000	956.300	999.300	31.000	968.300	1.008.300	31.000	977.300	1.011.300	31.000	980.300
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	825.200	84.000	741.200	825.200	84.000	741.200	825.200	84.000	741.200	825.200	84.000	741.200
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.168.400	400.000	3.768.400	4.258.400	400.000	3.858.400	4.368.400	400.000	3.968.400	4.508.400	400.000	4.108.400
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.293.900	0	7.293.900	7.293.900	0	7.293.900	7.293.900	0	7.293.900	7.293.900	0	7.293.900
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.1.5	Volksgesondheid cluster Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		23.719.603	1.098.000	22.621.603	23.703.300	1.102.200	22.601.100	23.458.578	1.102.200	22.356.378	23.692.161	1.102.200	22.589.961
Programma 6. Bestuur en bedrijfsvoering													
0.1	Bestuur	1.612.300	0	1.612.300	1.627.400	0	1.627.400	1.612.300	0	1.612.300	1.612.300	0	1.612.300
0.2	Burgerzaken	836.800	668.600	168.200	836.800	668.600	168.200	846.900	674.700	172.200	836.800	668.600	168.200
0.4	Overhead	9.249.022	367.600	8.881.422	9.417.184	367.500	9.049.684	9.048.659	367.500	8.681.159	9.262.343	478.500	8.783.843
		11.698.122	1.036.200	10.661.922	11.881.384	1.036.100	10.845.284	11.507.859	1.042.200	10.465.659	11.711.443	1.147.100	10.564.343
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien													
0.5	Treasury	-781.427	513.000	-1.294.427	-811.962	445.000	-1.256.962	-939.078	445.000	-1.384.078	-1.010.822	445.000	-1.455.822
0.61	OZB woningen	0	5.134.600	-5.134.600	0	5.154.508	-5.154.508	0	5.154.508	-5.154.508	0	5.244.508	-5.244.508
0.62	OZB niet-woningen	0	3.824.800	-3.824.800	0	3.845.291	-3.845.291	0	3.845.291	-3.845.291	0	3.845.291	-3.845.291
0.64	Belastingen overig	481.700	1.762.100	-1.280.400	491.900	1.762.100	-1.270.200	502.900	1.762.100	-1.259.200	513.900	1.762.100	-1.248.200
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	3.100	44.307.000	-44.303.900	3.100	44.502.000	-44.498.900	3.100	44.433.000	-44.429.900	3.100	44.575.000	-44.571.900
0.8	Overige baten en lasten	1.261.900	157.900	1.104.000	231.400	157.900	73.500	-222.300	157.900	-380.200	-199.300	157.900	-357.200
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		965.273	55.699.400	-54.734.127	-85.562	55.866.799	-55.952.361	-655.378	55.797.799	-56.453.177	-693.122	56.029.799	-56.722.921
Mutaties reserves													
0.10	Mutaties reserves	3.171.400	2.198.356	973.044	2.953.700	1.448.392	1.505.308	2.453.100	824.700	1.628.400	2.085.800	568.800	1.517.000
		3.171.400	2.198.356	973.044	2.953.700	1.448.392	1.505.308	2.453.100	824.700	1.628.400	2.085.800	568.800	1.517.000
Totaal generaal		88.876.197	88.898.656	-22.459	85.755.072	86.101.791	-346.719	83.657.975	84.431.599	-773.624	82.248.543	82.917.199	-668.656

Bijlage 3a; overzicht reserves begroting 2017 - 2020

Omschrijving	Saldo	Vermeerdering	Vermindering	Saldo	Vermeerdering	Vermindering	Saldo	Vermeerdering	Vermindering	Saldo	Vermeerdering	Vermindering	Saldo
	1-1-2017	2017	2017	1-1-2018	2018	2018	1-1-2019	2019	2019	1-1-2020	2020	2020	1-1-2021
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Algemene reserve													
Algemene reserve	12.555.417	-72.000	1.643.000	10.840.417	163.000	585.500	10.417.917	757.000	81.000	11.093.917	781.000	79.500	11.795.417
Subtotaal	12.555.417	-72.000	1.643.000	10.840.417	163.000	585.500	10.417.917	757.000	81.000	11.093.917	781.000	79.500	11.795.417
Egalisatiereserves													
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing*	61.630	36.000	0	97.630	36.000	0	133.630	360.000	0	493.630	36.000	0	529.630
Egalisatiereserve parkeren binnenstad*	11.200	11.200	0	22.400	11.200	0	33.600	11.200	0	44.800	11.200	0	56.000
Egalisatiereserve begraafplaatsen	489.460	0	77.100	412.360	0	72.600	339.760	0	67.800	271.960	0	59.800	212.160
Subtotaal	562.290	47.200	77.100	532.390	47.200	72.600	506.990	371.200	67.800	810.390	47.200	59.800	797.790
Bestemmingsreserves													
Reserve bovenwijkse voorzieningen*	330.021	0	0	330.021	0	0	330.021	0	0	330.021	0	0	330.021
Reserve bereikbaarheid binnenstad*	142.267	36.000	0	178.267	36.000	0	214.267	36.000	0	250.267	36.000	0	286.267
Reserve vervanging kunstgrasveld hockey	137.575	0	25.000	112.575	0	25.000	87.575	0	25.000	62.575	0	25.000	37.575
Reserve volkshuisvesting*	255.253	0	0	255.253	0	0	255.253	0	0	255.253	0	0	255.253
Reserve bouwgrondexploitatie	8.834.775	0	545.000	8.289.775	1.179.000	420.000	9.048.775	0	310.000	8.738.775	0	120.000	8.618.775
Reserve Sociaal Domein	3.721.440	0	0	3.721.440	0	0	3.721.440	0	0	3.721.440	0	0	3.721.440
Reserve egalisatie facilitaire zaken	1.591.240	200.000	0	1.791.240	154.900	0	1.946.140	135.400	0	2.081.540	135.400	0	2.216.940
Reserve investeringen economisch nut	6.397.234	0	320.400	6.076.834	0	316.600	5.760.234	0	312.800	5.447.434	0	309.000	5.138.434
Reserve investeringen maatschappelijk nut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve investeringen in Nijkerkse samenleving	6.188.243	0	760.500	5.427.743	0	1.210.500	4.217.243	0	795.500	3.421.743	150.000	2.580.500	991.243
Reserve revitalisering bedrijventerreinen*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve mobiliteitsfonds	1.000.000	0	0	1.000.000	0	0	1.000.000	0	0	1.000.000	0	1.000.000	0
Reserve landschapsfonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve precariobelasting	3.060.000	1.530.000	0	4.590.000	1.530.000	0	6.120.000	1.530.000	0	7.650.000	1.530.000	0	9.180.000
Subtotaal	31.658.047	1.766.000	1.650.900	31.773.147	2.899.900	1.972.100	32.700.947	1.701.400	1.443.300	32.959.047	1.851.400	4.034.500	30.775.947
Totaal generaal	44.775.755	1.741.200	3.371.000	43.145.955	3.110.100	2.630.200	43.625.855	2.829.600	1.592.100	44.863.355	2.679.600	4.173.800	43.369.155

Bijlage 3b; overzicht voorzieningen begroting 2017 - 2020

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo 1-1-2018	Vermeerdering 2018	Vermindering 2018	Saldo 1-1-2019	Vermeerdering 2019	Vermindering 2019	Saldo 1-1-2020	Vermeerdering 2020	Vermindering 2020	Saldo 1-1-2021
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Voorzieningen o.b.v. verplichtingen													
Voorziening uitkeringen en wachtgeld personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening flexibel belonen	11.496	11.900	11.900	11.496	11.900	11.900	11.496	11.900	11.900	11.496	11.900	11.900	11.496
Voorziening spaarvariant personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening decentrale arbeidsvoorwaarden	17.824	0	0	17.824	0	0	17.824	0	0	17.824	0	0	17.824
Voorziening grondexploitatie	349.917	0	0	349.917	0	0	349.917	0	0	349.917	0	0	349.917
Voorziening sanering gasfabriek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening FLO brandweer	277.492	0	181.000	96.492	0	102.000	-5.508	0	0	-5.508	0	0	-5.508
Voorziening pensioenen wethouders	2.584.372	67.131	52.793	2.598.710	67.131	52.793	2.613.048	67.131	52.793	2.627.386	67.131	52.793	2.641.724
Voorziening individueel loopbaanbudget	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	3.241.102	79.031	245.693	3.074.440	79.031	166.693	2.986.778	79.031	64.693	3.001.116	79.031	64.693	3.015.454
Voorzieningen o.b.v. onderhoud/beheerplannen													
Voorziening beheerplan wegen	945.629	2.113.100	2.182.000	876.729	2.113.100	2.182.000	807.829	2.113.100	2.182.000	738.929	2.113.100	2.182.000	670.029
Voorziening beheerplan kunstwerken	160.674	113.400	35.700	238.374	113.400	63.300	288.474	113.400	220.200	181.674	113.400	220.200	74.874
Voorziening beheerplan gebouwen	2.157.128	804.700	765.400	2.196.428	804.700	765.400	2.235.728	804.700	765.400	2.275.028	804.700	765.400	2.314.328
Voorziening beheerplan openbare verlichting	959.983	232.200	183.600	1.008.583	232.200	243.800	996.983	232.200	114.100	1.115.083	232.200	114.100	1.233.183
Voorziening beheerplan riolering	7.158.272	-44.000	0	7.114.272	-43.000	0	7.071.272	-106.200	35.000	6.930.072	-106.200	35.000	6.788.872
Voorziening beheerplan Groen: plantsoenen	702.898	365.200	413.200	654.898	365.200	383.700	636.398	365.200	383.700	617.898	365.200	383.700	599.398
Voorziening beheerplan Groen: speelterreinen	143.607	123.500	110.100	157.007	123.500	133.900	146.607	123.500	169.900	100.207	123.500	169.900	53.807
Voorziening beheerplan Groen: begraaftplaatsen	34.378	25.000	19.000	40.378	25.000	8.000	57.378	25.000	15.000	67.378	25.000	15.000	77.378
Voorziening haven-, kade- en sluiswerken	380.448	130.400	302.400	208.448	132.300	20.300	320.448	133.800	72.600	381.648	133.800	72.600	442.848
Voorziening beheerplan straatmeubilair en verkeersvoorzieningen	197.403	240.200	196.100	241.503	240.200	235.700	246.003	240.200	206.000	280.203	240.200	206.000	314.403
Voorziening beheerplan roerende zaken stadhuis	200.883	15.000	23.500	192.383	15.000	23.500	183.883	15.000	23.500	175.383	15.000	23.500	166.883
Voorziening Integraal Huisvestingsplan (IHP)	-0	0	0	-0	0	0	-0	0	0	-0	0	0	-0
Voorziening Sportmaterialen 3 sporthallen	258.846	23.200	23.000	259.046	23.200	18.000	264.246	23.200	18.000	269.446	23.200	18.000	274.646
Voorziening beheerplan bermen, water en duikers	65.683	89.800	83.300	72.183	90.712	70.700	92.195	89.800	74.700	107.295	89.800	74.700	122.395
Subtotaal	13.365.830	4.231.700	4.337.300	13.260.230	4.235.512	4.148.300	13.347.442	4.172.900	4.280.100	13.240.242	4.172.900	4.280.100	13.133.042
Voorzieningen o.b.v. bijdragen van derden													
Voorziening bovenwijkse voorzieningen	2.603.077	929.600	215.000	3.317.677	1.068.400	350.000	4.036.077	843.900	560.000	4.319.977	843.900	560.000	4.603.877
Voorziening bedrijfsverplaatsing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening groen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening herstructurering bedrijventerreinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening stadsherstel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening maatschappelijke voorzieningen N'veen	312.148	108.500	0	420.648	270.900	0	691.548	276.300	0	967.848	276.300	0	1.244.148
Voorziening materiële en pers. voorz. openbaar ow	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	2.915.225	1.038.100	215.000	3.738.325	1.339.300	350.000	4.727.625	1.120.200	560.000	5.287.825	1.120.200	560.000	5.848.025
Totaal generaal	19.522.158	5.348.831	4.797.993	20.072.996	5.653.843	4.664.993	21.061.846	5.372.131	4.904.793	21.529.184	5.372.131	4.904.793	21.996.522

BIJLAGE 4 BELEIDSINDICATOREN

Beleidsindicatoren programma Leefstijl

Taakveld	Indicator	Eenheid	Jaar	Nijkerk	Bron
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	2014	48,3	RIVM – Zorgatlas

Toelichting:
Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners dat sport.

Beleidsindicatoren programma Economie en bedrijfsomgeving

Indicator	Taakveld	Eenheid	Nijkerk	Jaar	Bron
1. Demografische druk	8. Vhrosv	%	58,4	2015	CBS - Bevolkingsstatistiek
2. Banen	6. Sociaal domein	aantal per 1.000 inwoners	801,7	2015	LISA
3. Vestigingen	3. Economie	per 1.000 inw 15-64jr	143,4	2015	LISA
4. Netto arbeidsparticipatie	6. Sociaal domein	%	67,6	2014	CBS - Arbeidsdeelname
5. Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	3. Economie	index	104	2013	Atlas voor Gemeenten
6. Functiemenging	3. Economie	%	56,5	2015	LISA
7. Bijstandsuitkeringen	6. Sociaal domein	aantal per 10.000 inwoners 18jr en ouder	143,9	2015	CBS - Participatie Wet
8. Lopende re-integratievoorzieningen	6. Sociaal domein	per 10.000 inw 15-65jr	54,3	2015	CBS - Participatie Wet
9. % werkloze jongeren	6. Sociaal domein	%	0,61	2012	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Toelichting cijfers:

- De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
- Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
- Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt gepresteerd.
- De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
- Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
- Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).

Beleidsindicatoren programma Veiligheid en handhaving

Indicator	Taakveld	Eenheid	Nijkerk	Jaar	Bron
1. Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	0,9	2015	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
2. Gewelddsmisdrijven per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	2,6	2015	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
3. Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	2,7	2015	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
4. Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	3,8	2015	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
5. Verwijzingen Halt	1. Veiligheid	aantal per 10.000 inwoners	168,5	2014	Bureau Halt
6. Hardekern jongeren	1. Veiligheid	per 10.000 inwoners	0,3	2014	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)
7. Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	2. Verkeer en Vervoer	%	8	2014	VeiligheidNL
8. Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	2. Verkeer en Vervoer	%	9	2014	VeiligheidNL
<p>Toelichting cijfers:</p> <ol style="list-style-type: none"> Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners. Het aantal gewelddsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van gewelddsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.). Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners. Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners. Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar. Het aantal hardekern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar. Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. 					

Beleidsindicatoren programma Wonen en woonomgeving

Indicator	Taakveld	Eenheid	Nijkerk	Jaar	Bron
1. Woonlasten éénpersoonshuishouden	8. Vhrosv	euro	600	2016	COELO, Groningen
2. Woonlasten meerpersoonshuishouden	8. Vhrosv	euro	645	2016	COELO, Groningen
3. WOZ-waarde woningen	8. Vhrosv	1.000 euro	259	2015	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
4. Nieuwbouw woningen	8. Vhrosv	aantal per 1.000 woningen	5,5	2013	ABF - Systeem Woningvoorraad
5. Huishoudelijk restafval	7. Volksgezondheid en Milieu	kg	133	2014	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
6. Hernieuwbare elektriciteit	7. Volksgezondheid en Milieu	%	1,1	2014	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor
<p>Toelichting:</p> <ol style="list-style-type: none"> Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. De gemiddelde WOZ waarde van woningen. Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen. De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg) Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. 					

Beleidsindicatoren programma Sociaal Domein

Indicator	Taakveld	Eenheid	Nijkerk	Jaar	Bron
1. Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	6. Sociaal domein	per 10.000 inw	240	2015	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
2. % kinderen in uitkeringsgezin	6. Sociaal domein	%	1,66	2012	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
3. % achterstandsleerlingen	6. Sociaal domein	%	10,16	2012	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
4. Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	4. Onderwijs	%	2,6	2012	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
5. Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	4. Onderwijs	aantal	0	2014	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
6. Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	4. Onderwijs	aantal	46	2014	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
7. Jongeren met jeugdhulp	6. Sociaal domein	% van alle jongeren tot 18 jaar	8,7	2015	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
8. Jongeren met jeugdbescherming	6. Sociaal domein	%	1,1	2015	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
9. Jongeren met jeugdreclassering	6. Sociaal domein	%	0,4	2015	CBS - Beleidsinformatie Jeugd

Toelichting:

1. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Referentiegemiddelde gebaseerd op 137 deelnemende gemeenten.
2. Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
3. Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
4. Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
5. Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
6. Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
7. Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
8. Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
9. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Beleidsindicatoren programma Bestuur en bedrijfsvoering

Indicator	Taakveld	eenheid	Nijkerk	Jaar	Bron
Formatie	0. Bestuur en ondersteuning	Fte per 1.000 inwoners	5,04	2017	Begroting 2017
Bezetting	0. Bestuur en ondersteuning	Fte per 1.000 inwoners	5,04	2017	Begroting 2017
Apparaatskosten	0. Bestuur en ondersteuning	Kosten per inwoner	105,42	2017	Begroting 2017
Externe inhuur	0. Bestuur en ondersteuning	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	0,99%	2017	Begroting 2017
Overhead	0. Bestuur en ondersteuning	% van totale lasten	252,79	2017	Begroting 2017